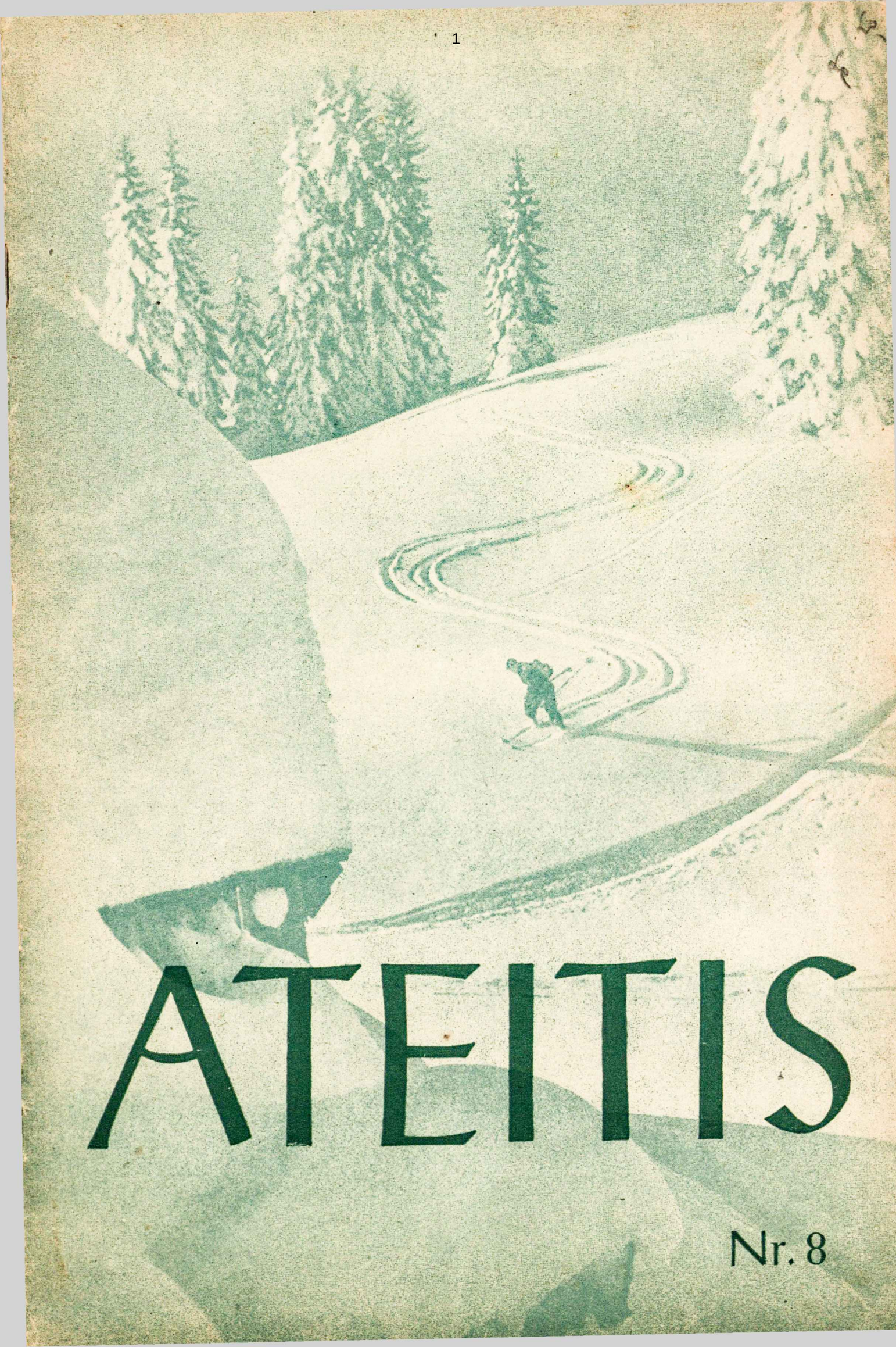

ATEITIS

Nr. 8

VĖL GAUDŽIA KALĖDINIAI VARPAI ŠIRDYSE. VĖL NAUJŲJŲ METŲ RANKA ATVERČIA NAUJĄ MŪSŲ JAUNYSTĖS KNYGOS LAPĄ.

ILGESINGĄ, ŠVENTĄ KŪČIŲ VAKARĄ SUSIRENKAME SAVO KUKLIUOSE KAMBARIUOSE. LAUŽYDAMI KALĖDINĮ PLOTKELĮ, MES PRISIMENAME NAMUOSE AR KUR TOLI PASAULY VARGSTANČIĄ MOTINĄ, TĖTĮ, ARTIMUOSIUS. PRISIMENAME TUOS DRAUGUS, KURIE ŠIANDIEN ATKAKLIAI SIEKIA TIESOS, NORS PRIVERSTI MOKYTIS MELO PILNOSE TĖVIŠKĖS MOKYKLOSE. IR TIE, KURIE TRAGINGĄ LEMTĮ KENČIA SIBIRO TREMTYJE, IR TIE KRAUJO BROLIAI, KURIE GIEDA „TYLIAJĄ NAKTĮ" MŪSŲ TĖVYNĖS MIŠKŲ GELMĖJE, BUDĖDAMI LAISVĖS SARGYBOJE, ŠĮ VAKARĄ GYVAIS PAVIDALAIS ATEINA PAS MUS IR SĖDASI UŽ LININE STALTIESE DENGTO STALO. IR MUMS DABAR KAIP NIEKAD GELIA ŠIRDIS, KAD PIKTA RANKA UŽDRAUDĖ SKAIDRIAI PASNIGTU KELIU PAREITI Į NAMŲ ŽIBURĖLĮ.

MES JUNGIAMĖS SU JUMIS, SESUTĖS IR BROLIAI, ŠĮ VAKARĄ, KVIESDAMI VIENUS SU KITAIS TVIRTAI SUKRYŽIUOTI RANKAS IR PASISVEIKINTI VILTIES IR MEILĖS SVEIKINIMU. JUK DIEVO KŪDIKIS ATĖJO Į ŽEMĘ. SU JUO ATEIS IR TIESA, NES TIESA YRĄ KRISTUS. MES NESAME VIENI SAVO KOVOJE UŽ NUSKRIAUSTĄ TIESĄ IR UŽ IŠNIEKINTĄ LAISVĘ. NUGALĖSIM, JEI PASITIKĖSIM DIDŽIUOJU NUGALĖTOJU IR BŪSIM IŠTVERMINGI, NES LAIMI TIK TAS, KURIS TVIRTAI TIKI IR MYLI.

LINKĖDAMI JUMS VISIEMS, VOKIETIJOJ TEBEVARGSTANTIEMS IR PO PASAULĮ IŠBLAŠKYTIEMS, SKAIDRAUS IR VILTINGO VIEŠPATIES ATĖJIMO ŠVENČIŲ DŽIAUGSMO, KVIESDAMI DRĄSIU ŽVILGSNIU PASITIKTI NAUJŲJŲ METŲ SAULĖTEKĮ, MES SVEIKINAME ŠIŲ ŠVENČIŲ SULAUKUSIUS KIEKVIENĄ JŪSŲ NUOŠIRDŽIU, BROLIŠKU SVEIKINIMU: LIETUVA PAKILS, NES KRISTUS GIMĖ IR MES TEBEGYVENAME! **ATEITIS**

NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

PRIE PRAKARTĖLĖS

TOMAS ŽIŪRAITIS, O. P.

„Visa atnaujinti Kristuje“ jaunimas rimčiausiai budėjo, budi ir budės prie Kristaus prakartėlės. Jis nepabūgo ir gyvenimo Golgotos. Todėl jam bus geriausiai suprantamos šios dvi pagrindinės mintys: 1. Prakartėlės išvakarėse, 2. Prakartėlė — geriausias išganymo kelias.

I. PRAKARTĖLĖS IŠVAKARĖSE

Vieną niurią žiemos dieną šv. Juozapas ir Marija iškeliavo į Betliejų. Keliavo jie tenai, nes išėjo ciesoriaus Augusto įsakymas surašyti visą pasaulį. Visi ėjo įsirašydinti, kiekvienas į savo miestą. Tai ir Juozapas, kadangi jis buvo iš Dovydo namų ir giminės, ėjo iš Galilėjos, iš Nazareto miesto į Judėją, į Dovydo miestą — Betliejų, kad įsirašydintų drauge su pažadėta jam moterimi Marija, kuri jau laukė kūdikio / plg. Luk. I, 1-6 /.

Saulutė jau geso vakaruose, kada Juozapas ir Marija atkeliavo į Betliejų. Niekas čia jų nelaukė, niekam jie čia nereikalingi. Veltui keleiviai ieško nakvynės. Visur jiems durys uždarytos. Nemėgsta rytiečiai ponai vargšų pakeleivių, juo labiau nežinomų, nepažįstamų. Pagaliau juodu prisiglaudžia dideliame akmeninės uolos įdubime tarp gyvulių. Čia jiems gera ir jauku. Juozapas, radęs kiek šiaudų, padeda juos į kampą, paruošia ten guolį ir kviečia Mariją poilsiui, o pats išeina nuošaliai pasimelsti. Retkarčiais pasigirsta tolumoje piemenėlių aidas. Dangus savotiškai įdomus: nei debesų, nei mėnulio. Tik vienos žvaigždės, didelės ir mažos, aukštybėse viešpatauja. Nežinia, kodėl mėnulis šį kartą nepasirodė. Gal jam buvo gaila tų dviejų išvargusių keleivių be tinkamos pastogės, be globos. Gal jis nenorėjo matyti negailestingų Betliejaus žmonių. Nežinia ...

Šv. Juozapas vis dar dėkojo Dievui už laimingą kelionę. Tik štai, kažkas nepaprasto dangaus horizonte: iš aukštybių leidžiasi virš tos uolos, kur Marija ilsisi, neregėta šviesa. Ji buvo giedriai geltona, pakraščiai rausvi. Toje šviesoje pasirodė piemenėliams angelas. Šv. Juozapas negirėjo, ką sakė dangaus pasiuntinys piemenims, tik šalia angelo jis matė daugybę dangiškosios kariuomenės, kurie garbino Dievą, giedodami: „Garbė Dievui aukštybėse ir ramybė geros valios žmonėms!“ / Luk. II, 14 /.

Angelams pasišalinus nuo piemenėlių į dangų, jie nuskubėjo į Betliejų pažiūrėti, ką jiems Viešpats apreiškė. Atskubėję į nurodytą vietą, piemenėliai rado tarp gyvulių Juozapą, Mariją ir Kūdikį, paguldytą prakartėlėje. Pamatę Kūdikį, jie skelbė, kas jiems buvo pasakyta apie tą Kūdikį, ir pirmieji jie pagarbino Naujagimį pasaulio Išganytoją — Kristų.

Mielasis „Visa atnaujinti Kristuje“ jaunime, ateitininkai! Žavi prakartėlės istorija, kaip ir jūsų vardas, gyvenimo programa ir nuveikti darbai žavūs ir nepaprasti yra. Ateitininkai — prakartėlės Kūdikio galingas aidas! Jiems ir Betliejaus kūtelės paslaptis arčiausiai prie širdies, labiausiai suprantama. Tik gal ne visiems aišku, kodėl Kristus pasirinko tokį vargingą ir pažeminantį išganymo kelią.

II. PRAKARTĖLĖ — GERIAUSIAS IŠGANYMO KELIAS

Prakartėle suprantame Dievo Sūnaus Įsikūnijimą. Tai gili, kaip pati amžinybė, paslaptis. Bet vienas dalykas aišku, — šis išganymo kelias turėjo būti pats geriausias. Aišku, Dievas galėjo ir kitu būdu sieloms dangaus vartus atidaryti. Žinome, kad Dievas yra tobuliausia esybė. Todėl ir visi jo darbai tik tobuliausi gali būti. Taigi, Įsikūnijimas irgi turėjo būti tobuliausias žmonijos kelias atgal į Dievą. Ir tai dėl šių svarbiausių priežasčių:

1. Dievas, priimdamas žmogaus kūną, atnaujino mūsų tikėjimą ir išganymo viltis.

Kad žmogus būtų užtikrintas tiesos pergale ir Dievo buvimu, tai pats Dievas, neklystanti Tiesa, nužengė į žmogaus prigimtį / plg. Šv. Augustinas, De Civit. Dei, cap. 2 /.

Kokiu kitu būdu būtų buvę galima tobuliau nušviesti žmogui tikrąjį Dievą, amžinąjį gyvenimą, jei ne Įsikū-

KŪČIŲ VAKARIENĖ

NELĖ MAZALAITĖ

Kai Marijona Vindašienė praveria akis, yra visiškai tamsu, tarsi troboje nėra nė vieno lango. Visą rudenį, visą žiemą ji atsibunda šitaip anksti, tačiau ji nepuola prie nesibaigiančių šeimininkės darbų — ji guli ir galvoja. Kartais jai atrodo, kad ji yra rugio grūdas, ir nepaleisdamos jį spaudžia ir laužo girnos — tokios yra jos mintys. Kartais ji sapnuoja, kad miega pasidėjusi galvą ant vinių, ir nepabudusi žino, kad tai mintys neatstoja nuo jos ir per sapną. Ir dabar jai atrodo, kad ji guli viduryje vieškelio sulaužytomis kojomis ir negali pasijudinti. Per ją važiuoja geležiniai vežimai, šliaužia patrankos, ją mindo gyvulių ir žvėrių kojos, o ji guli ir žiūri. Ištisas dienas ir savaites guli ji, praeina paskutinės spalio dienos, krinta lapkričio lietus, šąla gruodis, ir taip prieina laikas iki šios dienos.

— Kūčios, — ūmai atsimena ji. — Šitiek darbo, ir aš guliu. Nuo visokių užsiėmimų visi skuba į namus, ir namai turi būti paruošti.

Ji šypsosi, kai galvoja tai, ir atsikelia lengvai, be jokių skaudėjimų, kurie nuolatos suka jos sąnarius.

Ji užkuria ugnį, paruošia veršiukui gėralą, ir dabar kitoje lovoje pabunda mergaitė.

— Kur teta eini? — sėdasi ji išsigandusi. — Į tvartus? Ne, ne! Aš tuojau keliu.

— Gulėk, — sako Vindašienė, — gulėk, vaikeli. Tu kasdien prisilakstai. Aš visai sveika, einu pati pasižiūrėti savo turto.

Ji užsidega žiburį ir apsivelka vyro kailinukus. Kieme pilka šviesa, kaip aguonų pienas — diena jau prasideda, ji nusėda ant žemės ir trobėsių. Dideli tvartai yra tušti, kaip po maro, tiktai pačiame gale girdėti, kaip atrajoja karvė.

— Jūsų reikia ieškoti su žiburiu, — taria šeimininkė, — ieškoti savo namuose. Štai šitaip pasilieka po bolševikų atsilankymo.

Veršiukas aštriu liežuviu lyžteli jos ranką, paskui pradeda linksmai čiulpti putrą — ir šeimininkė paglosto mažą gyvulį jautriai, kaip žmogaus kūdikį.

— Gausi ir tu, — sako ji karvei, ir eina į daržinę pašaro. Kokia stipri ji šiandien jaučiasi — galvoja ji apie save ir džiaugiasi — tarsi kelios vyrų rankos sunkiu kabliu plėšia dobilus ir šieną iš kietai sumuštų šoninių. Ji prideda pilnus užėdžius trupančių kvapių žolių juodmargei ir nuneša pilną regstį į arklidę. Ir čia stovi motina — žiūri šeimininkė ir svarsto, kiek dienų bėra iki to laiko, kada reikės ir čia padėti gyvuliui atsivesti kumeliuką.

— Jūs kaip pirmieji gyvuliai rojuje, — galvoja ji, — jūs kaip tie, kurie plaukė Nojaus arkoje, išgelbėtieji iš tvano — — iš jūsų turi kilti naujos gyvulių padermės ir atstatyti mūsų žemės ūkį. Tiktai reikia išsaugoti jus, tiktai išsaugoti.

Tris kartus ji grįžta prie šulinio ir pripila jiems vandens. Paskui eina į vidų ir rūpinasi pusryčiais sau ir mergaitei. Pavalgiusi ji sako:

— Verute, susiruošk eiti pas motiną. Gali pasilikti tenai per visas Kalėdas.

— Bet kaip jūs, teta — — —

— Nesirūpink, tavo motinai būtų liūdną vienai švęsti. Aš paiešosiu šio to nunešti jai. Ir eik netrukdama.

Ir kai mergaitė išeina, Vindašienė pradeda savo didžiuosius darbus. Nuo aukšto iš slaptų užkampių ji atneša baltų miltų ir paruošia kepti Kūčių sasainius ir Kalėdų pyragus. Ji neša grybus ir uogas, neša šeimininkės

---

nijimu? Ir kas kitas būtų galėjęs taip apčiuopiamai užtikrinti mūsų išganymo viltis, jei ne pats Dievas, esąs mūsų tarpe? / plg. Šv. August., De Trinit. 13 /.

2. Įsikūnijimas — tikrosios meilės pavyzdys.

Dievas, ateidamas į šį pasaulį, gyvu pavyzdžiu įrodė savo begalinę meilę. Todėl jei kartais Dievo ir nenorėtume mylėti, tai bent nepamirškime, kad įkūnytajai Meilei meile turėtume atsidėkoti / plg. Šv. August. De Catechizandis Rudibus, cap. 4 /.

3. Įsikūnijimas — tobuliausio gyvenimo pavyzdys.

Buvo asmenybių, kurias matė žmogus, bet jos nebuvo tobulas žmogaus pavyzdys. Buvo Dievas šiame pasaulyje ir prieš Kristų, kuris galėjo būti tokiu pavyzdžiu, bet jo niekas taip apčiuopiamai nematė. Todėl tapo Dievas žmogumi, kad turėtume pavyzdį ir priemones į tobulą gyvenimą / plg. Šv. August., De Nativ, sermo, 371 /.

4. Pagaliau, Įsikūnijimu Kristus išaukštino žmonių giminę.

Garbingas svečias visuomet yra garbė šeimininkui ir jo namams. Kristaus, sakyčiau, įžengimas į žmonių giminę yra visos tos giminės aukščiausias pagerbimas. Juo labiau, kad Dievo ir žmogiškosios prigimties jungtis yra daug stipresnė, negu žmogaus kūno ir sielos. Šv. Tėvas Leonas viename Kalėdų pamoksle / MPL, 54/192, sermo 21 / mums primena: „O krikščioni, pažink savo vertę ir iš dieviškosios draugystės nenusileisk į nuodėmės padugnes."

Taip, amžinoji Tiesa ir Meilė, tikėjimas ir viltis, Kelias ir Gyvenimas — aiškiausiai atsispindi Dievo Sūnaus Įsikūnijime. Todėl Kristus ir pasirinko kuklią prakartėlę, meile kupinos aukos gyvenimą ir tragiškąją Golgotą.

Miela prie prakartėlės ypatingai šviesiausiu idealizmu — „Visa atnaujinti Kristuje" — liepsnojančiam jaunimui. Miela mums čia, nes prakartėlė — mūsų idealų gimtinė. Išvados mums aiškios!

Netekome tėviškės namų, brangiosios gimtinės — labai daug netekome.

Praradę gi savo idealų gimtinę — viską prarastume!

Todėl mes liekame prie prakartėlės mielos, bet neišsigąsime ir Golgotos žiaurios. Tai mūsų šiandieną pagrindinės mintys ir pasiryžimai prie prakartėlės.

rūpesčių ir taupumo vaisius ir ruošia viską šio vakaro vakarienei. Paskui prasideda grindų plovimas, reikia nušveisti stalą ir suolus, nuplauti langų stiklus, kad pro juos galima būtų toli matyti.

Ima brėkšti, pamažu pradeda temti, ir ji vis dirba nepavargdama ir neilsėdama. Pagaliau ji gali nusiprausti pati ir apsivilkti geriausius švenčių drabužius. Po šito ir tik užkabina ant lango užuolaidas, pakloja ant stalo šieno ir tiesia staldengtę. Toji dvelkia skrynios ir audeklų kvapu ir spindi iš baltumo. Paskui ji išeina už jaujos ir prilaužo eglių ir pušų šakų.

— Kaip gerai, — sako ji sau, — kaip gerai, kad mes gyvename miške ir toli nuo plentų. Kaip gerai, kad ima snigti — šitokį vakarą ramiai galima laukti švenčių, niekas svetimas neišdrįs artintis į tokią nuotolią vietą.

Dabar bereikia tiktai viską sudėti ant stalo, galvoja ji, ir sukrausto valgius ir indus. Prisitraukia dar vieną suolą — šeši žmonės gali čia laisvai sėdėti prie šito stalo, ir ji kiekvienam paskiria vietą, prisimena kiekvieno vietą. Uždega didžiąją lempą, į ugnį dar prideda pagalių, ir visa troba švyti, nėra nė vienos tamsios dėmės. Tuomet iš spintos išima užpernykščią plotkelę ir padeda viduryje stalo. Ir atsisėda pati laukti. Už šventųjų paveikslų kvepia pušų šakos, kvepia trapus šienas ir staltiesė, ir valgiai — ant suolo murkia katinas, o po stalu alsuoja šuo. Yra labai ramu, tiktai spragsi ugnis ir už lango šlama sniegas — ji žiūri į duris ir laukia.

— Laikas, — mano ji, — laikas pradėti šventąją Kūčių vakarienę. Kur jie taip ilgai gaišta?

Pirmasis įeina vyras, Kazimieras Vindašius, ir sėdasi šalia jos. Ji linguoja galva ir neatsižiūri į jo veidą, protingą ir gerą, neatsižiūri, nors jų vaikai galėtų vaikų turėti. — Širdis nepražilsta nei raukšlėjasi, — yra pasakęs jis, kai svetimieji stebėjosi jų meile. Taip, dabar jis atsisėda, ir tuojau įeina Danutė. Ji liekna kaip lino stiebelis ir be pertraukos šypsosi. Ir ji, ir tėvas, abu jie pavargę ir sudulkėję.

— Aš nesistebiu, kad jūs pavargę, — sako motina, — kad jūs apiplyšę ir beveik basi — juk iš Sibiro toks kelias. Bet ar mano ašaros nenuplovė jūsų dulkių, ar mano vaitojimai nenudžiovino jūsų prakaito? Dieve mano, kaip jūs nepasikeitėte, nors neregėjau jūsų ketverius metus. Vis čia buvo svetimų žmonių, mes samdėme darbininkus — visą laiką troba buvo pilna balsų, o jūs nepasirodėte. Ar jūs atleidote man, kad nemačiau jūsų išvykstant, kad nevažiavau draugę? Kam gi jūs tada nuvežėte mane į ligoninę su sulaužyta ranka, kodėl jūs nepasiėmėte manęs, pakelėje? Kodėl aš sugrįžau į tuščius namus? Bet, gal būt, to ir reikėjo, kad likčiau čia ir laukčiau jūsų, kad jūsų grįžimas nebūtų toks baisus, koks buvo mano, kada pasveikusi parėjau namo. Grįžau penktadienį, o sekmadienio rytas išgelbėjo daugelį. Ach, kodėl jūs negalėjote užtrukti tas tris dienas, nagais įsikabinti į sieną, į geležis, ir sulaukti. Kodėl negalėjote išbėgti į mišką, kaip Stasys, kodėl nebuvote Kaune, kaip Vytautas ir Stepas?

Dabar į trobą įeina Steponas ir sėdasi prie Danutės — dvynukai sėdi šalia vienas kito, panašūs ir jauniausi iš šeimos. Jo balti marškiniai prasegti, ir kakle didelė tamsi dėmė.

— Oh, kas iš to, kad tu buvai ne Žemaitijoje, kad tu buvai mieste ir tavęs nesugavo, — sako motina. — Kokios gležnos jūsų rankos, jūs vaikai, moksleiviai, ir jūs pakėlėte prie pečių šautuvus, plėšėte iš rusų tankus, gynėte fabrikus. Ir mirėte. Taip, tavo žaizda sausa, žemė nuvalė kraują, tėviškės žemė — juk del jos užmiršote, kad žmogus greitai miršta. Tu juk dar nieko nežinojai apie tėvą ir seserį, tai nebuvo tavo paties kerštas. Ar tau nešalta gulėti po ta žeme su šitais plonais marškiniais? Juk aš nežinau, kurioje vietoje tu guli, nors ir aplankiau jūsų bendrus kapus. Ar neišardė dabar jų tie žvėrys, ar leidžia jums ramiai ilsėtis?

Ji apsižvalgo, kad priešais ją sėdi Vytautas, sėdi jos vyriausias sūnus, gydytojas — ir pasididžiavimas ir džiaugsmas apima ją.

— Kaip gerai, kad tu paklausei mūsų ir pasitraukei laiku. Tu buvai laimingesnis už Stepą ir birželyje išlikai nuo kulkų, tačiau jie būtų suradę dabar tave, būtų suradę. Tu nenusinešei tuščių delnų ten, kur tave priglaudė, tu sugydai žaizdą ir išpiauni pavojingą mirusį kaulą. Tu tvirtini save ilgesyje ir svetimoje žemėje, kad grįžęs galėtum nešti paguodą ir gydyti sužeistą žemę. Kaip gerai, kad tu paklausei ir pasitraukei laiku. Bet Stasys to jau negalėjo padaryti. Kur jis dabar gaišta? — klausia ji neramiai ir žiūri į duris. — Jis nesuspėjo ir, galimas daiktas, kad jis ir nenorėjo suspėti. Jis kalbėjo, kad čia turi likti vyrų, kurie būtų teisėjais savo žemės pardavikams ir slapta baime svetimiems atėjūnams. — „Mes būsime tokie, — kalbėjo jis, — kurie krinta kaip plyta nuo kiekvieno namo, kaip žemė, kuri prasiveria, uždėjus koją, kaip slaptas liūnas. Jie nematys mūsų ir amžinai bijos, ir daug bus išgelbėta dėl jų baimės“. Jis kalbėjo, kad ir aš turiu gelbėtis svetur, bet jūs suprantat, kad aš negalėjau. O jeigu iš ištrėmimo atvarys jus prie sunkių darbų čia? O jeigu aš savo buvimu galėsiu apginti nors vieną medį, nors vieną gyvulį? Argi aš neišslėpiau jų? Argi aš užleidau nors vieną ūkio darbą, suvėlinau jį, nors esu tik viena su giminaite? Gal būt, pavasarį aš nebeturėsiu kur dirbti, gal būt, jie atims žemę — tačiau pavasaris yra stebuklų metas, ir mes galime būti išgelbėti. Nepykite, kad aš likau. Jis verčia jus lauktį, nes negalima paliesti plotkelės, kol nėra visi susirinkę. Gal būt, mes pagiedosime ką nors kalėdiško tuo metu?

Kai motina šitai pasako, visi sėdintieji už stalo ima giedoti šventą bernelių giesmę. Iš pradžių ji gieda drauge, o paskui tiktai klausosi — jų balsai yra tokie skardūs ir gražūs, kad ji pradeda verkti. Ir ūmai viduryje giesmės kažkas lauko pusėje uždaro vieną, antrą ir trečią langinę. Iš po stalo pašoka šuo ir urgzdamas puola į duris. Ir durys atsiveria.

— Mama, — taria tyliai įėjęs Stasys. — Kaip tu neatsargiai sėdi prie tokios didelės šviesos? Kas žino, kas čia dabar gali valkiotis?

— Tu nutraukei jų giesmę, — sako ji priekaištingai, ir kai mato jo nustebusį žvilgsnį — prideda: — tėvas ir visi buvo čia atėję, tik tavęs trūko.

— Mama, — šnibžda jis išgąstingai, ir tada ji nusišluosto akis ir atsipeikėja.

— Kaip stipriai ir keistai regėjau aš juos savo mintyse, — sako ji. — O tu esi man vienas, vienas — — — Ir staiga ji išbąla: — Kieme sninga, o tavo kailiniai visiškai sausi — tu taip pat esi tiktai šmėkla.

— Seniai nusigiedrijo, — kalba jis ir bučiuoja jos ranką. — Aš esu gyvas, gyvas, barzdotas ir alkanas. Esu stiprus ir sveikas, mama.

Ir dabar ji iš naujo nusigąsta:

— Kaip tu atsiradai čia, kaip tu nebijai?

Jis užgesina lempą, užkabina duris ir įmeta į ugnį

malkų. Šitoje prieblandoje jis sėdi šalia motinos ir valgo. Paskui pasakoja, kaip netoli čią laikėsi su dvejetu draugų ir negalėjo ištverti neužėjęs namo.

— Ir nesibijok, mama, aš visuomet budžiu. Ir kaip toli benueičiau, aš visuomet žinau, kaip tu gyveni, ir visuomet grįšiu laiku.

Jie pasėdi valandą, kitą, ir jis sako:

— Eisiu.

Ji tylėdama išeina iš trobos ir grįžta, rankose laikydama baltus drobinius marškinius.

— Persivilk, — sako, ir ištiesia vienus ant suolo šalia jo.

Ir ji kloja į maišelį dar ir dar baltinių, renka nuo stalo valgius, išeina ir grįžta su pilnomis rankomis, ir viską deda į maišą. Ant viršaus uždeda plotkelę ir parodo maišą sūnui:

— Tavo draugams.

Ji išlydi jį — yra žviguliuojanti skaisti naktis, ir jie eina pro tvartus. Valandėlę jis stabteri ties tvartų durimis: lengvai subliovė veršiukas ir toliau suprunkštė arklys.

— Vidurnaktis, — sako motina, — jie kalbasi. Bus laimingi metai, jeigu gyvuliai kalbasi per Kūčias.

Ji skubiai bučiuoja jį ir grįžta. Ant slenksčio sustoja ir pažvelgia atgal — tačiau toliau juoduoja miškas, ir žemai yra sniegas, nieko kito ji nemato, nieko. Paskui ji pakelia akis į viršų:

— Kiek žvaigždžių, — sako ji, — kiek žvaigždžių — bus vaisingi metai.

Persp. iš knygos „Apversta valtis“, 1948 m. „Sudavijos“ leid.

Kuriuo takeliu greičiau į namus?...

K. GRIGAITYTĖ - GRAUDUŠIENĖ

Eilėraščiai iš spaudai paruošto „P a s l a p t i e s“ rinkinio

UŽSNIK ŽIEMUŽE

Užsnik, žiemuže, kraują
ir pėdsakus mirties,
tegu rimtis virš žemės
baltus sparnus išties.

Kam tolimosios žvaigždės
spindėti bepaliaus,
tegu per pusnį baltą
į nežinią keliaus ...

Tegu beržai pražilę
baltom kasom linguos,
o baltos pinavijos
žydės visuos languos.

Užsnik, žiemuže, kraują
ir ašarų takus,
tegu balti balandžiai
nūdien burkuot pabus.

KAIP DAINA

Kaip daina tolumon nuskambėjus
mūsų dienos negrįš atgalios ...
Aidą jų nusinešdamas vėjas
vis tyliau už kalnų tekartos . .

Kaip sapnuoti nūn sapną tą gražų,
kol krūtinėj jaunatvės ugnis.
Jei krauju žemės veidą nudažo,
atžalynuose švaistos mintis.

Kai bučiuoji man virpančią ranką,
belydėdamas žieduotu keliu,
pro grūmojančią ugnį patrankų
Tavo žodžių išgirst negaliu.

Kaip daina, tolumon nuskambėjus,
mūsų dienos negrįš atgalios.
Nė balandis, už jūrų viešejęs,
neatneš mums šakelės žalios ...

VASARA ATEIS

Rausvas vandenėlis
liejas iš krantų.
Sakyk, Nemunėli,
sakyk, ar tai tu?

Ir žalia pušelė,
rodos, nebe ta,
ašarom pasruvus
mūs šalis gimta.

Nepamiršk, sesute,
skambančios dainos.
Pilki vėversėliai
gieda visados.

Kai sustingus žemė
tūno po ledu,
gieda vėversėliai
alkanu balsu.

Nusileidus saulė
kelias rytmčiais,
iš už šimto mylių
vasara ateis.

V. K. Jonynas Gledrutė

ATMENU ARKLĮ, ŠUNĮ IR GĖLĘ

GIMNAZISTAS PAKELIUI Į KARALIAUS SOSTĄ – MYLIMIAUSIAS GYVULYS — AUTOMOBILIS — KAS PRIKLAUSYS NUO MOKYTOJO?

30-ties Schwäb. Gmündo ateitininkų atsakymai į 15-ką klausimų

Per vieną vyresniųjų ir jaunesniųjų at-kų (tarp 10 ir 17 m. amžiaus) susirinkimą buvo paleista anketa su 15 klausimų. Kadangi tai buvo daroma ne kuriam nors specialiam tikslui, o daugiau iš įdomumo, tai ir klausimai nebuvo sistemingi, vienos srities, o daugiau pripuolami, palaidi. Prašau pasiskaityti bent tuos klausimus ir atsakymus, kurie jus įdomauja.

1. Ką geriausiai, ryškiausiai atsimenu iš Lietuvos?

Pasirodo, kad vyresnieji, kurie išvažiavo 10 ir daugiau metų iš Lietuvos, visi ir viską gerai atsimena. Vaikai tarp 6 ir 9 metų daugiausiai atsimena savo draugus-gyvulius: margiuką, katytę, šunytį, aviną, vištytę. Kai kurie dar gerai atsimena savo gyvenamus namus, kambarius, žaislus — dviratuką, varną. Viena iš jų negali užmiršti, kai „vieną vasarą būdama kaime pas dėdę, užlipau ant ančiuko ir jis buvo nebegyvas“. Kita: „Atsimenu arklį, šunį ir gėlę, kuri turėjo tiek pat metų, kiek aš“. 6—7 metų berniukai, išvykę iš Lietuvos, beveik visi nieko neatsimena.

2. Kuri mano mėgiamiausia gėlė, gyvulys, metų laikas, spalva?

Ne visi yra apsisprendę už kurią nors gėlę; o berniukams neįdomu spalvos, jie visiškai abejingi spalvoms. Daugumas pasisakė už dvi spalvas ir už du gyvulius.

Rūta patinka 11-kai, rožė — 7, tulpė ir lelija — 3, toliau einą rugiagėlė, pinavija, našlaitė, žibutė.

Mėgiamiausias gyvulys — arklys — gavo 16 balsų; šuo — 1, katė — 6, voverytė — 4, kiaulytė — 2, viščiukas — 2 ir vienam mylimiausias gyvulys ... automobilis ...

Metų laikai eina tokia eile: pavasaris (13), žiema (12), vasara (11) ir ruduo (4).

Ar jūs tikėsite, kad mėgiamiausia jaunųjų spalva yra mėlyna? — Už ją atidavė balsą 24 moksleiviai. Todėl kitos spalvos smarkiai nukentėjo: žalia gavo 7 balsus, raudona tik 5!, ružava 3, balta, ruda, geltona po 2, violetinė ir juoda po 1.

3. Ar noriu emigruoti į Ameriką, ar ne, ir kodėl?

Norinčių emigruoti pasisakė 7 iš 30-ties ir 18 nenori. Kai kurie abejoja, nežino. Štai motyvai ir priežastys norinčiųjų emigruoti: „Bijau karo ir jau nusibodo tas gyvenimas“; „bijau bolševikų, o ten teta ir geresnis gyvenimas“, „labai noriu daugiau svieto pamatyti“; „noriu, bet tik į San Francisko!“; „noriu su sąlyga, kad grįšiu Lietuvon“; „Ten bus daug saldainių, kau-gumi ir nereiks mokytis“.

Kiti nenori išvykti, nes: „noriu mokytis ir iš čia greičiau grįšim namo“; „nevilioja manęs, nes nėra nei puseserių, nei pusbrolių, nei draugių ten“; „keistas jausmas slegia, jog reiks nutolti dar nuo savo krašto ir šiaip atrodo sunkus gyvenimas lauktų ten“; „nenoriu, nes brolis liko Lietuvoj“; „reikės skirtis su draugais ir draugėm; jei visi kartu važiuotumėm, tai norėčiau“; „ne, nenoriu, noriu tik į Lietuvą!“

4. Kuo man patinka stovykla ir kuo nepatinka?

„Smagu gyvent tarp lietuvių, jaustis lyg lietuviškame mieste, tačiau pagalvojus apie gyvenimo sąlygas, lageris, žinoma, baisus. — Smagu, daug žmonių, draugų. — Patinka, nes gyvenam bendrunomenėj, neišmėtyti po svetimtaučius, o nepatinka, kad lageris labai blgai veikia į būdą. Dar patinka ir dėlto, kad stovykloj sunku nutautėti. — Buto, valgio atžvilgiu nepatinka; mokykla, lietuviška bendruomenė, spauda, knygos, lietuviški koncertai, daromi tik stovyklose, patinka. Nepatinka, kad žmonės labai sukasdienėję ir dėl kiekvienos smulkmenos barasi, ginčijasi. — Blogi kambariai. — Nepakenčiu, kad žmonės be darbo vaikšto po stovyklą ir girti išsigalvoja visokių nesąmonių. — Nuobodu. — Patinka, nes čia daug žmonių ir visi jie lietuviai. — Nepatinka, kam stovykla aptverta aukšta tvora. — Įkyrėjo iki gyvo kaulo, kaip kalėjimas. — Man viskas čia patinka.“

5. Kuri iš mano perskaitytų knygų buvo įdomiausia?

Įdomiausia knyga yra Pietario Algimantas — 9-iems. Tūkstantis ir viena naktis — 4; Viešnia iš Šiaurės ir Quo vadis — 2; toliau — Prie seno malūno, Skruzdėlytės Greitutės nuotykiai, Winetou, Janina, Vieną kartą, Paslaptingoji Sala ir t. t. gavo po 1 balsą.

6. Koks didžiausias įvykis mano gyvenime?

15-kai didžiausias įvykis — išbėgimas iš Lietuvos. 6 nieko neatsakė ar parašė, jog „negali pasakyti“. Kitiems — mirtis artimųjų tėvelių persiskyrimas, karo įspūdžiai, netikėtas susitikimas su namiškiais Vokietijoj, išsiskyrimas su emigruojančiais giminėmis. Trims berniukams giliausias įspūdis gyvenime — pirmoji šv. Komunija; vienam-persiskyrimas su dviračiu Lietuvoj. Viena mergaitė turėjo didelį pergyvenimą, kai ją vieną vežė bolševikai į Sibirą ir vėl grąžino mamytei. Kita rašo: „Maža būdama pamelavau ir dėlto nepaprastai jaudinausi ir dabar pergyvenu.“

7. Ar labiau mėgstu kaimą ar miestą?

10 pasisakė neabejodami už miestą ir 10 už kaimą. Trims vienodai patinka ir kaimas ir miestas, o 7 nori gyventi žiemą mieste, vasarą ir pavasarį kaime. Apskritai, miestas labiau vilioja jaunesniuosius; berniukai netgi pabrėžė, kad jiems patinka didelis miestas ar uostas.

8. Kurias šventes labiausiai mėgstu?

Aišku, Kalėdos jaunimo šventė! 27-iems moksleiviams Kalėdos stovi pirmoj vietoj. 2 ypatingai išskyrė Kūčių vakaro grožį; 2 Velykas, 6 gimimo dieną.

9. Kas man svarbiau: ar geriau pavalgyt, ar gražiau apsirengt?

Kadangi mergaičių dalyvavo daugiau anketos pildyme, taigi ir apsirengimas svarbesnis tapo už valgį 17-kai, o 10-čiai svarbiau gerai pavalgyt. Berniukai vienbalsiai balsavo už valgį.

10. Kas įdomiau: gera knyga ar geras filmas?

Kinas įdomesnis 18-kai už knygą ir 8-iems atvirkščiai. 4-riems abu dalykai vienodai įdomūs. Knygas labiau mėgsta už kiną išimtinai jaunesnieji.

11. Ar turiu vieną draugą, ar kelis draugus, ar visai neturiu?

11 turi po vieną draugą, 2 po 2 draugu, 8 turi po keletą draugų ir 9 visai jų neturi.

12 Kuri malda, maldos forma labiausiai patinka?

Sveika Marija 10-čiai; Tėve mūsų — 2; Šv. Marijos Litanija — 5; šv. Mišios — 4; rožančius — 4; Marija, Marija (giesmė) — 3; savo širdies malda — 3; pamokslai — 1.

13. Ko trūksta, kad būčiau laimingas?

Pirmoj vietoj, arba kaip viena iš šalutinių sąlygų, 16-kai moksleivių yra grįžimas laisvon Lietuvon. 8 trokšta mokslo, 4 gero draugo. Kiti rašo: „Daug ko trūksta, beveik visko. Šiose sąlygose niekuomet negalėčiau būti laiminga.“ Iš kitos pusės tačiau sako: „Nelabai daug ko trūksta.“ Toliau kiti rašo: „Noriu gyventi tėvynėj ir turėti savo pilną šeimą (tėvai išsiskyrę, **A. G.**). Tuomet gal ir būčiau laiminga.“ — „Noriu grįžti ir ramiai praleisti gyvenimą.“ — Trokštu mokslo ir gerų laikų.“ — „Trūksta gero draugo, kurį turėjau ir kurio jau čia nebėr.“ — „Noriu tikrai grįžti tėvynėn ir gyventi kaip anksčiau.“ — „Mano laimei trūksta tėvynės, sveikatos, geresnio pavalgymo.“ Pagaliau vienam berniukui tetrūksta pilnai laimei automobilio ... Taigi, toji visų siekiama laimė yra labai reliatyvus dalykas.

14. Kuo norėčiau būti?

Jaunesnieji yra visuomet „apsisprendę“, kuo nori būti, nors tas jų apsisprendimas dažnai keičiasi (palyginus su ankstesnėm anketom). Vyresniųjų net 8 nejaučia dar jokio pašaukimo. Laimingiausia profesija — daktaro; juo nori būti 10; 3-mokytojais, 3 artistais ir balerinomis, 1 kalbininke, 1 pianiste. Didžiausi užsimojimai mažiausių berniukų. Jie nori būti — 2 lakūnais, vienas pirkliu arba cirko artistu ant arklio, vienas karalium ...

15. Kuris mokslo dalykas mėgiamiausias?

9-riems — istorija, 5-riems — lietuvių kl., 4-riems matematika ir 4-kūno kultūra, 4-piešimas, 2-kalbos ir 2-geografija. Dvi mergaitės sako: „Tas priklauso nuo mokytojo.“

A. Gr.

K. GRIGAITYTĖ — GRAUDUŠIENĖ

MES KELIŲ NEŽINOM

Balzganu asfaltu
švilpia limuzinas —
pėsti į laimužę
mes kelių nežinom.

Vargas saulę gaubia
ir už durų vargas.
O, Dievuli geras,
koks pasaulis margas!

Extendit manus

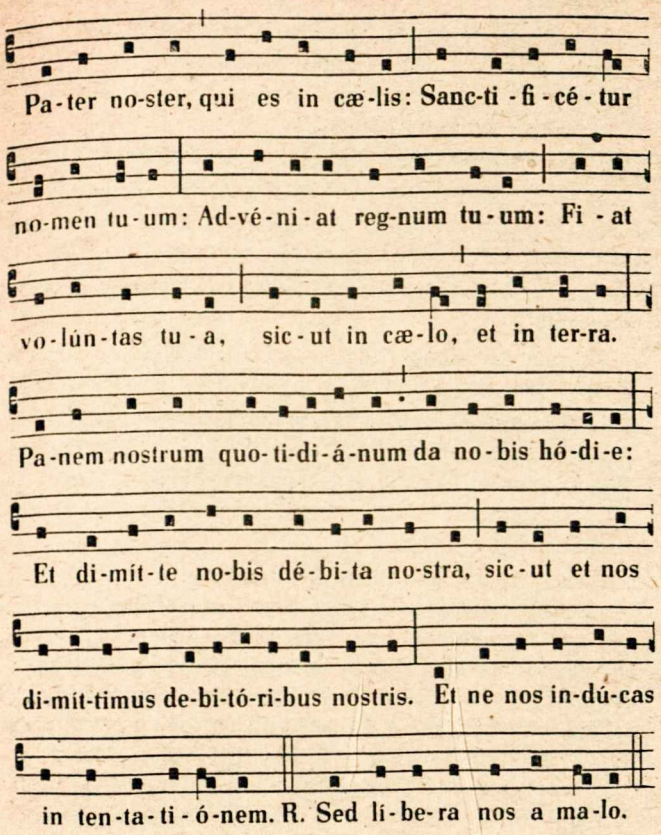

DOMINE

LITURGIJA

JONAS MINELGA

JAUNYSTEI

Šok, jaunyste, džiaugsmo šokį
Su pavasariu žaliu,
Tu ir verkiant juoktis moki,
Einant nežinios keliu.

Tau dainuoja mūsų širdys
Su lakštingalom kartu.
Niekas juoko nenutildys,
Kol gyva, jaunyste, tu.

Tegul audros žemėj ūžia,
Vaikšto sutemos takais,
Siaus krūtinėje gegužis,
Kol širdis jaunyste kais.

Šok, jaunyste, džiaugsmo šokį —
Dienos, naktys dėl tavęs.
Skausmui juokis, džiaugsmui ploki, —
Laimės vieškeliu mus vesk!

VALDŽIOS ĮSTAIGOSE ATĖNUOSE...

Pats žodis liturgija yra graikiškos kilmės, pareina nuo žodžio (leitourgia), kas reiškia tarnybą, vadovavimą valstybei. Atėnuose buvo valdžios įstaiga, kuri registruodavo piliečių ypatingai gerus darbus, atliktus visuomenei. Pvz., koks aristokratas suruošdavo plačiajai visuomenei puotą, pastatydavo ir apginkluodavo laivą ir jį padovanodavo valstybei, arba teatrui duodavo chorą, jį paruošdavo ir kurį laiką, metus ar dvejus, jį išlaikydavo. Tokius ir panašius darbus aukščiau minėtoji įstaiga pavadindavo „liturge“. Senojo Testamento vertėjai maždaug 150 metų prieš Kristų žodžiu „liturge“ pažymėjo taip pat tarnybą prie Dievo šventovės.

... IR VIEŠPATIES NAMŲ GROŽYJE

Mes, katalikai, liturgija esame įpratę laikyti tas apeigas, kurias matome kunigą atliekant bažnyčioje. Tačiau liturgijos sąvoka yra kur kas platesnės apimties. Begalinės vertės „liturge“ — tarnybą, jei taip galima išsireikšti, visos žmonijos gerovei atliko Kristus. Jis savo mirties auka ant kryžiaus atlygino Dangaus Tėvui už pasaulio nuodėmes. Jis mums, žmonėms, dovanojo išganymą. Jis paruošė ir apginklavo tiesos ir meilės ginklais Petro laivą, kurio nei laiko audros, nei priešų klasta neįveikia. Tikintieji stengias Dievui už tokias neapsakomos vertės malones atsilyginti savo dėkingumu: architektai stato įvairiausių stilių maldos namus — bažnyčias, įvairių sričių menininkai puošia tų pastatų išorę ir vidų, tapytojai dažo paveikslus, skulptoriai skaptuoja statulas, muzikai kuria giesmes, himnus, audėjai audžia įvairiausių raštų bažnytinius drabužius, auksakaliai meniškiausius indus, ūkininkai parūpina kviečių, vyno, aliejaus. Sudaromos įvairiausios apeigos, kurios atitinka žmogaus dvasios nusitei-

DILEXI...

A. KUBILIUS

IR CHORALAS

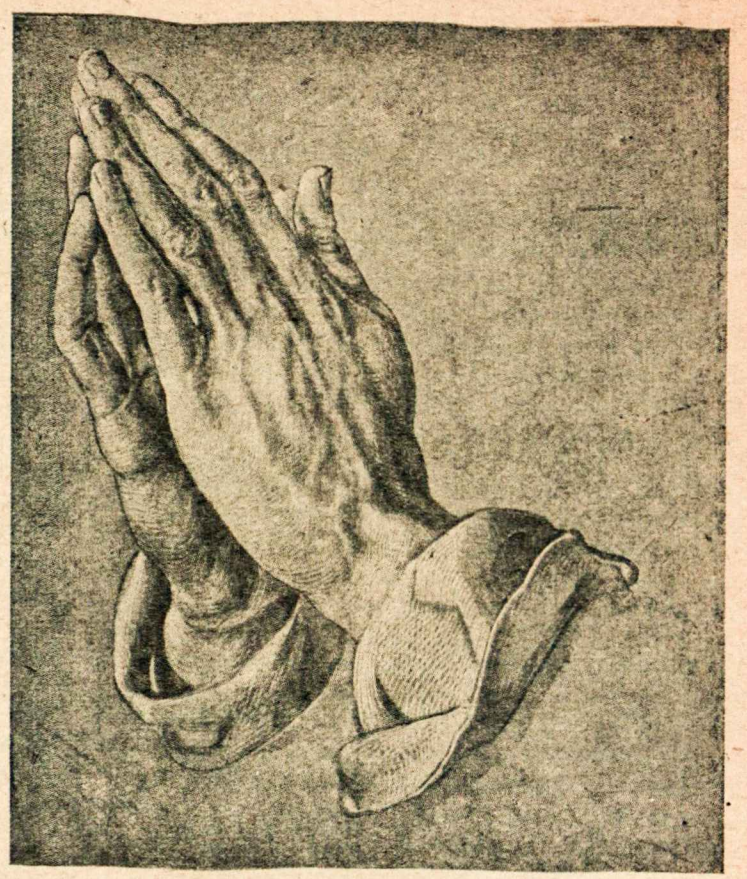

kimus, kiti net visą savo gyvenimą paaukoja Dievo tarnybai. Žodžiu, nesigailima nieko, kad išreiškus Kūrėjui ir Išganytojui savo padėką. Taigi, liturgija plačiąja prasme ir yra žmonių tarnyba Dievui pagarbinti.

Jaunutės, Kristaus įsteigtosios, bendruomenės pirmieji nariai buvo Sen. Testamento išpažinėjai, kurie laikėsi Sinagogos nustatyto kulto apeigų. Kristus jiems to nedraudė, nes ir Pats to prisilaikė: valgė su apaštalais velykų avinėlį, giedojo padėkos psalmes. Vėliau, paplitus Linksmajai Naujienai po įvairias šalis, paplito ir naujas kultas su Sinagogos kulto atspalviais. Iš mažo tikinčiųjų būrelio išaugo didelis Bažnyčios medis, apėmęs visas šalis. Bažnyčia žmonių gerų papročių nenaikina, tik juos įprasmina, suteikdama jiems turinį. Taip susidarė įvairūs kultai: graikiškas, šiandien vadinamas ortodoksiškas, romėniškas, ispaniškas, milaniškas, abisiniškas. Tų kraštų iškilmingesni drabužiai pradėta vartoti prie įvairių apeigų. Vėliau žmonės nustojo juos dėvėję, o Bažnyčia pasiliko juos ir toliau, pvz. romėnų togą, kad ir suprastintą, šiandien iškilmingesniais atvejais dėvi vyskupai ir kardinolai. Dijakonų dėvima pamaldų metu dalmatika taip pat yra senas drabužis. Jau pats vardas pasako jos kilmės vietą — tai Dalmatija, rytinis Adrijos jūros pakraštys. Panašiai yra ir su liturgine kalba. Rytiečiai vartodavo hebrajų, graikų, vakariečiai-lotynų, tačiau griežtos ribos iš pradžių nebuvo. Todėl į vakariečių liturginę kalbą įsimaišė visa eilė graikų ir hebrajų kalbos žodžių, kaip antai: „Alleluja“, „Amen“ „Kyrie eleison“, „Kanon“, „Hosanna“. Iš pradžių bendroms agapėms (eucharistinėms meilės puotoms) užtekdavo privačių butų, vėliau pradėjo statytis specialius didesnius maldos namus — bažnyčias.

T. S. ELIOT

* * *

Erelis kyla į dangaus aukštybes,
Medžiotojas ir šunės seka jo vingiuotus skridimus.
O amžinas išdėstytų žvaigždžių sukimęsi!
O amžinas atsikartojime vienodo metų laiko!
Pavasario ir rudenio, gimimo ir mirties pasauli!
Neišmatuojama minties ir veiksmo pynė
Ir nepabaigiama beribių išradimų, bandymų grandinė
Išmoko mus triukšmingo judesio, bet ne ramybės;
Išmoko mus kalbos, bet ne tylėjimo;
Išmoko žodžių suvokimo. bet ne Žodžio pažinimo.
Ir visas mūs žinojimas mus artina į nežinojimą,
Ir visas nežinojimas mus artina į mirtį,
Ir būdami arti mirties, mes liekame toli nuo Dievo.
Kur tas gyvenimas, kurį praradom begyvendami?
Kur išmintis, kurią praradome žinojime?
Kur tas žinojimas, kurį praradome jo beieškodami?
Dangaus skliautų sukimasis per dvidešimt jau amžių
Mus neša vis tolyn nuo Dievo ir artyn prie dulkės.

Išv. **J. Tininis**

KAS GUDRESNIS: ŽMOGUS AR DIEVAS?

Kai kas iš to pasidarė sau klaidingas išvadas (tokių dar yra ir šiandien). Girdi, Kristus bažnyčių nestatė, tokių drabužių nedėvėjo, visa ta liturgija yra bereikalinga pompa, vien išpūstos apeigos, tuščias žemiškų gerybių panaudojimas. Tačiau šitaip kalba tik tas, kas liturgijos prasmės visai nesupranta arba yra visai priešingas krikščioniškai pasaulėžiūrai.

Geriausiai žmogų suprato pats Kristus. Jis leido buvusiai nusidėjėlei išlieti ant savo galvos brangaus nardino kvepalų, dalyvavo Kanos jaunavedžių vestuvėse, laimino vaikučius, patepė akloj o akis, laužė duoną ir ją laimino, plovė savo mokinių kojas, Paskutinės Vakarienės metu isteigė švč. Sakramentą. Tuo remdamasi Katalikų Bažnyčia ir leidžia tikintiesiems Dievą garbinti įvairiomis formomis, išvesdama jas iš Kristaus gyvenimo, tačiau tų apeigų smulkmenų išpildymą tvarko pati Bažnyčia. Centrinė katalikų liturginio gyvenimo ašis yra Kristus — Dievas švenčiausiame Altoriaus Sakramente. Apie Jį sukas visas liturginis gyvenimas, nes iš čia išplaukia visos viešos Bačnyčios pamaldos. Liturgijos tikslas yra suartinti mus su Dievu viešu Jo pagarbinimu. Tuo pačiu mes ir patys pasijaučiame lyg viena šeima, kartu išugdydami savyje socialinį ir estetinį pajautimą. Dar labiau mes suartėjame, kada dalyvaujame šv. Mišiose, per kurias Kristus pats ateina į mūsų tarpą ir Bažnyčia, kaip sužadėtinė, susivienija su savo dieviškuoju sužadėtiniu Kristumi ir per Jį aukoja, prašo ir dėkoja Dangiškajam Tėvui: „Per jį, su juo, ir jame tau, Dieve, visagalis Tėve, šventosios Dvasios vienybėje įvyksta visa šlovė ir garbė, per visus amžių amžius". (Mišių kanono žodžiai).

PSALLITE EI IN TUBIS BENESONANTIBUS...

Šitas mūsų susivienyjimas įvyksta per meilę, tačiau kas meilę išgyvena ir jaučia, tam vien žodžių visa išreikšti nebeužtenka. „Cantare amantis est", sako šv. Augustinas (Sermo 336, 1). Mylįs yra verste verčiamas išsigiedoti. Bažnyčia, būdama tos meilės išreiškėja, nebesitenkina paprastu žodžiu išreikšti tą gyvą meilę savo Sužadėtiniui, jos malda pakyla į aukštesnį laipsnį, kada prasiveržia giesmė. Giesmė ir yra ne kas kita kaip aukštesnė vidinė malda, apsireiškusi žodžiu ir melodija. Bažnyčia net turi savotišką liturginį giedojimą — choralą. Jis yra nuo polifoninio — daugiabalsio giedojimo kiek skirtingas, nors tenka pažymėti, kad daugiabalsis giedojimas atsirado žymiai vėliau ir yra išsivystęs iš choralinio giedojimo. Choralinis giedojimas yra kilęs iš liturgijos; iš šio taško išeinant jis ir labiausiai suprantamas. Choralas gali būti giedamas (ir rečituojamas) solo ir choro, tačiau vienu balsu unisonu. Giedamas pasikeičiant su kunigu, pvz., mišių „Gloria", „Credo", „Prefacija". Tačiau gali choras giedoti ir be kunigo intonacijos, pvz., mišių „Introitus", „Offertorium", „Comunio" arba gedulingose mišiose sekvenciją „Dies irae". Choralas dar vadinamas gregorijonišku giedojimu. Tas vardas paeina nuo popiežiaus šv. Gregorijaus Didžiojo (590—604), kurio įsakymu buvo surinkti tuo metu giedami tekstai ir surašyti knygoje „Antiphonarius Gregorianus", kurią vėlesnieji giesmininkai laikė pagrindu. Dabar, giedant chorala, palydi vargonai. Jie atsirado bažnyčiose Kryžiaus Karų metu (XI—XIII šimt.). Tačiau idealus choralo giedojimas yra be vargonų, nes pastaraisiais stengiamasi silpnesnes vietas „užtušuoti".

Jei redaktorius nesibars, tai susipažinsim ir su choralo technika. Ji truputį skirtinga negu mensuralinė muzika, kurios mokomės gimnazijose.

Ypatingesni bruožai choralinio giedojimo yra šie: gaidų sistema apima tik 4 linijas, kurios skaičiuojamos iš apačios į viršų. Viršuje ir apačioje dar gali būti pa vieną pridėtinę liniją. Ant linijų ir tarp jų rašomos gaidos. Jos gali turėti mažo kvadratuko formą (vad. punctus), rombo (rombus), dantyto kvad. (kvillisma) arba kvadrato su uodėgėle (virga arba candata). Jeigu yra viena gaida ant kitos, tai pradedama giedoti nuo apatinės. Chorale užtinkami intervalai (= skirtumas tarp dviejų tonų pagal aukštį ir žemumą) yra pustonis, tonas, didžioji ir mažoji tercija, grynoji ir didžioji kvarta, kvinta. Sekstą ir oktavą užtinkame labai retai. Tonų aukštį nusprendžia gaidų raktai. Jų yra du: do (C) raktas ir fa (F) raktas. C raktas nurodo, kad gaida, kuri stovi ant C rakto linijos yra „do" tonas. C raktas gali būti ant ketvirtos, trečios arba antros linijos. F raktas nurodo taip pat, kad kiekviena gaida, stovinti ant jo linijos, yra, „fa" tonas. F raktas tėra tik ant trečios linijos Bemolis prieš „si" toną pustoniu jį nužemina, o jei stovi po rakto, tai galioja iki pauzos, kurios žymimos vertikaliu brūkšniu. Dijesų chorale nėra iš viso. Choralo gamą sudaro šie tonai: do (ut), re, mi, fa, so, la, si.*) Oktava yra diatoninė t. y., susidedanti iš 5 tonų ir 2 pustonių. Choralas dar turi aštuonias tonų rūšis. Choralo ritmas yra laisvas, panašiai kaip ir tekstas, kuris dažniausiai, ypač šv. Mišių, yra gryniausia proza. Tačiau choralo giedojime svarbų vaidmenį vaidina laikas, nes kiekviena gaida laiko atžvilgiu yra vienodai išlaikoma. Čia ir gaunasi tas lyrinis chorale skambesys, kuris, it angelas nesiekęs žemės, skrieja kažkur aukštyn, aukštyn...

RETORIAUS AUGUSTINO AŠARŲ PRIEŽASTIS

Kaip liturgija, taip ir bendras liturginis giedojimas yra atspalvis mistinio Kristaus Kūno; kaip vienas krikštas jungia milijonus to mistinio kūno narelių, viena Meilė nuskaidrina visas širdis, taip lygiai vienas balsas aidi choralo melodijoje. Daugiabalsiškumas (polifoninis giedojimas) duoda laisvę paskiram individo apsireiškimui. Visai priešingai yra liturginiame choralo giedojime. Čia tam tikra prasme individuališkumas pranyksta širdžių vienybėje, kadangi visi gieda ta pačia internacijonaline (lotynų) kalba, visi ištaria tuos pačius žodžius, visų balsai banguoja pagal tą pačią melodišką choralo liniją, nes visi yra viena Kristuje.

---

*) Įdomumo dėlei paduodu gamos kilmę. Choralo mokytojas Gvido d'Arezzo († 1050), norėdamas mokiniams geriau „įkalti" intervalų skirtumus, panaudojo melodiją iš šv. Jono šventės himno, kurio kiev. sekanti eilutė pradžioje kyla diatoniška eile nuo do (ut) iki la aukštyn.

Ut queant laxis	Kad stygos gerklės
resonare fibris,	praskambėtų laisvai
Mira gestorum	Didžius tavo darbus
famuli tuorum	paskelbtų žmonėms,
Solve polluti	Išdegink dėmes
labii reatum,	mūsų lūpų kaltų,
Sancte Joánnes.	Jonai Šventasis.

Himnas Povilo Diakono, vienuolio iš Monte Cazino

IŠ MŪSŲ ŽYGIŲ

DIRBSIM, KOVOSIM DĖL LIETUVOS

J. K.

Prisiminimai iš moksl. at-kų veiklos vokiečių okupacijos metu

IŠŠIFRAVIMAS

1941 m. rugsėjo mėn. iš V. atvykau į naują darbovietę — X gimnaziją. Čia, rodos, buvau naujas ir niekeno nepažįstamas žmogus. Bet mokytojas yra vienas iš tų „nelaimingųjų", kurį lyg šešelis seka visa jo praeitis. Ir nebandyk jos neslėpti. Visų klasių mokiniai, nuo vyriausios iki jauniausios, lyg saugumo policijos agentai, renka apie tave žinias. Nespėsi dar naujoje vietoje sušilti, o jau mokiniai žino, ar didelis „kirvis" esi, ar ašaromis galima iš tavęs patenkinamą pažymį išspausti, ar darai „nuolaidų" mergaitėms; sužino apie pasaulėžiūrinius nusiteikimus, politinį nusistatymą ir t. t.

Vos pora mėnesių praėjo nuo mano atvykimo, ir aš jau buvau „iššifruotas". Vieną dieną, baigiant man valgykloje pietauti, nuo gretimo stalelio prie manęs priėjo pora vyr. klasių mokinių ir pareiškė norą pasikalbėti. J. Ž. nedrąsiai pradėjo:

— Pone mokytojau, pas mus veikia **a.**

— Kaip tai **a,** kas tai yra? — iš kart nesusiorientavau.

P. K., visais atžvilgiais vienas iš pavyzdingiausių gimnazijos mokinių, lėtai pradėjo aiškinti:

— Tai yra ateitininkai. Mes turime žinių, kad Tamsta irgi at-kas esate. Mes norime ...

— O, puiku, — nutraukiau, — užeikite pas mane į kambarį, aš noriu tuo reikalu plačiau pasikalbėti.

PRIESAIKA POGRINDY

Tuo būdu užmezgiau ryšį su slapta veikiančiais at-kais. Tą pačią dieną mane atlankė tie patys mokiniai; iš jų gavau daugiau informacijų netrukus buvau pakviestas ir į susirinkimą. Pora mokinių vedė mane tamsiais apgriuvusio namo koridoriais. Pasiekėme kambarį, kuriame jau buvo susirinkę apie 30 mokslei-vių. Kambarys niurus ir šaltas. Bet kiek čia dvasinės šilumos! Visų veiduose pasiryžimas ir drąsa, o akyse žybsi idealizmo liepsnelės. Kuopos pirmininkas P. K. kalba apie moksleivio pareigas pavergtai tėvynei. Prisimenu, jis visada gerai kalbėdavo, bet tąsyk ypač: mintys apgalvotos ir išgyventos, tempas lėtas ir rimtas, sakiniai sklandūs. Dvasios tėvas P. iš naujai įstojančiųjų priima priesaiką. Paskui sekė referatai, savos kūrybos skaitymas, organizacinių klausimų svarstymas.

Scena, kuri vyko giliame pogrindyje, savo didingumu buvo verta didžiausios auditorijos.

Mano ryšiai su at-kais pasidarė itin artimi ir šilti. Jie man suteikė kuopos globėjo vardą.

TĖVYNĖS MEILĖS UŽDEGTI

At-kai dirbo su užsidegimu ir drausmingai. Jie buvo apjungę apie 20 % visų mokinių, kurių tarpe matėsi patys pažangieji. Kuopa buvo susiskirsčiusi į vyr. berniukų, jaun. berniukų ir mergaičių būrelius. 1941—42 metų organizacinę veiklą būtų galima pavadinti intensyviu ir sistematingu saviauklos darbu. Susirinkimai būdavo dažni, jų programos įvairios ir įdomios. Veik nebūdavo tos savaitės, kad nereikdavo dalyvauti kokio nors būrelio ar visuotiniame kuopos susirinkime. Pavasarį ir vasarą susirinkimai būdavo daromi kaime. Ten 1943 m. pavasarį įvyko atsisveikinimo šventė su abiturientais at-kais. Pabrėžtinas to meto at-kų gilus patriotinis nusiteikimas. Tėvynės meilės tema nuolat būdavo gvildenama paskaitose, referatuose, savoje kūryboje, meniniuose pasirodymuose. Viešajame mokyklos gyvenime at-kai rodė daug gražios iniciatyvos. Tautinių švenčių organizavime (kurios tuo metu buvo pusiau draudžiamos), įvairių pasirodymų, vakarų, davė toną, nuspalvintą gyvąja tėvynės meilės idėja.

ANTINACINEJE REZISTENCIJOJE

Sekančiais metais at-kų pirmininku išrenkamas V. B. Darbas nemažėjančiu intensyvumu vyksta toliau. Tais pat metais Lietuvoje ima formuotis antinacinės rezistencijos sąjūdžiai, kurie jau 1943 m. vienoje vyriausioje vadovybėje tapo galingu frontu prieš nusikalstamus okupantų kėslus. At-kų globėjui gan anksti teko įsijungti į rezistencinę veiklą, kurioje — ypač platinant pogrindinę spaudą ir žodžiu formuojant viešąją opiniją svarbiais klausimais — vieni patikimiausių bendradarbių buvo moksleiviai at-kai. Tuo būdu moksl. at-kų, ypač vyr. berniukų, darbo ba-

---

Liturginis giedojimas Bažnyčioje yra labai senas. Jau šv. Povilas rašė kolosiečiams: „Visokia išmintimi mokykyte vieni kitus ir drąsinkite psalmėmis, himnais ir dvasinėmis giesmėmis" (Kolo 3, 16). Iš šv. Augustino raštų sužinome, kad jis, būdamas Milane retorikos profesoriumi, eidavęs iš smalsumo klausytis šv. Ambrozijaus, tuometinio Milano vyskupo, retorikos (pamokslų) ir tikinčiųjų gražaus giedojimo. Pastarasis jam darydavęs tokio įspūdžio, kad negalėdavęs sulaikyti ašarų.

Šv. Ambrozijus pats buvo liturginio giedoqimo mėgėjas ir yra parašęs įvairių himnų ir giesmių. Šiandien labiausiai jo žinomas himnas yra „Te Deum laudamus". Vėliau misijonieriai išplėtė choralinį giedojimą Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje ir kituos kraštuos. Tuo choralinis giedojimas nusipelno tautų muzikalinio auklėtojo vardą. Jo įtaka pastebima beveik visiems didiesiems muzikos genijams: Beethovenui, Bachui, Buxtechudei, Bruckneriui ir kt. Tai sukėlė muzikų susidomėjimą ir, daugiabalsio giedojimo beveik nustelbiamą, vėl iškėlė gregorijaniško choralo giedojimo klasinę vertę. Dideli nuopelnai taip pat gregorijoniško choralo iškėlime priklausė ateitininkiškam popiežiui Pijui X, kuris liturginio giedojimo reikalu išleido net raštą: „Motu proprio" (1903. XII. 22. Šv. Cecilijos, muzikos globėjos, šventėje). Štai jo žodžiai:

„Mūsų meilė gregorijoniškam choralui nėra kokia nors romantiška svajonė dėl senai žūstančio meno, bet džiaugsmingas užsidegimas ir dėkinga pagarba didžiam žmonijos auklėtojui, džiugus pasididžiavimas ir padėka vadovui prie gyvenimo Šaltinio.

V. BŪTĖNAITĖ

NIJOLĖ TREMTIES MOKYKLOJE

Ryto saulės spindulėlis, įsiskverbęs pro atdarą langą į klasę, apžvelgė palinkusias mokinių galvas, apysenį mokytoją ir dingo už lango. Klasėje vėl tapo niūru ir nejauku.

Prie lango sėdinti Nijolė pakėlė galvą ir didelėmis akimis pažvelgė į saulės spindulėlį, slenkantį per suolą, lyg norėdama jį ilgiau sulaikyti klasėje. Nors mažutis spindulėlis, tačiau kiek džiaugsmo ir jėgų jis suteikia nuvargusioms mokinių sieloms. Nijolės akys slankioja dangaus mėlyne, seka debesėlius. Jai sunku susikaupti ir klausyti mokytojo. Draugės jai sakydavo, kad ji per daug mėgsta svajoti, net svajotojos vardą buvo davusios. Nijolė nekreipia į tai dėmesio. Juk kartais tos nekaltos, optimistės svajonės nustumia pilkąją realybę į šalį. Kelios minutės, bekuriant fantastiškus vaizdus, juk yra tokios mielos!

Anksčiau Nijolė daug svajodavo, tačiau paskutinieji metai jos visas svajones sugriovė. Gyvenimo žiauri ranka juk nežiūri į žmonių siekimus. Ji dabar jau žino, kad gyvenimą reikia kurti savo rankomis, reikia su juo kovoti, o anksčiau ji dar tikėjo, kad ir svajonės gali išsipildyti.

Prieš keletą metų ji buvo laiminga, nepažino vargo, nežinojo, ką reiškia badas. Ji mokėsi, tikėjosi baigti gimnaziją, studijuoti, o vėliau juk visas gyvenimas prieš akis!

Nijolė dar jauna, vos aštuoniolikos metų, tačiau dabar iš jos akių jau žvelgia rūpestis ir neretai ją aplanko pilnos pesimizmo ir nusivylimo valandos. Jos visos svajonės griuvo, gyvenimas nuslinko visai kitu keliu, negu ji savo svajonėse buvo planavusi. Jai teko bėgti, palikti tėvynę, palikti gimtąjį namą, vaikystės dienų vaizdus. Užmerktomis akimis keliavo vis tolyn nuo gimtinės. Vaikystės dienų prisiminimai lydėjo ją ir draskė jaunutę jos širdį. Svetimoj šaly ji pažino vargą, badą, kentė šaltį ir svetimųjų paniekos žvilgsnį. Tačiau gyvenimas be tėvynės, be savos pastogės ją užgrūdino, suteikė jėgų. Silpnutė svajotoja Nijolė tapo stipriavalė, gyvenimo užgrūdinta tremtinė. Nijolė mokėsi. Alkana, sušalusi ji dirbo, siekė to, ką taip lengvai kadaise buvo galima pasiekti. Ji siekė mokslo: šviesesnės ateities. Karas sunaikino visą Nijolės turtą, milijonai žmonių neteko pastogės, tėvynės, priešų bombos sugriovė gražiausius pastatus, tačiau niekas nesunaikino to, ką žmogus buvo išmokęs. Niekas negalėjo išplėšti šio turto iš žmonių sielų. Ir šio turto Nijolė dabar siekė. Vargo keliu ji siekia mokslo šviesos ir jokios audros jai negali pastoti kelio.

Nijolės akys klaidžioja po klasę. Raukšlėmis išvagotas mokytojo veidas, liūdnos, bet ištvermingos akys slankioja mokinių veidais. Jis savo žinias perduoda jaunajai kartai. Jis jaunimą turi paruošti sunkiam darbui: atkurti Lietuvą.

Nijolės veidas rimtas. Jai uždėtos atsakingos pareigos, tačiau ji nesuklups, ji jas įvykdys. Lietuvos laukų dukra mokės pasiryžti ir dirbti.

---

rai išsiplėtė: apėmė ne tik saviauklos momentą, bet ir pavojingą praktiką rezistencinėje kovoje, vykdant šventuosius įsipareigojimus tėvynei.

Trečiaisiais metais pirmininku buvo išrinktas V. P. Kuopos globėjui patekus Geštapo „globon", kuopos globojimą perėmė kun. X. Jis darbui su at-kais pritaikė naujų metodų, kurie pasirodė sekmingi. Darbas dar labiau išsiplėtė, po at-kų vėliava apjungdamas dar didesnį moksleivių skaičių.

Ir šiandieną, kai prisimenu anas dienas, jos yra tapusios vienos iš pačių šviesiųjų momentų mano gyvenime. Per kelis metus įvyko daug permainų: J. Ž. žuvo (tikros žinios!) kovoje su Lietuvos pavergėju, P. T. areštuotas (irgi tikros žinios), daugelio likimas nežinomas; dalis kaip DP gyvena nežinios dienas išsimėtę Vakarų Europoje. Tačiau visus gyvuosius ir mirusiosius tebejungia šventoji priesaika, išreikšta at-kų himno žodžiais: „... dirbsim, kovosim dėl Lietuvos." Ir aš, kaip buvęs kuopos globėjas, laimingas, galėdamas konstatuoti, kad (kiek mano žinios siekia) nė vienas iš buvusių tuo metu at-kų savo priesaikos nėra sulaužęs: nei čia, nei tėvynėje.

JONAS MINELGA

KALĖDŲ KRISTUI

Kada varpai šį šventą rytą
Ramybę skelbia žemei,
Klajūnės mintys baugiai ritas
Į tolumą neramią.

Pasiekia jos gimtas sodybas,
Laukus, snieguotą šilą...
Ant skruostų ašarai sužibus,
Malda į dangų kyla:

— O Dievo Kūdiki Mažyti,
Tavin nukrypsta akys.
Lyg paukščiai, rudenio išvyti,
Klajojam tėviškės netekę.

Liūdnom širdim prie Kūčių stalo
Plotkelę laužėm baltą.
Ar lauš ją broliai prie Uralo
Šią naktį gūdžią, šaltą?...

Gimei Tu varganam Betliejuj,
Neši ramybę žemei, —
Maldaujam skausmui išsiliejus —
Pakeisk kelius benamių.

Nuo mūs pečių klajūno naštą
Nuimk, gerasai Kristau.
Atkelk vartus į gimtą kraštą —
Tėvų kapus išvysti.

Eglė kryžkelėje

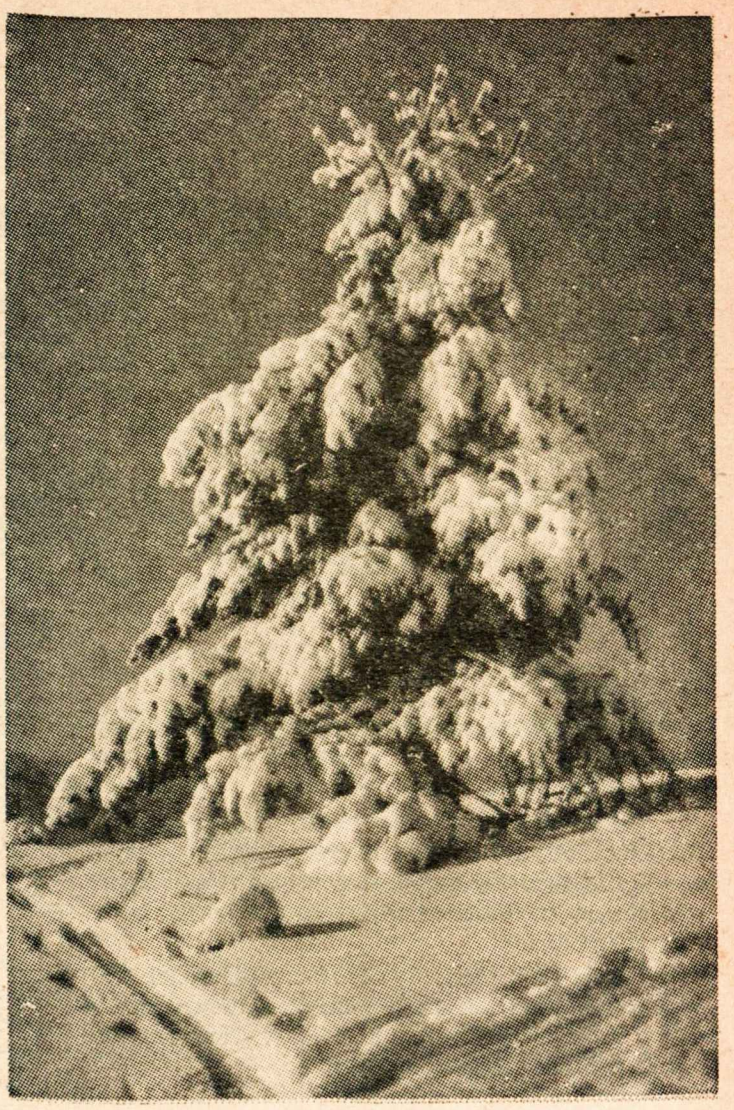

KALĖDŲ NAKTIES VARPAI

D. V.

Žemėje buvo žiema. Lietuvos giria stūksojo rami ir išdidi. Tylu buvo joje, tik eglės lenkė savo šakas po stora sniego danga, tik beržų šakutės tyliai poškėjo, skųsdamosios šalčiu. Vakaras uždengė girią tamsia skara, iškilęs mėnuo bėrė sniegan sidabrą. Tamsa pasipuošė juo; smulkūs šešėliai išaudė margus audinius, kurie išsisklaidė po girią, o sniegas užsidengė lengvučiu blizgančiu šydu.

Mišku, lyg juosta, driekėsi kelias. Jis buvo baltas, ir tik prasiskyrusi eglių siena leido jį atpažinti. Vieną jo pusę dengę šešėliai, kitoje — žaidė mėnuo.

... Sudrebėjo eglių šakos, pabiro lengvos sniegulės, ir rankomis skirdamas sau taką, į kelią išėjo kaimo drabužiais apsirengęs vyras: ant ausų giliai užsismaukęs kepurę, šautuvu rankose. Valandėlę stabtelėjo, apsidairė aplink ir iš lėto ėmė eiti keliu. Tai buvo Lietuvos kareivėlis — žaliasis girių brolis. Paėjęs apsisuko ir lėtai grįžo atgal.

— Visą naktį turėsiu čia vaikščioti ir saugoti kelią. Visą šventąją Kalėdų naktį, — galvojo.

Jis buvo labai pavargęs. Akys degė, veidas buvo išbalęs, pats drebėjo. Liūdnas liūdnas vaikščiojo kareivėlis keliu, ir sunkios, kaip nemigo naktys, mintys slėgė jo sielą.

— Mama dabar jau yra nuėmusi Kūčių stalą, — mąstė. — Ji, vargšelė, labai nusiminusi, nes tik Ireną namuos beturi, — ir jo akyse iškilo lydinti jį miškan sesuo.

— Mama svajoja apie mudu su tėvu. Ji tikriausiai verkia, nes jaučia, kad negera mums čia, kad mūsų širdys ilgisi namų ...

Tuo metu įsiveržė į girią vėjas ir, atbėgęs keliu, metė jam sniego sūkurį po kojomis. Suošė miegoję medžiai, toli sulojo lapė.

Kareivis nusipurtė ir ėmė eiti greičiau.

— Kažin, ar yra dabar pasaulyje nors vienas tikrai laimingas žmogus? — pagalvojo ir staigiai sustojo: per kelią šokterėjo mažas pilkas kiškutis ir išnyko po eglėmis.

— Ir jam šalta, mažyčiui, — švelniai nusišypsojo.

— Mama jau buvo kūtėje, — audė toliau minčių juostą, prisiminęs, kaip pats, dar mažas vaikas, lydėdavo ją pas gyvulėlius ir dalindavo jiems šieno gniūžteles nuo Kūčių stalo.

Pradėjo snigti. Kareivio veidą glostė balti pūkai, šaltai tirpdami ant akių ir lūpų. Lyg jo sielos ašaros ... Medžių viršūnėmis atošė piktas vėjas. Vargšas sargas vos judėjo. Jis taip norėjo prisėsti, užmigti ir užmiršti

ŽVAIGŽDĖTAS KŪČIŲ VAKARAS

(Iš dienoraščio)

V. VIELAVIČIŪTĖ

1947. gruodžio 24.

Tylus žvaigždėtas kūčių vakaras supina atsiminimų pynę. Atsiminimų iš gražių palaimintos kūdikystės dienų . . .

. . . — Mama, mamyt, jau angelėlis vieną langelį atidarė, jau spindi žvaigždelė danguje, — įpuolame į kambarį ir linksmais, džiaugsmu spindinčiais veidukais tupinėjame aplink besiruošiančią mamą, trukdome jai ir daug klausinėjame.

O ji šiandie tokia gera . . . Pagaliau ruoša baigta. Tėvelis atneša šieno kuokštelį, o mamytė staltiesę užtiesia. Viskas taip baltai iškilminga ir šventa . . . Varžydamiesi, vienas per kitą, degame žvakutes.

---

baisią dabartį. Visas jo šalies vargas sunkiai gulė ant pečių, visos skriaudos, nevilties apraizgytos, apipynė sielą, suspaudė ją šaltu ledu. Kareivis galvojo tą minutę, kad išgelbėjimo nėra, kad niekas jo ir jo šalies nesigaili, kad baisaus ir pikto priešo niekas nenugalės. Jis ėjo lyg sapne, o vėjas kaukė, lankstė beržus, ir sniegas lipino akis.

Bet kas tai?

— . . . Din — dan . . . din-dan-din . . . — skamba lyg dangaus balsai . . . Jie ąt 'muša vėjuje ir pripildo girią. Kareivėlis sustoja ir trina akis:

— Ak . . . tai Bernelių varpai! Dabar pats vidurnaktis, — linksmai taria.

Slogučio kaip nebūta. Jo sielą glosto puikus skambesys.

— Tai Kristus gimė. Geriausias ir galingiausias Dievas, mano tėvų Viešpats! Jis mato mūsų kovą. Argi ne Jo šventą valią vykdome? . . .

— Tad būk ištvermingas, — šnabžda kareivėliui sniegulės ausysna, — žiūrėk, jau vėjas tilsta! Berželiai tau moja šakutėmis . . .

— Ak, kaip puiku naktį gimtajame miške! Juk jauti, kaip tavo saugoma žemė alsuoja, — kalbėjo rimtos eglės.

— Dievas yra geras, — kartojo, rodos, visa giria.

Kareivėlis klausėsi tų balsų, o jo sieloje jau liepsnojo didelė, skaisti viltis.

— Kad tik daugiau uždegčiau! — veržiuosi, o mamytė su tėveliu sėdi ir šypsosi.

Žvakutės savo mirkčiojančia šviesa pripildo nuostabiai jaukios šilumos. Mažas rankutes sudėję sekame tėtį maldoje, darome kryžiaus ženklą ir laužome, dalinamės piemenėlių pyragą. Mamytė ir tėvelis atlaužia ir nuo manęs, pabučiuoja ir pasako:

— Auk ir stiprėk, Dievuliui padedant.

Mes valgome ir sėdime ne taip, kaip kasdien. Rimas šiandie kojų nesupa, o Tolis, kuris visuomet daug kalba, šiandie, akeles išpūtęs, žvelgia ir klausosi motulės pasakojimų apie kūčių nakties stebuklus, Vaikelio gimimą, apie vargšus piemenėlius. Kaip puiku sedėti tarp tėvelio ir mamytės ir klausytis, klausytis . . . O aguonų pienas toks skanus! Kaip gera ir gražu bet . . . toli toli šiandie mamytės kapas, o tėvelis Sibiro atšlaituos — — Tik menka žvakutė krūpčioja šį šventą vakarą tarp barako sienų, o atsiminimų gijos pinasi — — pinasi — — Kokia graži, laiminga kūdikystė!

Bekšte jau skamba vidurnaktis. Jau . . . jau gimė Išganytojas. Štai pulkai angelų, didelių ir mažyčių, kankliuoja prie prakartėlės, o aš šaukiu savo širdy:

— Gimęs Kūdikėli, grąžink visus, grąžink mane į tą šventą tėviškės kūčių vakarą, nušluostyk ašaras visiems — — leisk suklupti prie motulės kapo — —

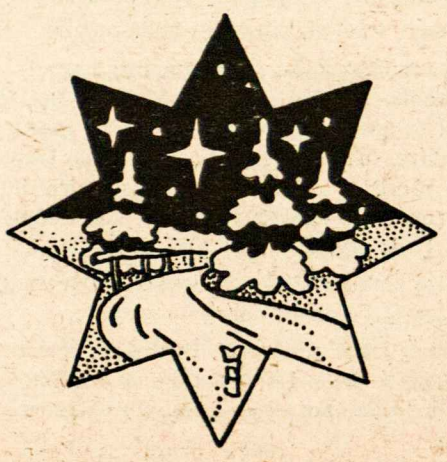

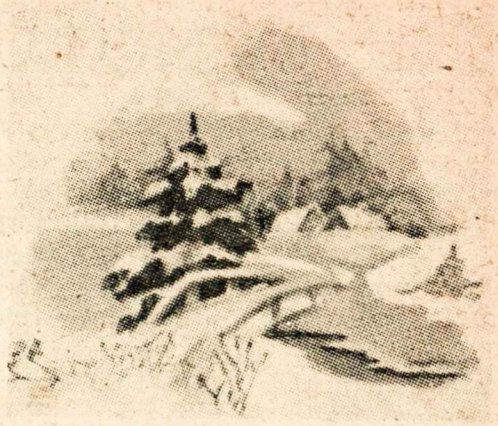

LIETUVIŠKOS KALĖDOS

J. Š.

PALANGOS JUZĖS IR VAIŽGANTO MOTULĖS DRAUGAI

Mano senelio tėvukas Severytė, kai jis mane iš namų svečion žemėn išleido, savo ąžuolinėn lazdon per 127 metus buvo įrašęs, o jo tėvelis jau ir pats nežinojo kaip senas buvo — visas jo metų raštas klėties sienoje ano karo metais sudegė. Vienu žodžiu, abu nejauni buvo, gerai ir gerai Žemaičių Vyskupą Valančiauskį, Palangos Juzės pasakojimus sekantį, pažinojo, o su Vaduvų krašto Burzguliu, Vaižganto Motute vienų namų giminės buvo, rėksnį Vaižgantuką ne kartą ant kelių šokindami, „Kamajuos baronkų pirktų“ jodino. O su Vaduvų Tūtinais, Bičiuliais — viena ranka buvo, drauge visi Alaušo varpo gaudesio klausydamies, „Lietuviškąjį Žodį“ iš skenduoliškų Sietuvos gelmenų pavasario saulėn traukė. Šie abu baltai balti seneliai dažnai pasakodavo mums, juos apsėdusiems, ne tik pasakas, bet ir senų dienų nutikimus, o ypač apie jų vaikystės Kalėdas.

NUO KŪČIŲ LIG TRIJŲ KARALIŲ

Seniau Kalėdų šventes pradėdavę jau Kūčių rytą ir pabaigdavę tik Trijų Karalių vakarą. Nebuvęs visas laikas viena ir nepertraukiama šventė, bet visos dienos kaip šventė: nedirbdavę sunkių darbų: tik svečiuodavęsi.

Kūčių rytą, jau nuo gaidžių, moterys kepusios visokius ragaišius iš plonai plonai aštriai išplaktomis girnomis sumaltų kviečių, persijotų kelis kartus tankiu, plonos drobės sietu. Vieni iš jų buvę kepami su aguonų pienu, kiti iškepti ir išvirti tokiame aguonų piene, dar vieni — su tokiu pienu, taukais ir kiaušiniais. O jau parpeliukai, kurių prikepdavę liepinį skobinį pilnutėlaitį — net su kaupu, tartum, balti balti akmenukai buvę ir paristi geriau už klevines malkas skambėdavę. Tik parpeliukams nebevisada plonųjų miltų pritekdavę, kartais ir nusijotasis plėšinys buvęs sukepamas. Bet ne tik parpeliukus, o gi ir riestainius kepdavę, ir taip iškepdavę, jog dažnai ir gerų dantų pelytė savo dantukų begrauždama netekdavo.

BITELĖS KALĖDAIČIAI

Ragaišiai ragaišiais, kiti kepiniai vėl visaip susiraitę, kaip senelio barzdos plaukai, visoje pirkioje kvapsnodami pūpsoję, visų akį į save viliodami. Bet greta jų iš už linus iš Rygos parvežto cukraus ir kvepiančio bičių medaus buvo miešimas liepos kibiraičiuose miešiamas ir kitos, sunku ir išskaičiuoti, švenčių gėrybės ruošiamos.

Tuo metu, kai moterys troboje švenčių vaišėmis prapuolusios buvo, vyrai ir nemažiau darbo turėjo. Iš tvartų išvesdavo arklius, iššukuodavo, išlygindavo jų plauką, pašokdindavo, kad per visą žiemą sveiki būtų, ir įvesdavo švariai švariai pakreiktan tvartan. Lygiai taip pat iš tvartų išleisdavo ir visus gyvulius, gerai įsižiūrėdami, kaip jie kūčias šokdami sutinka ir kokią sveikatą šią žiemą rodo. Paskui juos suvarydavo atgal švarutėlaičiais šiaudais, tartum jaunamartės lova, iškreiktan tvartan, laukti Šventosios Nakties.

Bitininkai apeidavo ratu viso sodo biteles ir pažadindavo, joms Kūčias pranešdami. Tada avilin įdėdavo mažytę duonos riekutę, gerai smulkiu, grūstiniu cukrum apibertą — „bitelių kūčias“.

Sode apeidavo medį, aprišdavo šiaudais, kad nakties metu paskiau užpiltų to paties miešimo, kuris sodo medžiams didį derlių ir gausą neša.

Jeigu taip betriusiant visą kūčių dieną, saulutė puikiai šviečia, sakydavo, — metai rugeliams bus geri, o jei vakare pradeda, ypač dar „ubago kąsniais“ snigti — bitelės daug spiečių leis ir linai bus ilgi ilgi, jog ir žmogaus juostą sieks.

ŠVENTASIS KŪČIŲ VAKARAS

Vakare, grįžę iš karštos pirties, susirinkdavo troboje, moterims žuvį beverdant, padengdavo žaliu, rūtos žalumo šienu stalą, nepamiršdavo ir pastalėje šieno padėti ir užtiesdavo baltu, kaip visi laukai, staltiese. Viduryje stalo padėdavo Mirusį Dievą ir jo Pyragus. Tada susirinkę pradėdavo Advento ir Kūčių giesmes iš „Balselio“. Po šių giesmių visi suklaupdavo plūkinėje, smėliu išbarstytoje, asloje ir pradėdavo ilgus poterius, prisimindami šeimos mirusius narius. Ilgai kalbėdavo poterius, ilgai melsdavosi už mirusius, klajojančias vėles be namų ir baigdavo žemės malda:

JUODA ŽEME, ŠVENTA ŽEMĖ,
TU MUS NEŠIOJI,
TU MUS PENI,
TU PRIIMK IR MANI.

Kalbėdavo šią maldą žemei, priglaudę kaktas prie šaltos aslos ir per sižegnoję pabučiuodavo šventą žemelę — Maitintojėlę.

Sukildavo visi, susėsdavo aplink Kūčių stalą, palikdami krikštasuolį namų vėlėms. Tada seniausieji šeimos nariai pradėdavo laužti Dievo Pyragus, pabučiavę ant stalo pastatytą Mirusį Dievą. Lauždavo visi, visi dalindavos Dievo Pyragais, prisimindami prieš metus mirusius ar išvykusius, nebesančius šeimos narius.

Po Dievo Pyragų valgydavo silkę ir karštą žuvį, tada saldų kisielių, miešime parpeliukus, arba iš dvylikos rūšių grūdų „kūčią“ ir saldžiai paruoštus virtus kviečius bei aguonų pyragą su medumi; valgydavo kas ką norėdavo, ko širdis pageisdavo — visą dieną prieš tai be jokio valgio pasninkavę. (perkelta į 18 p.)

Eilėraščiai

VINCAS JONIKAS

KULBOKAS MENO RŪŠYS

Žmogus, siekdamas tobulumo, žemėje jo neranda. Jo tobulėjimo pastangos susitelkia į idealinius, išsvajotus vaizdus, kuriuos žmogus realizuoja meno kūriniuose.

Grožis yra emocija, kuri kyla mumyse susidūrus su harmonija, gyvybės tobulumo pasireiškimais. Gamtoje matome grožį ten, kur yra kūrybinės gamtos jėgos, gyvybės triumfas, o mirties pralaimėjimas.

Meno kūriniai, kuriuose yra įkūnytas menininko išsvajotasis pasaulis, sukelia mumyse dar stipresnių estetinių grožio emocijų.

MENO VEIKALŲ SUSKIRSTYMAS

Meno kūrybos idealas ir jo realizavimo keliai yra labai įvairūs. Tas realizavimas eina skirtingose plotmėse, pagal menininko psichologines ypatybes. Pagal menininko pavartotas priemones meno veikalai įgyja **plastikos, dailiosios literatūros, muzikos, šokio, teatro** veikalų kūną.

Pabandykime sudaryti meno veikalų suskirstymo planą — sistemą. Suskirstyti galima pagal du skirtingus principus.

Sugretinę Štrauso valsą ir marmurinę statulą, pamatysime, kad šie kūriniai priklauso dviem didelėms meno rūšims: plastiniam ir dinaminiam menui. Skulptūra, tapyba ir architektūra yra statiniai menai. O muzika, šokis, teatrai ir kinas, kurių estetiniai veikimai priklauso nuo judesių, yra dinaminiai menai.

Priėję dailiąją literatūrą susiduriame su sunkumu, kur ją priskirti. Visi žinome, kad literatūros veikalas, kai jis jau kartą atbaigtas, palieka nesikeičiąs, nelyginant marmuro statula. Bet panagrinėję smulkiau literatūros veikalo estetinį veikimą, pastebėsime, kad ta emocija, kuri mumyse kyla, skaitant eilėraštį ar apysaką, neatsirastų mumyse be tam tikros reikšmės ar mažiau ryškesnės akcijos mūsų vaizduotėje, be tam tikro judesio ar judesių eilės joje (vaizduotėje); šita akcija, šitas sujudimas kaip tik pagamina dvasinėje plotmėje tuos elementus, kurie yra būdingi dvasiniams menams.

Dar galima menus suskirstyti pagal tuos pojūčius, kuriais tie menai suvokiami. **Regėjimu** suvokiame: skulptūrą, tapybą, architektūrą, - šokį - „plastinius menus". **Girdėjimu** suvokiame muziką. Bet yra ir sudėtingų menų, kuriuos suvokiant dalyvauja ne vienas pojūtis, pav., teatras ir kinas; tas pats su dailiąją literatūra. Jei panagrinėsime Maironio „Vakarą ant Keturių Kantonų ežero", kurio grožį sudaro harmoningų ir pilnų pusiausvyros žodžių skambumas, tai atrodys, kad turime priskirti šį kūrinėlį prie tų veikalų, kuriuos suvokiame girdėjimu. Bet tuo pačiu metu šis eilėraštis sukelia eilę žavių vaizdų: saulės laida ramiam ežere, rasa suspindę lapai; tėviškės palangių jurginai ir žemčiūgai, rūta, juodbėrėlis; mėlyna Dubysos juosta... Ir mes jau linkstame jį priskirti plastiniam menui. Keblumą padidina kvapų įspūdžiai: „Rožių iš kalno papūtė kvapas skania sveikata." Tad matome, kad ir dailiąją literatūrą turime priskirti prie mišriųjų sudėtingųjų menų.

Dar galime menus suskirstyti į: 1. teturinčius tikslą sužadinti estetinę grožio emociją ir 2. turinčius kitų tikslų — socialinių, moralinių, pritaikomųjų...

AŠAROS

Toli žėruoja pažaros,
Bet jų neužgesysi.
Ak, veltui tavo ašaros
Susitvenkė akyse.

Vėdliai paguodos lašą ras,
Kai žirgelius kinkysis —
Išlėksite, ir ašaras
Išnešite akyse.

Paukšteliai suoks kas vakarą,
O jų nebelankysi, —
Jaunystė ta kaip ašara
Jaunamartės akyse.

Kaip rūtą — šventėj vasarą —
Dukrelę jau laikysi,
Pajusi laimės ašarą,
Sužvilgusią akyse.

O vieną kart ant ežero
Šilkų migla draikysis,
Tenai nuskęs jos ašara,
Prinokusi akyse.

Pažvelgusi į pažaras,
Užgesdama sakysi, —
Gyvenimas — kaip ašara,
Nudžiūstanti akyse.

BALTI DRUGIAI

Pabudino švelni giesmė pagojų,
Aidais virpėdama džiugiais.
Aš pakeliu akis, — žiedų varpais linguoja
Balti drugiai.

Rytojaus liūdesį regėjau dar iš tolo
Ir burtais lepinaus pigiais:
Aš ištiesiu rankas, — į jas aistringai puola
Balti drugiai.

Širdis per svaigulį rudens nebeišgirsta,
Aidais dūsaujančio baugiais.
Aš paliečiu ranka, — žieduos sušalę miršta
Balti drugiai.

NUTILUSI DAINA

Citros aidai širdin kaskadom liejas
Ir prikelia, nutilusi daina, — tave, —

Laukuos kadais niūniuotą jauno vėjo,
Išmoktą paukščių priekločio kleve.

Užslėpti skatina, kaip auksą iš pavydo,
Kad liktumei per amžių man žavu. —

Upeliai teneša kančias, kaip svaigų midų,
Ir nebeišneša užuomarštin tavęs.

Taip architektūra ir taikomieji menai (audiniai, siuviniai, neriniai, baldai...) turi du tikslu: praktinį ir estetinį jau iš pačios savo prigimties. Bet yra šokio, teatro, muzikos veikalų, kurie tesiekia estetinių tikslų, tačiau gali būti ir tokių šio meno rūšių veikalų, kurie turi ir utilitarinių tikslų, k. a. šokiai, romanai ar pjėsės, skirti skelbti kurią moralinę, politinę ar kitokią tezę; net muzika gali siekti pirmiausia sužadinti patriotinį, kaip ir erotinį jausmą.

Taigi, matome, kad menas nesiduoda gražiai klasifikuojamas, kaip kad pats žmogaus gyvenimas yra nedalomas.

DAILIOJI LITERATŪRA

Savo sudėtingumu dailioji literatūra tarp visų meno formų užima pirmąją vietą. **Literatūros veikalas yra meno veikalas, išreikštas žodžiu.**

Ištisais amžiais tautos savo išmintį, žmoniškumą, grožio pajautimą reiškė žodžio forma. Pradžioje, kol tauta nebuvo pasiekusi aukštesnės kultūros, dailioji literatūra reiškėsi sakytine, liaudies poezija. Ji turi labai daug reikšmės tautai. Antai ir mūsų tautoje. Aukštasis luomas, prisigėręs svetimos kultūros, atitrūko nuo savo tautos kamieno, nuėjo su svetimaisiais. Tik nemokyta, baudžiavų nukamuota liaudis, toli pakas, padavimus, visus savo širdies jausmus, vaizduotę likta nuo kultūros viešnelių, kūrėsi savo dainas, pasakas ir išmintį juos sudėdama. Kai liaudies kilimo mūsų inteligentai suskato tautą žadinti aktyviam kultūros, o vėliau ir nepriklausomos valstybės gyvenimui, jie pirmiausia ir atsigręžė į liaudies kūrybą, nes joje jie matė tautos gyvosios dvasios šaltinį.

Ir mums šiandien dera laikytis to tyriausio tautos dvasios šaltinio. **Pažinkime liaudies kūrybą, ją išmokime branginti, išmokime pajusti jos tyrą, krikštolinę poeziją.** Gal tuomet pajėgsime nusikratyti svetimų dainų vertimais bei filmų „šlageriais", kurie rodo mūsų menką estetinį skonį ir tautinį nesubrendimą. Padidinkim savo dainų repertuarą! Ką besakysi, — gražus „Augo girioj ažuolėlis", ar „Palankėj, palankėj saulutė tekėjo"..., bet kai dainuojame jas apsisukdami, vos ne kas penkta ar šešta daina, tai jos tiek subanalėja, jog apie estetinį pasigerėjimą klausytojų ar pačių dainininkų nėra kalbos. Pasimokykime įvairesnių dainų per muzikos pamokas ar iš savo tėvelių. Tuomet pamatysime, kokie melodijų įvairumo bei tematikos, nuotaikos gausumo čia turtai slepiasi.

Saugokimės neestetinio riksmo, „kad tik garsiau, kad tik kitus prarėktume" papročio. Taip pat meskime paprotį vietoj senų gražių melodijų dainą „transponuoti" į banalią, „sugyvintą" melodiją (pav., „Ant tėvelio dvaro" — melodijos iškraipymas). Dar didesnis rašytinės poezijos vaidmuo. Teisingai sako Puškinas: „Taurius jausmus aš lyra žadinau", o Maironis: „Patsai ramumo nepažinęs, kitiems išganymą nešu."

Montesquieu skaitymą prilygina pasikalbėjimui su rinktiniais visų laikų žmonėmis. Pokalbis su išmintingu, kilniu žmogumi ir mus išmintingesniu, geresniu ir gražesniu padaro. Juo labiau vertingų literatūros kūrinių skaitymas. Antai, senas vyskupas Valančius patraukliais pasakojimais moko žmones ir vaikus dorovės ir žmoniškumo; Pietaris, toli nuo pavergtos Lietuvos būdamas, savo svajonėje matė ją laisvą, kultūringą; tai mielos, tolimos praeities keli vaizdai; Žemaitė, Lazdynų Pelėda ir Šatrijos Ragana atskleidžia savo laikų dabarties paveikslus: kaimų skurdą ir tamsumą, dvaro nutautėjimą ir moralinį sugriuvimą bei atskirų jo atžalų suaugimą su lietuvių tautos kūnu. Valžgantas, iš peties kirsdamas „Pragiedruliuose", rodo Lietuvą, kovojančią dėl materialinės gerovės ir ypač dėl lietuviškos dvasinės kultūros...

Duonelaitis plačiais vaizdais ir šiandien mums prikelia 18a. Prūsų Lietuvos „būrą"; o kokie plastiški gamtos rėmai su atkopiančia saule, pergriaunančia šalčių pramones ir t. t., kuriuose šis „vėžlybas" ar „nenaudėlis" lietuvninkas „nu" gamina reikalą kožną..." Baranauskas svaido perkūnus rusui „kad, tu gude, nesulauktum!" (Jei ir laisvoj Lietuvoj ramiai negalėjom skaityt šių posmų, prisiminę, kokios vergijos laikais jie parašyti, tai ką bekalbėti šiandien, kai šie žodžiai uždega kraują, sugniaužia kumštį, o akis nuženia fanatišku atkaklumu ištverti iki galo ir laimėti!)... Toliau Maironis, „prikėlęs Lietuvą mūs", Putinas, atskleidęs tylios lietuvio sielos dvasios gelmes... Dabar ištrėmime mūsų literatūra turi mus išlaikyti nuo „išpardavimo dūšios", nuo dvasios vertybės nuosmūkio ar bent to smukimo tempą sulaikyti.

Čia tik keli žodžiai apie mūsų, lietuvių, literatūrą, jos reikšmę. O kur dar visuotinė literatūrą, žmonijos krauta amžiais, kurios dvasios turtus mes turime atsirakinti, pažinti ir, jais pasinaudoję, nenustodami tautinio savitumo, aukščiau pasistiebti — kurti savajai tautai ir atiduoti būtiną kultūringos tautos duoklę į bendrą tautų kultūros iždyną. Be savos kultūros, be šito įnašo, mes nei išliksime patys, nei būsime kam reikalingi. (b. d.)

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVIDO BIBLIOTEKA

GAIDYS PASAKYS, KURI PIRMOJI IŠTEKĖS

Bekūčiojant ir besekant pasakas, kada gyvuliai pradeda kalbėtis kaip žmonės ir sakyti didžią laimę ar sunkią bėdą nešančius metus žmonėms, apie vandenį virstantį saldžiausiu miešimu ar vynu, — prasidėdavo ir didžioji lėmimo valanda. Šeimos nariai pasižiūrėdavo į šešėlius sienose ir, nerade kieno šešėlio, nuliūsdavo — tas šeimos narys kitais metais kūčias jau vėle tevalgys. Traukdavo iš po staltiesės šieną ir, kas ilgesnį ištraukdavo, sako, tas ilgo amžiaus sulauksiąs.

Po kūčių vakarienės mergaitės bėgiodavo pasiklausyti šunų: kurioje pusėje jie loja, iš ten piršlių sulauksiančios; samdiniai — tame krašte kitus metus gyvensią. Jaunimas išbėgęs griebdavo nešti malkas ir skaitydavo: po porą — naujas gyvenimas; lieka — ir kitus metus „ant ruginių šiaudų“, t. y. netekėjusi, nevedęs kūčių sulauks.

Senukas tuo metu niokodavo mažoje geldutėje jaunų mergaičių batus: kurios batas pirma išlėkdavo, ta ištekės. Jaunimas, ištraukęs gaidį, pradėjęs matuoti nuo stalo durų link, žiūrėdavo, kuo duris pasiekia: galva — mergaitė ištekės, vyras ves ar iškeliaus, uodega — namie sėdės. Tas pats gaidys turėdavo lesti „kūčią“ ir pasakyti, kurie grūdai bus brangūs ir kurie javai kitais metais derės. Paskiau tas pats gaidys turėdavo lesti grūdus iš asloje supiltų ir vardais pramintų grūdų krūvelių, spėdamas jų ateitį ir laimę. Tuo metu šeimininkas ir samdiniai išgręždavo sienoje mažą skylutę ir, įdėję „kūčią“, užkaldavo šermukšniu, — „namų dalią“ padaugindavo („padalindavo“).

UGNIS IR VĖLĖ

Vidurnakčiais buvo sukuriama židinėje didelė ugnis ir spėjama namo grįžusių vėlių lėmimas, visa vėlių dalia. Jei malkos linksmai dega (skubiai ir negesdamos), — vėlės jaučiasi laimingos. Jei degdamos pradeda šaudyti, — jos linksmos, žada laimę jas prisimenantiems gyviesiems. Bet jeigu tos pačios malkos toli ir piktai šaudo — įpykusios vėlės, kad jas pamiršo namuos likusieji. Jeigu židinėje pradeda malkos čypti ir vaitoti — sunki esanti vėlių dalia, ką jos naktį pareikšiančios vienam iš gyvųjų.

Senieji tuo metu šaukia paskiras vėles vardais ir pila saldų miešimą su kūčia ugnin — iššaukia atskiras vėles ir sužino iš ugnies jų likimą. Šaukia ir nežinamam likimui atskirus šeimos narius ištikus: židinio ugnis už juos atsako ... Po šių „vėlių kūčių“ apeigų pradėdavo naują dalį — vaško liejimą, savo įvairios likiminės dalies spėjimą ...

BERNELIŲ MIŠIOSE VAIKAI SU ŠVILPYNĖMIS IR GULBĖS PIENAS VAIŠĖSE

Kalėdų rytą anksti, su pirmais gaidžiais, dažnai ir negulę, išskubėdavo Bernelių mišioms visi, tik reikalingus namams palikę. Į šiltus kalinius susupę išveždavo ir mažus vaikus: pirmosios mišios — jų mišios buvę, jie gimusį Dievulį pirmi pagarbino. Ir šitose mišiose giedodavo Mažam Dievuliukui visi vaikai, savo giesmei pritardami visokiausiais vamzdeliais ir švilpynėmis: visa Bažnyčia vaikų lialiavimo pilna buvusi.

Po šių mišių jau kitos, suaugusiųjų, buvusios ir vaikai, jaunimas tylėdavęs, dažnai kur nors saldžiai primigęs ...

Su Kalėdomis visi skubėdami, vienas kitą pralenkdami, namo skubėdavo. Visas kelias buvęs tik viena žvagulių, skambalų ir varpelių sutartinė gauda, kuri numirdavusi besimeldžiančiam miške ar sušalusio ežero nendryne. O virsdavo bevažiuojantieji nuolat. Ir kaip nevirs Kalėdų rytą ūkininkas ar jaunimas, jei nuo to virtimo linų derla priklauso. Kuo snieginesnis, kuo daugiau virtęs parvažiuos namo, tuo ir linai bus geresni, ilgesni ir už žmogaus liemenį. O kas pirmas pasieks namus, tas ir darbus užbaigs pirmutinis.

Grįžus su Kalėdomis, kūčių šienu pašėrus visus gyvulius, prasidėdavo švenčių vaišės, vaišės, kuriose, sako, seniau ir gulbių pieno būdavo. Bet ne tiek vaišės senelį Severytę linksmindavusios, kiek netrukus pasigirstąs kaime Kalėdų senelio balsas ir viso kaimo vaikų bei jaunimo nepaprastas juokas:

VAIKAI, TARMAZOOO, VAIKAI, TARMAZOOO!

— šaukdavęs gatve eidamas viso kaimo ir vaikų senelis.

KALEDŲ SENELIS JONAUDYTĖ

Ir tasis senelis Jonaudytė buvęs nepaprastas, baltais baltais, vilnomis išverstais kailiniais, lininiais plaukais ir barzda, su didele didele šiaudine kepure, šakota lazda ir maišu, kurian visus kaimo vaikus papykęs sukišdavo, ir ten jie rasdavo tokių gėrybių, jog prisimindamas senelis Severytė dar ir dabar seilę nurydavo. Šitame maiše, kurio galą vos dešimt vaikų panešdavo, buvo ir riešutų, ir kepinių, ir saldumynų . . .

Susirinkęs vaikus, senelis Jonaudytė pradėdavo iš vieno kaimo galo Gimusį Dievulį sveikinti. Kiekvienan kieman užsukdavo, pačius mažuosius pakėkaudavo, riešutų pasukdavo ir Mažam Dievuliukui pagiedodavo. Kai namų žmonės senelį ir jo vaikus pavaišindavo, jis su visais vaikais jiems Jurgelį ir daugelį daugelį kitų, dabar išnykusių, šokimų pašokdavo, parodydavo kaip pipirus grūda, kokių gudrybių jo „priaugimas“ moka. O pasakų, pasakų prisekdavo, kokių niekas be senelis Jonaudytės tikrai nemokėję. Per visą dieną, gerai vakaro pridėję, vos kaimą troba po trobos išbrisdavę ...

STUDENTO LAIŠKAS MOKSLEIVIUI

BROLI,

Žinau, tu esi tremtinys, kaip ir mes visi, išrautas iš savosios žemės. Tavo dabartis pilna skausmo bei nusivylimo valandų. Prieš akis netikras, nežinios pilnas rytojus.

Visa tai slegia kiekvieną tremtinį, bet daugiausia Tave, nes Tu dar jaunas ir Tavo pečiai nėra pratę kelti sunkios naštos.

Aš nenoriu, kad Tu būtum lenkiamas. Aš noriu kartu su Tavim paieškoti, kaip šį bandymo laiką pereiti nepalūžus.

Neseniai viena tremtinė motina taip atsiliepė apie dabartinį jaunimą:

„Tremties moksleiviai — ės alkani duonos, kurios jie negauna pakankamai, bet jie nėra alkani dvasinio maisto. Jie netrokšta ką nors nauja pažinti, išgirsti, išmokti. Mes tačiau buvome toki alkani, alkani. Mes griebdavom kiekvieną knygą, kurioje tikėjomės ką nors gera rasti, išklausydavom kiekvieną paskaitą, ratu apstodavom kiekvieną mokytoją, jei jis žadėdavo ką nors mums pasakyti. Mes žinojome tiek maža, o troškome tiek daug. Jie žino „viską“ ir nenori nieko.“

Jei Tu esi ligi šiol nepastebėjęs, pasidairyk ir pamatysi, tai tiesa; šis nesidomėjimas plačiai paskliděs klasėje, draugų tarpe, o gal net gyvas jis ir Tavyje.

Juk tiek daug yra moksleivių, kurie skaito tik užrašus, kad išvengtų dvejeto ar kitų nemalonumų. Jie mato daug knygynų, bibliotekų, bet čia neužeina. Randa daug knygų svetimomis kalbomis ir jų neatverčia, gi lietuviškas knygas tik perka, bet neskaito, laikraščius ir žurnalus tik pavarto, neperskaito net moksleiviams skirtos spaudos. Savo laiką jie sunaudoja betiksliai slankiodami po stovyklos kiemą, jei ne blogesniems tikslams: girtavimui, kortavimui, rūkymui ir kitiems panašiems dalykams, be kurių geras jaunuo lis galėtų apsieiti. Skaudu yra matyti moksleivį, iš kurio akių nespinduliuoja noras daug išmokti.

Aš rašau Tau, nes kiekvieną dieną sutinku studentų, kurie, ateidami į universitetą, atsinešė labai maža žinių ir, blogiausia, neatsinešė meilės darbui. Jie vaikštinėja, patys nežinodami ko, nes nepajėgia dirbti.

Aš noriu, kad Tu anų skaičiaus nepadidintum. Tik užrašais tenkindamasis moksleivis pila prieš save didžiulį kalną, kuris užstos jam kelią į rimtas studijas ir į gyvenimą. Jei vėliau panorės jis tą kalną peržengti, turės išeikvoti daug jėgų ir energijos ir pagailės veltui praleisto laiko. Daug moksleivių džiaugiasi, kad jie nieko nesimoko. Tai yra jų idealas. Bet Tau su jais nepakeliui. Tu paskelbsi tai rutinai kovą, pradėdamas nuo savęs, išeidamas į draugus ir į visą moksleiviją. Aš noriu tikėti, Tu savo laiką sunaudosi žinių lobynui praturtinti. Jos labai Tau palengvins studijas. Bet jei likimas bus Tau piktas ir Tu neturėtum laimės įžengti į universitetą, tai privalai dar daugiau save praturtinti, nes šių atsargų turės pakakti visam gyvenimui.

Tu pasistengsi įsigyti ne tik daug žinių, bet išugdyti savyje: miklų protą, tvirtą valią ir jautrią širdį, tapti pilnutiniu žmogumi — asmenybe! Ir visa tai Tu pasieksi ne be pastangų. Šitas kelias sunkus, bet garbingas. „Ne nuodėguliais norim mes smilkti, bet kovos ugnimi žėruoti.“

Degti kova už naują moksleivio tipą, ne už aną apsnūdusį, apsiblaususį, nepakeliantį bandymo ir linkstantį, bet už jauną, gyvą, energingą, kuris būtų pasiryžęs bet kokia kaina išrauti iš savęs kiekvieną ydą, pašalinti visas kliūtis, atremti visas audras ir visur išeiti laimėtoju; kurs pajėgtų nugalėti tremties netikrumą ir nevilį, dirbdamas ir gyvendamas, tarsi aiškiausius planus prieš akis turėtų. Šiai kovai turi būti sumobilizuotos visos mūsų jėgos ir panaudotos visos geros priemonės.

Kaip tai sekmingiausiai įvykdyti, atraskite patys: studijuokite šį klausimą būrelių susirinkimuose, klauskitės pas vyresniuosius, tarkitės, planuokite, dirbkite. Padėk ir savo draugams iš rutinos išbristi. „Nes kas bus su tuo, kurs pavasarį nerauna piktžolių iš savo kviečių lauko? Jo kviečiai bus nustelbti.“

Tavo didžiausias tremties rūpestis tebūna: neišbarstyti dvasinio turto, kurį išsinešei iš tėviškės, bet kaip anam Evangelijos išmintingajam tarnui, daugiau pelnyti. Ir kai grįši namo, grįžk pilnomis rankomis, kad galėtum apiplėštą tėvynę praturtinti.

Su meile Tavo kolega

JUOZAS

ŠEIMININKĖMS

KŪČIU VALGIAI

D. KISIELIŪTĖ

Kapota silkė

Nulupti gerai išmirkytas silkes, išimti kaulus, paliekant galvą ir uodegą. Mėsą su pieniais sukapoti. Dviem silkėm galima sutarkuoti 2 nuluptus obuolius (galima apsieiti ir be obuolių), pridėti 3 šaukštus tarkuotos duonos, 2—3 šaukštus alyvos ir gabaliuką trinto svogūno. Visa sumaišyti su sukapotomis silkėmis, perskirti mišinį pusiau ir su peiliu padaryti silkės formą, atsargiai padėti į lėkštę; iš vieno galo padėti galvą, o iš kito uodegą. Apibarstyti kietai virtu ir smulkiai kapotu kiaušiniu.

Seliavos

Seliavas, maždaug 1 svarą, nuplauti, išvalyti, nupiauti galvas ir uodegas ir nulupti. Apibarstyti druska ir padėti šaltai.

Tuo tarpu pagaminti tokį mišinį: į puodą įpilti 2—3 šaukštus alyvos, pridėti 3—4 gabaliukais supiaustytas morkas, du dideliu ritinėliais supiaustytu svogūnu, 1 žalią pipirą, 1 dėžutę (keletą šaukštų) pamidorų. Pridėti druskos ir truputį smulkių pipirų. Šį mišinį virti ant mažos ugnies tol, kol morkos suminkštės.

Baigiant mišinį virti, geriausiai grįžti prie seliavos. Apvolioti jas miltuose ir, jei reikia, pridėti druskos.

Pašildyti keptuvėj kelis šaukštus alyvos ir iškepti seliavas. Dabar paimti išvirtą daržovių mišinį (karštą) ir į gilų indą įdėti trečdalį to mišinio. Sudėti pusę seliavų ant tų daržovių, paskiau vėl trečdalį daržovių mišinio, likusias seliavas ir ant pat viršaus likusias daržoves. Leisti atšalti ir tada teikti į stalą.

Grybų virtiniai

Geriausiai džiovinti baravykai. Jeigu jų negalima gauti, tai pakeisti juos konservuotais grybais.

Džiovintus grybus reikia gerai nuplauti, nušutinti, virti iki suminkštės ir smulkiai sukapoti. Pakepinti smulkiai sukapotą svogūną su alyva arba sviestu, įdėti grybus ir dar kiek pakepinti. Pridėti druskos ir pipirų. Galima pridėti 2 kiaušinius, grybus nuėmus nuo ugnies. Viską sumaišyti ir daryti virtinius.

Tešla virtiniams gaminama iš kiaušinių, trupučio vandens, druskos ir miltų. Reikia suminkyti tamprią tešlą ir iškočioti neperdaug plonai. Proporcija: 3 kiauš. — pusė stiklinės vandens. Virtinius reikia virti verdančiame ir pasūdytame vandenyje. Išėmus iš vandens, galima juos apipilti tirpintu sviestu arba alyva, pakepinta su smulkiai kapotais svogūnais.

Spanguolių kisielius

3 stiklines spanguolių sunkos sumaišyti su trimis stiklinėmis vandens. Viena stiklinė bulvinių miltų. Atskiesti su stikline šalto vandens (skystimo). Prie likusio skystimo pridėti cukraus pagal skonį, užvirti, įpilti atskiestų bulvinių miltų ir maišyti ant ugnies, kol sutirštės; Supilti į formas arba į indą ir ataušinti. Galima duoti su aguonų pienu. Tuo budu daromas kisielius ir iš įvairių vaisių sunkų.

Šližikai

Pora puodelių miltų užšutinti puodeliu verdančio vandens. Kai atvės, įpilti 2 gabalus mielių, sumaišyti su puse puod. nevisai šalto pieno. Išplakti ir leisti pakilti.

Paskui įpilti 3—4 plaktus kiaušinius, pusę puod. trinto sviesto, 1 puod. cukraus, pusę puod. nušutintų aguonų. Norint didesnio kieko, galima pridėti pieno. Pridėti miltų tiek, kad gerai išminkius gautume tamprią tešlą. Dar kartą leisti pakilti. Imti mažus gabaliukus tešlos, daryti piršto storumo apskritą kočioliuką ir supiaustyti į pusės centimetre arba mažesnius gabaliukus. Sudėti ant išteptos ir miltais apibarstytos keptuvės ir, leidus jiems dar kartą pakilti, kepti karštoje krosnyje iki paruduos. Šližikus duoti į stalą, sumaišius juos su aguonų pienu.

Aguonų pienas

Aguonas išplauti kelis kartus, o paskui nušutinti ir palikti kelias valandas geriausiai moliniame puode arba inde. Paskui nupilti vandenį, užpilti po truputį verdančio vandens ir trinti kočėlu. Aguonos bus susitrynusios, kai vanduo pasidarys baltas, kaip pienas.

Pridėti cukraus, kapotų migdolų ir virinto vandens, jeigu norima skystesnio.

Kviečiai

Pusę svaro kviečių mirkyti vandenyje 6—8 val. Virti, kol suminkštės. Kai atvės, pridėti cukraus, aguonų pieno ir 1 puod. smulkiai sukapotų migdolų. Galima kviečius pasaldinti medum. Laikyti šaltai.

MINTI KLINK

PAGALVOKIM

Vert. 4 t.

Langelis A yra tėvų sodyba. Likusią žemę padalyti keturiems sūnums po lygiai taip, kad visi jų gauti sklypai butų vienodos formos.

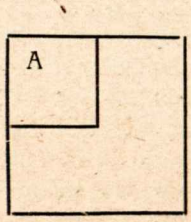

SENELIO DAUDYTĖS GUDRĖS

abi vert. po 4 t.

6. Vieną kartą jaunas pikčiurna išmušė senelio langą. Senelis pasišaukė tą vaikėzą ir sako:

— Jei tu išmuši kitą langą galvos didumo akmeniu, bausmę dovanosiu, nepavykus — gausi dešimt beržinių rykščių.

Vaikėzas sutiko. Senelis padavė jam akmenį, sulig galva didumo ir ... vėliau atskaitė dešimt rykščių. Kodėl tas pikčiurna neišmušė seneliui lango?

7. Senelis Daudytė pastatydavo ant stačio šiaudo vištos kiaušinį. Pamėginkite ir jūs tą senelio gudrumą surasti. Pastačiusiam dešimt taškų įskaitysiu. Tik nepamirškite-kuriam pavyks-smulkiai aprašyti ir piešinėlį pridėti, kaip tas kiaušinis stovi.

Veda L. DAMBRIŪNAS

JUNGTUKŲ VARTOJIMAS SAKINIUOSE

ST. BARZDUKAS

Rašydami nuolat turime vartoti įvairius jungtukus-jais mes jungiame atskiras sakinio dalis arba vienus sakinius su kitais.

Prieš vienus jungtukus kablelį visados dedame, prieš kitus niekad nereikia jo dėti, dar prieš kitus tam tikrais atvejais dedame, kitais nededame.

1. **Jungtukas IR. Jungiamieji ir skiriamieji jungtukai.**

Jungtuką **ir** vartojame įvairių rūšių sakiniuose.

a) **Sutaptiniuose sakiniuose** juo jungiame vienarūšes vienodas jų dalis ir, kai jis yra vienas, prieš jį kablelio nededame, pvz.: 1. **Jų augo sūnus ir duktė** (du veiksniai). 2. **Parbėgo** žirgas **ir** gūdžiai **sužvengė** (du tariniai). 3. Po **kietos ir tvirtos** žiemos išaušo pavasaris (du pažyminiai). 4. Pakilusi saulė gaivino **augalus ir gyvulėlius** (du papildiniai). 5. **Vakar ir užvakar** lijo (dvi laiko aplinkybės). 6. **Laukuose ir miške** pilna paukštelių čiulbesio (dvi vietos aplinkybės) ir t. t. — Kablelio čia taip pat nededame ir tada, kai tokias dvi sakinio dalis jungia ir betkuris kitas jungiamasis arba skiriamasis jungtukas, pvz.: 1. Mano mergužėlė **balta bei raudona.** 2. Bus **lietaus ar sniego,** 3. Pasakyk **man arba seseriai.** 4. Nepasigailėjo jai Dievas **augumo nei skaistumo.**

Tačiau, kai sutaptiniame sakinyje yra kelios vienarūšės vienodos dalys ir prieš kiekvieną iš jų yra jungiamasis arba skiriamasis jungtukas, jos vienos nuo kitų jau skiriamos kableliais, pvz.: 1. Linksminosi **ir žmonės, ir paukšteliai, ir gyvulėliai.** 2. Mano sūnus jau **ir skaito, ir rašo.** 3. Mėnuo **nei šviečia, nei šildo.** 4. Lietuvos kaimuose žibina **arba žibala, arba žvakes.** 5. Tu turi **ar pats ateiti, ar parašyti.**

b) **Sujungtiniuose sakiniuose**

prieš jungtuką **ir** kablelio paprastai nededame, kai juos sudarą vientisiniai pagrindiniai sakiniai rodo venur tuo pačiu metu vykstančius savaiminius veiksmus, pvz.: 1. **Viršūnės esą ūžė ir liemenys plakės.** 2. **Petras aria ir Jonas akėja.** 3. Tuoj po pietų tuščias vežimas išlėkė iš kiemo. **Linksmai tarškėjo perdžūvę lentukės ir žybčiojo nušveisti ratlankiai.** 4. **Ramiai tupi kregždžių virtinė ant radijo antenos ir ramiai neša vėjas baltus usnės pūkus.**

Taip pat prieš jungtuką **ir** kablelio nededame ir tada, kai sujungtinį sakinį sudaro du vienodi šalutiniai sakinai, pvz.: 1. Visi nutarė pirmiausia patirti, **kuo vardu Eglės vyras ir kaip jį šauks pati nuėjus į pajūrį.** 2. žvirbliui bėda tik tuomet, **kai ima baisiai šalti ir speigas spigina.** 3. Pranas mąstė apie savo ligūstą motiną, **kurią jis labai mylėjo** ir kuri **jam buvo labai gera.**

Bet kablelis prieš **ir** sujungtiniuose sakiniuose dedamas, kai atskiri sakiniai čia žymi gretiminius, vienas iš kito išplaukiančius prešybinius arba išvadiškai, priežastingai tarp savęs susijusius veiksmus, pvz.: 1. **Kartą piemenukai valgė miške duoną, ir vienas trupiniukas nutrupėjo žemėn.** 2. **Vaikas gerai mokėsi, ir mokytojas negalėjo juo atsigerėti.** 3. **Blykstelėjo žaibas, ir sugriaudė perkūnas.** 4. **Jų gyvulių maža, ir tie patys niekam netikę.** 5. **Čia juoda duona, ir tos neduoda.** 6. **Aš jam neduosiu ramybės, ir gana.** — Kablelis taip pat dedamas ir prieš tokius žodžių junginius, kurie pradedami jungtuku **ir** ir vartojami nepilnųjų sujungtinių sakinių dalimi, išskiriamai tariama, pvz.: Tėvas jam gerai išpėrė kailį, **ir visai nupelnytai.** Kai jungtukas **ir** eina prieš kiekvieną sujungtinio sakinio dalį, visur prieš jį dedamas kablelis, pvz.: **Ir** vėjas pūtė, **ir** sodai ūžė, **ir** lelija lingavo. — Panašiai elgiamės ir kitus jungiamuosius ar skiriamuosius jungtukus vartodami, pvz.: 1. Ar šiaurys pūtė, **ar** upė užtvino, **ar** perkūnas griovė? 2. Nei tu prašyk, **nei** aš tau duosiu. 3. Nei vėjas pūtė, **nei** giria ūžė, **nei** lelija lingavo.

c) Pagaliau kablelis prieš jungtuką **ir** gali būti dedamas **ir prijungtiniame sakinyje,** kai **ir** atsiranda šalia kito kurio šalutinio sakinio jungiamojo žodžio. pvz.: Vieni pavyzdžiai rodo, kas bendrinėje kalboje vartotina. Kitais pavyzdžiais parodome, **ir ko** nereikia **vartoti.**

2. **Priešybiniai jungtukai.**

Prieš priešybinus jungtukus **bet, o, nors, tačiau, tik** ir kt. kablelį dedame visados. Jie gali būti vartojami:

a) vienarūšėms vienodoms **sutaptinio sakinio dalims** jungti, pvz.: 1. Užtiesalai buvo **ryškūs, bet negražūs.** 2. Tas kaitas **ne jo, o mūsų.** 3. Girios čia **gražios, nors nedidelės;**

b) **sujungtiniams sakiniams** susieti, pvz.: 1. Visi nori mokėti, **bet** nevisi mokytis. 2. Šuo kariamas papranta, **o** aš barama nepaprasiu. 3. jis daug dirba, **tačiau** iš to darbo maža naudos. 4. Visi su jo pasiūlymu sutiko, **tik** vienas Jonas kitaip galvojo. 5. **Arba** aš tave priveiksiu, **arba** tu mane pamokysi;

c) jungiamaisias žodžiais **prijungtiniuose sakiniuose,** pvz.: 1. nors ir lyja, **tačiau** aš keliausiu.

AUKŠČIAU, TOLIAU, GREIČIAU

SPORTO SKYRIUS

REKORDAI, REKORDAI . . .

Po nepasisekimų Londone, kur buvo smarkiai sumuštas amerikiečių, ir revanšo Prancūzijoje, Alex Jany atvyko į Casablancą pagerinti kai kurių rekordų. Nors jis Paryžiuje ir įveikė jankius, bet jo pajėgumas buvo vis dar abejotinas. Todėl Casablancoje turėjo išryškėti, kiek bėra vertos buvusios greičiausio pasaulyje plaukiko pastangos. Tuo tikslu vienas Maroko klubas suorganizavo rekordų savaitę, į kurią atvyko visa Jany šeima: pats Aleksas, jo sesuo ir čempijono tėvas, kaip palydovas. Be to, parengime dalyvavo ir Europos meisteris tramplyno šokinėjime — Mulinghausen.

Jany geriausioj formoj buvo pereitais metais, kai turėjo 18 metų ir kai jam priklausė kelių distancijų pasauliniai rekordai. Pasaulio meisteriu tapti jam padėjo jo kūno struktūra, nes jis yra daugiau kaip 1,90 m. aukščio ir nešioja 47 numerio batus. Jo kojos atstoja jam neblogą malūnėlį. Bet svarbiausia pasisekimo priežastis yra jo „pasirinktoji“ gimimo vieta, būtent — Tulūzos miesto maudyklė. Ten jis ir pradėjo plaukymo karjerą, nes gyvendamas savo tėvo, maudyklos prižiūrėtojo, bute galėjo tiesiog pro langą nerti į vandenį. Vos keturiolikos metų Jany jau visai neblogą greitį išvystydavo, o po kelių metų treningo, 1947 metais, jam priklauso jau šių distancijų rekordai: 100, 200, 300 ir 400 metrų laisvu stiliumi.

Minėtos, rekordų savaitės metu Aleksui pavyko nugalėti tik vieną 300 yardų pasaulinį rekordą, kuris priklausė amerikiečiui Jack Medicai nuo 1935 metų. Dėka jūros vandens ir puikaus baseino Jany šį nuotolį perplaukė viena su virš sekundės greičiau už amerikietį ir atsiekė 3' 3'! 220 jardų jis praplaukė $^{3}/_{10}$ sekundės lėčiau už pasaulinį rekordą ir vien dėl to, kad gerai nepataikė paliesti skersai plaukimo kelio ištiestos linijos, kuri abigėsi 220 jardų. Iš viso jam šitoje distancijoje nesisekė, nes jau pirmo bandymo metu jis visu greičiu „įvažiavo“ į baseino kraštą ir susižeidė ranką, o tai, gal būt, ir buvo svarbiausia priežastis tolimesnių jo nepasisekimų. Kad žiūrovai pamatytų kaip reikiant išvystytą Jany greitį, jis 50 metrų praplaukė per 26 sekundes. Teisėjas, kuris paspaudė „stoperio“ mygtuką jam šokant į vandenį, vos spėjo nuo vieno baseino galo atbėgti į kitą, kaip Jany ranka jau lietė baseino kraštą.

Tą pačią savaitę su didžiausiu susidomėjimu ir pasigrožėjimu casablankiečiai žiūrėjo Mulinghauseno šuolių nuo 3 metrų tramplyno. Kiekvieno iš keliolikos šuolių metu žiūrovai, sulaikydami kvapą, sekė grakščius šokėjo judesius ir tik jam pasinėrus, lyg atsigaudavo iš pasigėrėjimo. Publika stebėjosi ir grožėjosi, bet kartu ir neužmiršo, jog Mulinghausenas Londone užėmė tik 5-tą vietą ir nevienas pagalvojo, kokie turėjo būti amerikiečio Lee šuoliai, jei jis Olimpijadoje gavo aukso medalį!

Savo broliui nenusileido ir Jany sesuo Ginette, kuri turi dar tik 16 metų, ir pagerino Prancūzijos jaunių rekordą, kuris jai anksčiau priklausė, nuotolį perplaukdama per 1' 9" $^{3}/_{10}$.

Peržvelgus visos rekordų savaitės pasekmes, matyti, kad Jany nėra praradęs visai savo greičio, nes per šį laiką jis nugalėjo 1 pasaulinį ir 2 Europos rekordus. Visos šios Aleksos pasekmės buvo atsiektos be didelių pasiruošimų, nes į Casablancą jis atvažiavo ne vien rekordų „mušti“, bet ir pasisvečiuoti, nes nuo pereitų metų jis turi čia nemaža pažistamų.

Nežiūrint neblogų rezultatų, Jany nebėra greičiausias pasaulyje plaukikas, nes nuo 1947 metų pradėjo garsėti japonas Furuhashi. Šiam 18 metų jaunuoliui jau pasisekė nugalėti šiuos svarbius rekordus: 400 m. (4' 33" $^{4}/_{10}$), 800 m. 9' 5") ir 1.500 m. (18' 37"!). Bet tų jo puikių pasisekimų FINA neužskaito, nes Japonija yra išjungta iš pasaulio atletų sąjungos, taip, kad oficialiai Aleksui Jany be jau minėto priklauso dar keli pasauliniai rekordai.

J. Pabedinskas

---

2. **Nors** saulė švietė, **bet** oras buvo vėsus.

3. Prijungiamieji jungtukai

Prijungiamieji jungtukai **kad, kai, kol, idant, jog, jei, nes** ir kt. vartojami šalutiniams sakiniams prie pagrindinių prijungti, todėl prieš juos visados dedame kablelį, pvz.: I. Valgyk, **kad** stiprus būtum. 2. Buvo jau pavakarė, **kai** Veronika parėjo namo. 3. Tol mokomės, **kol gyvi** esame. 4. Petronėlė meldė, **idant** tėvai pradėtų šokimą. 5. Jonaitis sakė, **jog** jo brolis jau pasveikęs. 6. Kas gali atleisti nuodėmes, **jei** ne vienas Dievas. 7. Dovanokim seserėlei, **nes** jauna tebėra.

4. Du jungtukai iš eilės

Kartais pasitaiko sakinių, kuriuose susiduria iš eilės du jungtukai. Jei tokie jungtukai priklauso atskiriems sakiniams, tarp jų turi būti dedamas kablelis, pvz.: Mergaitei naujieji gyventojai nepatiko, **nes, kai** tik ji pareidavo, jie visuomet ją be reikalo bardavo Į trobą prisirinko tiek vyrų, **kad,** jei būtų dar keli atėję, būtų jau į vidų nebetilpę.

Kaip iš duotųjų pavyzdžių matyti, čia jungtukų skyryba tėra panagrinėta tik keliais atvejais: iškelta tai, su kuo daugiausia praktikoje tenka susidurti. Pačios skyrybos sistemos reikia jieškoti jau sintaksės vadovėly.

KREIVOS ŠYPSENOS

SKAITYTOJŲ LINKĖJIMAI KALĖDŲ IR N. METŲ PROGA

Jungt. Amerikos Valstybių Ateitininkų Sąjungai linkim įspėti, kur nusikels ateitininkų Federacijos vadovybė 1950 metais.

Anglijos ateitininkams: nepirkite didelių namų, nes vėl nepamatysite, kaip lagerius įkursite. Linkime iš visos širdies pavogti tą aparatą, kuriuo anglai suseka, ar nėra laiškuose svarų.

Australijos rajono ateitininkams: Jūs, mielieji, tai jau nekurkite kiekviename kontinente po sąjungą, nes apie Australiją yra tiek salų, kad be logaritmų nesusiskaičiuosime.

Bizonos ateitininkams: Niekur nevažiuokite, tik gimines ir pažįstamus pakietėlių medžioti išsiųskite.

Broliams Pabedinskams Maroke: Bėkit, vyručiai, iš tokio krašto, iš kurio nei siūlo galo išsiųsti negalima!

MAS Centro Valdybai linkime ilgiausių metų, nes sekantieji rinkimai, atrodo, bus ... X ... metais.

MAS Dvasios Vadui linkime suruošti išemigruojantiems ekstra rekolekcijas su pasninkais, idant mus, čia pasiliekančius, ilgiau atsimintų.

MAS Informacijos Skyriui: kiškit metraščius į pečių ir statykit Rapštrasėje radio stotį.

Kanados Toronto at-kams: Laikas, žinote, pradėti veikti nors ir su dvidešimčia narių, nes iki dviejų šimtų vargiai kada prisigyvensite.

MAS Socialiniam Skyriui: Jei duodi, tai ir plūsk, bet jei neduodi, tai už ką bariesi?

MAS Sporto skyriui linkime persikrikštyti į „karinio parengimo štabą".

MAS Užsienių skyriui: pirma surinkti valiutą, o tik po to siųsti spaudą, nes Kanadoje popierio fabriku ir taip užtenka. **apo**

EMIGRAVUSIŲJŲ LAIŠKAI

Surinko Peliksas Akivara

BRAZILIJA

Čia duos jums vilą ar rūmus,
Lengvą mašiną ir tarnus.
Už lango tigras įkyriai
Klaus, ar riebus pasidarei?!...
Ir tekant saulei, visada
Smaugliai pažadins su daina,
O skorpijonai įstabius
Vis gros ten maršus tau gražius...

AUSTRALIJA

Kalnai čia gryno aukso,
Ir upės plaukia pienu,
Šilkinė patalynė
Vis dėl dypuko vieno! ...
Ryte, dar gulint lovoj,
Tarnai paduoda valgį,
Ir klausia, kaip, patinka
Ar su druska, ar saldžiai ...

VENECUELA

Venecuelon vos nuvažiavus,
Iš karto sostan valdovo kelia.
Bezdžionės dulkes nuo kojų šluosto,
Drugys pristato švabišką mostą ...

KANADA

Kur nelygūs laukai,
Tačiau tankūs miškai,
Kur Bimbos atstovai dūmoja,
Ten meškos aštrius
Išgalanda kirvius,
O pats tik ant dolerių joji ...

TARYBŲ SĄJUNGA

Bet yra dar vienas kraštas,
Veža ten be jokių raštų,
Be jokių affidavitų
Ir be sutarčių rašytų!
Nesvarbu, plaučius ar matė,
Bet aprūpina senatvėj.
Duoda poilsį ir teisę,
Būsi sotus, apsitaisęs ...
Jeigu nuniokota žemė,
Tuoj pati valdžia ir remia,
Duoda paskolą nemažą:
— Virvę storą, tvirtą, gražią ...
Šviečia saulės dvi padangėj,
Traktoriai ganykloj žvengia.
Laisvas žodis, laisvos knygos,
Laisvas po šaka pakibęs ...

LAISVOS MOKYKLOS ISPANIJOJ

Tiems, kurie Ispaniją laiko totalitarinio Franco rėžimo valstybe, paradoksiškai atrodys tai, kad Ispanijoje privalomo mokslo nėra. Kas nori ir išgali — siunčia savo vaikus į valstybines arba privatines mokyklas — pagal laisvą pasirinkimą. Valstybė švietimo reikalus yra perleidusi privačiai gyventojų iniciatyvai, pasilaikydama sau teisę tik prižiūrėti privačias mokyklas. Ispanijoje mokinys neverčiamas mokytis. Darbštumo paskatinimui kas dvi savaites yra išduodomi elgesio ir stropumo, ir pažangumo pažmėjimai, kuriuose nurodomas mokinio „laipsnis" klasėje ir specialybėje. Svarbiausias mokinių darbštumo akstinas yra taip vadinamos „Concertationes" — mokslo rungtyniavimai. Tos pačios klasės mokiniai pasidalina į dvi grupes ir klausimų bei atsakymų forma su visu pietietiško temperamento karštumu išmėgina savo pajėgumą moksle.

IVYKIAI, DARBAI IR ŽMONĖS

ŠIŲ METŲ LITERATŪRINĖS NOBELIO PREMIJOS LAUREATAS

T. S. Eliotas, gimęs 1888 m. Amerikoje, bet nuolat gyvenąs Anglijoje, kurio eil. šiame nr. išspausdinome, yra apdovanotas 1948 m. Nobelio literatūros premija. Jis priklauso prie reikšmingiausių modernines lyrikos kūrėjų ir yra žymus esejistas. Ne tik Anglijoje, bet ir užsieniuose turi didelį pasisekimą jo drama „Žmogžudystė Katedroje". Autorius yra daugelio Amerikos ir Anglijos universitetų garbės daktaras.

ŽYMIEJI ŽMONES FILME

Paskutiniais metais eilė filmų bendrovių numato pagaminti biografinių filmų, kuriuose bus vaizduojamas žymiųjų istorinių asmenybių gyvenimas. Viename bendrame italų — prancūzų filme pasirodys **Vercingetorikas.** Šis filmas jau pradėtas sukti. Vercingetoriko vaidmuo teko prancūzui, o svarbiausias moters vaidmuo — italei.

Filmą **„Napoleonas Šv. Elenos saloje"** gamina anglų bendrovės. Pirmosios šio filmo scenos pagal Michel Dulud dialogą buvo nufilmuotos Šv. Elenos saloje jau 1939 m. Filmas pasirodys anglų ir prancūzų kalbomis.

„Symphonie tragique" filme švedų artisto Frank Sundstrumo asmenyje pamatysime garsųjį rusų kompozitorių **Čaikovskį.** Filmas gaminamas Allied Artists — Film bendrovės.

Kristupas Kolumbas pasirodys viename Sidney Box bendrovės gaminamame filme. Pagrindinėje rolėje veikia F. March.

Iš **Botticelio** gyvenimo parodys spalvotas kultūrinis filmas „Kristaus gyvenimas ir pasaulio galas", gaminamas vienos italų bendrovės.

Taip pat žinomas artistas Eroll Flyn rašo rankraštį filmui apie **R. L. Stevensono** gyvenimą.

MANUEL DE FALLA

Suėjo jau du metai, kai mirė didžiausias ispanų tautos kompozitorius. Šiandien jis jau nėra laikomas vien tik tautiniu kompozitorium; jo kūriniai, pradedant opera ir baigiant kompozicijomis gitarai, jau įrikiuoti į klasinės literatūros eiles.

Pagarsėjo Manuel de Falla 1913 m., kai Nicoj buvo pastatyta jo pirmoji opera „Vida breve" (Trumpas gyvenimas).

Vienas iš įdomiausių jo kūrinių yra komiška opera „El Retablo de Moese Pedro", pagal Cervantes tekstą. Joje kompozitorius atsisako folkloristinių tendencijų, tai yra, nerašo muzikos liaudies dainų motyvais. Jis ir toliau lieka tautiniu, tačiau jau nebeperdirbinėdamas liaudies dainų, kaip kad jo tautiečiai Albeniz ir Granados, bet ieškodamas kūrybinio impulso pačioje liaudinės muzikos dvasioje. Pradinė liaudies muzikos struktūra jam tarnavo mastu, kuriant savo uždarą architektoninę formą. Ši opera Manuel de Fallą pastatė šalia Debussy ir Stravinskio.

Gal dažniausiai grojamos jo „Naktys ispanų soduose" orkestrui ir fortepionui. Populiarumą šis kūrinys pelnė ne tik savo nustabiu poetiškumu, bet ir puikiomis impresionistinių spalvų gamomis.

Manuel de Falla mirė Argentinoj, toli nuo savo numylėtos Andalūzijos, iš kurios jis pasitraukė įsiliepsnojus brolžudiškoms kovoms Ispanijoj. Trumpai prieš mirtį jis dar spėjo užbaigti savo didžiulį veikalą solistams, chorui ir orkestrui. Veikalas pavadintas „Atlantida".

Kaip žmogaus būdingiausi de Fallos bruožai buvo santūrumas, kuklumas ir gilus religingumas. „Muziką Dievas man davė, kad galėčiau būti naudingas žmonėms" — mėgdavo jis sakyti.

YPATINGAI SUSIDOMĖKIME

Nuostabiai gražiai Kūrėjo plane yra sutvarkytas žmogaus dvasios išsivystymas. Gimdamas žmogus atsineša tik diegus savo dvasinių galių, kurias išugdydamas turi tapti pilnutiniu žmogumi. Žmogui augant, dvasios pasaulis vis plečiasi, aplinkos ir vidaus santykių įtakoje formuojasi. Kai žmogus pradeda galvoti, jis domisi aplinka, stengiasi ją pažinti, suprasti. Jau mažas vaikas apiberia šimtais klausimų, kartais labai įdomių, savo motiną. Vaikas betgi pasitenkina labai paprastu atsakymu į jo klausimą.

Visai kitaip yra su jaunuoliu. Jam iškyla esmingesni klausimai, statomi ne kitiems, bet pačiam sau. Jis reikalauja tikslaus, išsamaus atsakymo. Neatsakyti klausimai drumsčia ramybę ir kelia audras jauno žmogaus dvasioje. Jaunas žmogus išbando visas priemones šiems klausimams išspresti: klausia artimuosius; gavęs jų atsakymus, nepasitenkina jais, nes dažnai jie sukelia dar daugiau abejonių, daugiau naujų problemų. Ir taip vis gilyn į šiuos klausimus besiveldamas, išgyvendamas vis didesnes dvasios krizes, jaunuolis pavargsta ir pradeda trokšti ramybės, nori, kad kas nors jam visa tai autoritetingai išspręstų. Bet ir autoritetą pasirinkdamas, jis yra labai lepus, ilgai renkasi, daug ko reikalauja iš pasirenkamojo. Laimingas žmogus, kurs šį autoritetą randa savo dvasios vadovo, mokytojo ar kito vyresniojo asmenyje. Vargšas yra tas, kurs šį autoritetą suranda žemos dorovės žmoguje. Toks, užuot jaunam žmogui padėjęs, jam tik kenkia. Nedaug laimingesnis yra ir tas, kurs jo visai neranda, kurs yra pasmerktas šią likiminę kovą kovoti pats vienas.

Jei šis autoritetas, kuriam būtų galima patikėti savo dvasios kovų paslaptis, kurio sprendimus ir išvadas galima būtų priimti kaip savas, jaunam žmogui buvo sunku rasti tėvynėje, tai dar sunkiau čia, tremtyje. Čia daug padėti gali gera knyga. Gera ir šiam tikslui pritaikinta knyga tremtyje tokia reta! Todėl su džiaugsmu ir dėkingumu reikia sutikti. Šv. Sosto Delegatūros Spaudos Skyriaus pastangas bent iš dalies aprūpinti geromis knygomis lietuviškąją jaunuomenę. Jau išleista: Tithamer Toth **„Jaunuolio būdas", „Jaunuolio kovos", „Jaunuolio religija" ir „Jaunuolio mokslas".** Pravartu šias knygas įsigyti ir turėti jaunam žmogui su savimi. Šios didelio jaunimo prieteliaus ir auklėtojo parašytos knygos bus mums draugas ir vadovas net ir tuomet, kai mes nerasime nė vieno žmogaus, su kuriuo galėtume vieną ar kitą mums rūpimą klausimą panagrinėti. Šios saviauklos knygos gyvena ta dvasia, kuria mes gyvename. Gilinkimės į jas. **Jos padeda pergyventi neramųjį brendimo amžių ir išveda į asmens pergalę, skirtą našiam darbui ir kūrybai.**

J. Juozukas

IR FILOSOFAI POSĖDŽIAUJA

Š. m. rugpjūčio mėn. Vokietijos pietuose įvyko Vokietijos filosofų suvažiavimas. Jame referatus skaitė prof. Spranger, prof. Krüger, prof. Th. Litt ir kt. Pagrindinė paskaitų ašis buvo: žmogus — kultūra — istorija. Apie egzistencializmą kalbėta nedaug. Iškeltas reikalas skirti teologiją nuo filosofijos. Visas kongresas praėjo krikščioniškosios dvasios ieškojimo ženkle.

Rugp. 11—18d. įvyko tarptautinis filosofų kongresas Amsterdame. Jame buvo užregistruota per 300 referatų, kurių vien turinio būtų per 1000 puslapių. Dirbta buvo daug. Centrinė tema buvo šveicarų prof. P. Bernays paskaita „Racionalizmo atgijimas". Konstatuota, kad senasis racionalizmas žmogaus protą klaidingai įvertinęs; kongreso bendroji nuomonė buvusi, kad racionalizmas atgyja, bet proto sprendimai turį būti patyrimo patvirtinti. Taigi, proto sprendinys nėra įtikinimas skeptikui. Galų gale šituo paskelbiamas irracionalizmas, nes pasitikėjimas protu gaunasi irracionalus.

Kongresas nutarė įsteigti pasaulinę filosofų organizaciją. —jd—

ŠV. SOSTO DELEGATAS ROMOJE PAS ŠV. TĖVĄ

Š. m. rugsėjo — spalių mėn. Romoje lankėsi Šv. Sosto Delegatas Kan. F. Kapočius ir jo patarėjai: prof. St. Yla ir Dr. Šidlauskas. Delegatas lankėsi Vatikano valstybės sekretoriate ir t. t. Dalyvavo ir rugsėjo 10—12 d. įvykusiame italų katalikų jaunimo suvažiavime Romoje, į kurį buvo suplaukę apie 250.000 italų vyrų jaunimo ir atstovų iš 50—ties tautų. Buvo priimtas šv. Tėvo specialioje audiencijoje. Šv. Tėvui nuvežė ataskaitinį Delegatūros 2 m. darbo dokumentinį pranešimą, Lietuvos Respublikos Rymo Katalikų laišką Romos Popiežiui (savo laiku buvo spausdintas „Žiburiuose") ir kt. Kan. F. Kapočius kalbėjo per Vatikano radiją į visus pasauly esančius lietuvius.

TREMTY ESANČIŲ LIETUVOS VYSKUPŲ LAIŠKAS TREMTINIAMS

J. E. arkivysk. J. Skvireckas, vysk. V. Podolskis ir vysk. V. Brizgys š. m. spalių 23 d. išleido ganytojišką laišką į visus tremty esančius lietuvius, laiško terminu „išsklaidytuosius". Laiške rašoma apie vyskupų vizitą šventajam Tėvui Pijui XII, padarytą jam pranešimą apie Lietuvos tremtinių gyvenimą. Šv. Tėvas palaimino visus lietuvius, pasauly išsibarsčiusius. Laiške todėl rašoma: „Šitą jo Šventenybės valią mes šiandien šito rašto žodžiais jums siunčiame, tuo palaiminimu norėdami padrąsinti visus vargstančius, kenčiančius ir gerą darančius brolius, kad visame turėtumėt ištvermės, nes Dievas yra su jumis."

ATSIŲSTA PAMINĖTI

GIOVENTU CATTOLICA di gioventu italiana die azione cattolica. Resp. per l'edizione: Prof. Carlo Carretto. Roma — Via della Conciliazione 1.

Italų Kat. Akcijos jaunimo biuletenis.

ŠVIESA, kultūros žurnalas, Nr. 6, 1948 m. leidžia A.J.S. „Šviesa". Atsak. red. Jurgis Jaks-Tyris. Redaguoja — Vincas Trumpa, Vytautas Saulius. Red. ir adm. adresas — Skaistutis Šlapelis, (14 b) Tuebingen, Hechingerstr. 14. 32 pusl. in 4⁰.

VOKIEČIŲ OPERA

Prieš šį karą Vokietijoje buvo 90 operos teatrų. Iš šio skaičiaus karo metu 59 buvo visiškai sunaikinti. Amerikiečių zonoje pirmoji pokarinė opera (Tosca) buvo pastatyta 1945. IX. 29 Frankfurte. Visų 17 amerikiečių zonos operų teatrų repertuaras iki pernai metų apėmė 66 operas ir 8 operetes. Visoje amerikiečių zonoje (su Bremenu) operų pastatymų skaičius siekė 3652.

BROLIŠKAS BENDRADARBIAVIMAS

Sekančiais metais, per Velykas prancūzų jaunuoliai katalikai švęs 20 m. nuo Prancūzų Katalikų Jaunimo organizacijos isteigimo. Ta proga prancūzai pasikviečia italų katalikų jaunimo atstovus, kurie irgi neseniai atšventė 80 m. savo veiklos jubiliejų. J. D.

ALFREDO CASELLA

Turėdamas 64 metus amžiaus mirė vienas žymiausių italų kompozitorių — Alfredo Casella. Moderniojoje italų muzikoje jo vieta yra šalia Respighi ir Malipiero; su jais buvo Casella beveik vienmetis (gimęs 1883 Turine).

Kompoziciją studijavo Paryžiuje pas Gabriel Faure. Nors jo studijas vainikavo pirmoji premija, jis neliko „prancūziško stiliaus" kompozitorium, bet pradėjo ieškot naujų kelių. Prasidėjo pereinamoji jo kūrybos fazė, ieškojimų ir eksperimentų periodas, kurio metu, pagaliau, jam pavyksta visiškai atsiriboti nuo savo mokytojo įtakos.

1924 metai Casellos kūrybinėje plėtotėje reiškia tam tikrą cezūrą: nuo dabar jis jau kalba apie „modernųjį itališką stilių". Be abejo, neoklasinės muzikos atgimimas neliko be įtakos jo kūrybai.

Jo muzikai yra būdingas itališkas lengvumas ir šviesumas.

ANGLŲ JAUNIMAS Į ROMĄ

1949 m. anglų jaunuoliai katalikai šves 100-sius katalikiškos veiklos metus. Šia proga didelis skaičius jaunųjų anglų maldininkų keliaus į Romą. Ten jie aplankys šv. Tėvą ir nuvyks į pirmųjų krikščionių kankinių krauju pašventintas vietas pasimelsti. J. D.

IŠ UŽRAŠŲ KNYGELĖS

PAGYVINKIM SOCIALINĘ VEIKLĄ

Mūsų stovyklose yra nemaža šeimų, kurių tėvai dirba ir tuo būdu neturi pakankamai laiko ne tik vaikams auklėti, bet ir paprasčiausiems namų apyvokos darbams atlikti (turiu galvoje gausias šeimas). Draugai! Parodykim savo susipratimą ir ateikim joms į pagalbą. Būrelių susirinkimuose nutarkim, kas ir kurią dieną tokią šeimą aplanko. Mergaitės gali padėti motinai skalbti, išplauti grindis ir t. t., berniukai — parūpinti malkų, sukapoti jas, ir t. t. Išsiveskime vaikučius pasivaikščioti, pasikalbėkim ir pažaiskim su jais.

Tas dalykas turėtų būti pravedamas organizuotai; būrelių susirinkimuose turi būti referuota, ar nutarimai įvykdyti. Geriausia sužinoti komitete apie tokias šeimas ir turėti jų sąrašą. Nebijokim, kad visiems nespėsim padėti, — darykim, kiek galim, o tai jau bus didelis dalykas.

D. V.

Mes svetimuose žemėje

DRAUGAI UŽJŪRIUOSE

LAIŠKAI IŠ PLATAUS PASAULIO

(Šis tas iš Užsienio Skyriaus Vedėjo spintos)

Iki 1948 m. gruodžio mėn. 1 d. MAS Užsienio Skyriuje užregistruoti 99 emigravę moksleiviai ateitininkai. Iš jų: Anglijoj — 47, Kanadoj — 32, JAV — 11, Australijoj — 4, Maroke — 2 ir Argentinoj, Belgijoj ir Venecueloj po vieną.

Emigravusių moksl. at-kų skaičius iš tikro yra didesnis, nes yra kuopų, kurios dar iki šiol nepranešė emigravusių at-kų adresų. Tas pats ir su buvusiomis kuopomis, kurios įsijungė į kitas. (Reiktų kuopoms susiprasti. Red.)

Iki 1948 m. gruodžio mėn. 1 d. MAS Užsienio Skyrius išsiuntė 188 egz. įvairių leidinių už 371,65 DM. Per tą patį laiką už leidinius atsilyginta tik 16,40 DM. (Ar emigravusieji neturėtų atkreipti į tai demesio? **Red.**) MAS Užsienio Skyriaus vedėjas yra gavęs visą eilę laiškų, iš kurių duodame charakteringesnes ištraukas.

Prieš akis ant stalo guli trejetas laiškų iš netolimos Anglijos. Šešiolikmetė Saulutė skundžiasi: „Labai nuobodu be savos spaudos, pasiilgau Greveno gimnazijos ir savųjų, bet deja, kitaip jau nebus, esu viena tarp svetimųjų."

Iš „Ateities" puslapių pažįstamas Vyt. Šadreika, paprašytas parašyti apie gyvenamosios aplinkos nuotaikas, rašo: „Gyvename, lyg atskirti nuo pasaulio, tarp kalnų... vien kalnai ir kalnai. Gal būt ir žmonės yra paveikti šios kalnų aplinkos, nes niekur dar nebuvau sutikęs tokių didelių nacionalistų, kaip yra škotai (čia kalbu tik apie savo apylinkes). Jų naciškumas yra gana savotiškas. Tai neapkentimas visko, kas neškotiška. Ir šiuose dalykuose jie yra vieningi. Tad, be abejo, mes čia esame labai neapkenčiami ir pravardžiuojami: vokiečiais, naciais ir pan. Žmogus pasiryžti į tai visai nekreipti dėmesio, bet vistiek negalima be to apsieiti, kadangi žmogus kiekviename žingsnyje susitinki ir dirbame tarp jų išblaškyti po vieną ar kelis. Ir jiems čia neįtiksi nei gerumu, nei blogumu.

Baigdamas rašo: „Jau čia esu 14-tas mėnuo, o ištrūkti iš čia labai maža galimybių. Dėkoju už pereitus „Ateities" numerius, taip pat manau, kad manęs neužmiršite su sekančiais."

Sendraugė A. Prunskytė informuoja apie esamas veikimo galimybes: „Teko girdėti iš kai kurių ateitininkų, kad norėtų burtis. Jei būtų kas padėtų, gal iš to išeitų gero. (Ar neperdaug dar ir šiandien dairomės į šalis? Laikas būtų išmokti patiems dirbti, kad emigracijoje mes organizuotume kitus, bet ne mus kiti. MAS US Vedėjas). Tik tas truputį sudaro nepatogumų, kad dabar mūsų ateitininkai dirba daugumoje labai nedidelėmis grupelėmis. Gerai, jei po kelis viename fabrike ar vienoje darbovietėje."

Štai Pabedinskas iš Maroko džiaugiasi: „Buvau maloniai nustebintas, kai gavau Jūsų siųstus žurnalus ir tuo pačiu jaučiaus be galo dėkingas tiems, kurie tokių nuklydėlių į tolį, kaip manęs, neužmiršta."

Mėnesį pagyvenusi ateitininkė Kanadoje rašo savo pirmuosius įspūdžius: „Dažnai dažnai apima noras kurį vakarą aplankyti Altmühlės slėnį, tačiau greit atsipeikėju, kur aš esu. Ir tik tuomet tikrai žinau, kad tai yra teisybė — esu jau „naujoje tėviškėje", kuri savo sielos pasauliu taip svetima ir šalta mums... Ir štai jau trečia savaitė, kaip plušuosi vienuolyno ligoninėje. Darbas nesunkus. Griežta ir savotiška vienolyno tvarka liepia daug ko atsisakyti, nors antroji priežastis-pinigai, kurie čia svarbiausią vaidmenį vaidina, o trečioji svarbiausioji priežastis — laikas. Dešimts darbo valandų su dviem valandom popiečio pertraukos . . .

Džiaugiuosi, kad esame penkios lietuvaitės. Po darbo susimetusios į vieną vietelę verkiam, guodžiamės, juokiamės ar tyliai pradedam niūniuoti lietuvišką dainelę, tuomet užmirštame vargą, prisimename namus, artimuosius ir jaučiamės vėl tame pačiame jaunimo būrelyje."

Aprašius savo nuotaikas, toliau sako: „Esame čia ir daugiau lietuvių, tačiau beveik visi paveikti naujojo gyvenimo, sumaterialėję ir persisunkę naujaisiais papročiais."

Apie ateitininkų veikimą tiek teužsimena: „Pradeda veikti ateitininkai, kurių pats branduolys — Torontas." Nustebinta jaunos oldenburgietės ateitininkės ryžtumu, rašo: „Buvau net susižavėjusi, kai pamačiau čia, svetimoje šalyje, ateitininkiškąjį ženklelį, puošusį jaunos mergaitės kuklų rūbelį."

Santykius su vietiniais gyventojais apibūdina: „Šiaip kanadiečiai žmonės stengiasi ir nori mus suprasti, nors ir paviršutiniškai. Jie net neįsivaizduoja tokio, kaip DP gyvenimo, kai patys viskuo pertekę. Dauguma nesiorientuoja, kodėl ir kam mes čia atvažiavom. Jų supratimu mes čia atsiradome — laimės ieškoti, pasipelnyti, turtų įsigyti. Tokiu atveju yra taip sunku, kad tave klaidingai supranta. Tačiau yra dalis, kuri pilnai supranta mūsų padėtį."

Greveno A. Stulginskio vardo moksl. at-kai savo agapėj su svečiais

IŠ KUOPŲ GYVENIMO

BLOMBERGAS

Trijų metų darbo sukaktis. 1948 m. spalių mėn. 24 d. moksl. at-kų kun. Alf. Lipniūno v. kuopa šventė trijų metų sukaktį.

Šventė pradėta pamaldomis. Šv. Mišių metu visi at-kai priėmė Švenčiausiąjį. Kun. K. Juršėnas tarė pastiprinančių žodžių, džiaugdamasis nenuilstamu jaunimo veržimusi prie kilnių idealų.

Rytojaus dieną įvyko iškilmingasis aktas, kurį atidarė kuop. pirmininkas Vyt. Eringis. Mus pirmiausiai sveikino kuop. dv. vadas kap. K. Juršėnas, kuopos globėjas mokyt. A. P. Bagdonas, gimn. direkt. A. Matulionis, kuris pabrėžė, kad ateitininkas tremties mokykloje draugo neturėjo; vienas turėjo prasiveržti pro storą opozicijos debesų sluogsnį ir išeiti su iškelta galva į šviesą. Dar sveikino: sendraugių vardu inž. K. Motiekaitis, tėvų komiteto atst. A. Dumbrienė, bažnyt. komiteto-prof. S. Jankauskas, skautų-Kęs. Butkus, Augustdorfo moksl. at-kų kuop. pirmin. Vaitkevičius.

Gauta nemaža sveikinimo raštų. Šventės metu Kristaus idealams tarnauti pasižadėjo: Vita Šmitaitė (VI kl.), Gražvydas Botyrius (III kl.) ir Mangirdas Motiekaitis (II kl.).

Naujai įstojusiuosius į ateitininkų gretas sveikino kuop. dvasios vadas ir kuop. pirmininkas. Posėdis baigtas at-kų himnu.

Po iškilmingo posėdžio visi at-kai ir svečiai rinkosi bendrai vakarienei prie gausiai padengtų stalų. Vakarienės metu buvo atlikta meninė dalis, kurią išpildė patys kuop. nariai. Pabaigoje buvo pašokta daug tautinių šokių ir pažaista žaidimų, padainuota dainų. Visi skirstėsi pilni naujų jėgų, žengiant į 4-tuosius veikimo metus. **K. Manglicas**

Apie studijas rašo šviesiau, negu iš Anglijos. „Studijos prieinamos, turint pinigų, pakankamai mokant anglų kalbą. Yra jau keletas DP studijuojančių. Jų tarpe ir vienas londonietis su tvirtu pasiryžimu lietuvis."

Pagaliau laiškas iš kengūrų žemės. Pusmetį Australijoje gyvenąs at-kas Petras Bielskis rašo: „Man buvo didžiausia dvasios šventė, gavus Jūsų siuntą. Čia, plačiojoj Australijoj, gautas laikraštis ar laiško mintys yra tuojau permetamos už kelių šimtų mylių kitiems likimo broliams. Visi lietuviai esame taip išblaškyti, kad, pvz., mano darbovietės apylinkėje, 100 mylių radiusu, tikrai nerasiu nė vieno tautiečio, o ką jau bekalbėti apie susitikimą su idėjos broliais ... Su vienu kitu tik pašto pagalba galiu palaikyti ryšius. Dėl šių aplinkybių nežinau tikrai, ar mums, estantiems Australijoj at-kams, artimiausiu laiku pavyks susiburti (tam jau yra dedamos pastangos) į vienetą, nors to tiek aš, tiek ir kiti broliai, su kuriais palaikau ryšius, nori. Tačiau nežiūrint visko, pasitikime Aukščiausiuoju — Jis mūsų neapleis!"

Toliau prašo prisiųsti įvairios literatūros. Savo prašymus baigia: „Padėkite taip pat ir malda ..."

„Apie save galiu tiek pasakyti, kad sunkiai dirbu lentpjūvėje, o po darbo dar sunkiau turiu pernešti vienatvę bei dvasios badą."

Argi galima likti kurčiais šitiems žodžiams? Visi ir visur išblaškyti sudarome vieną bendruomenę. Todėl ranka turi prausti ranką ... **j.**

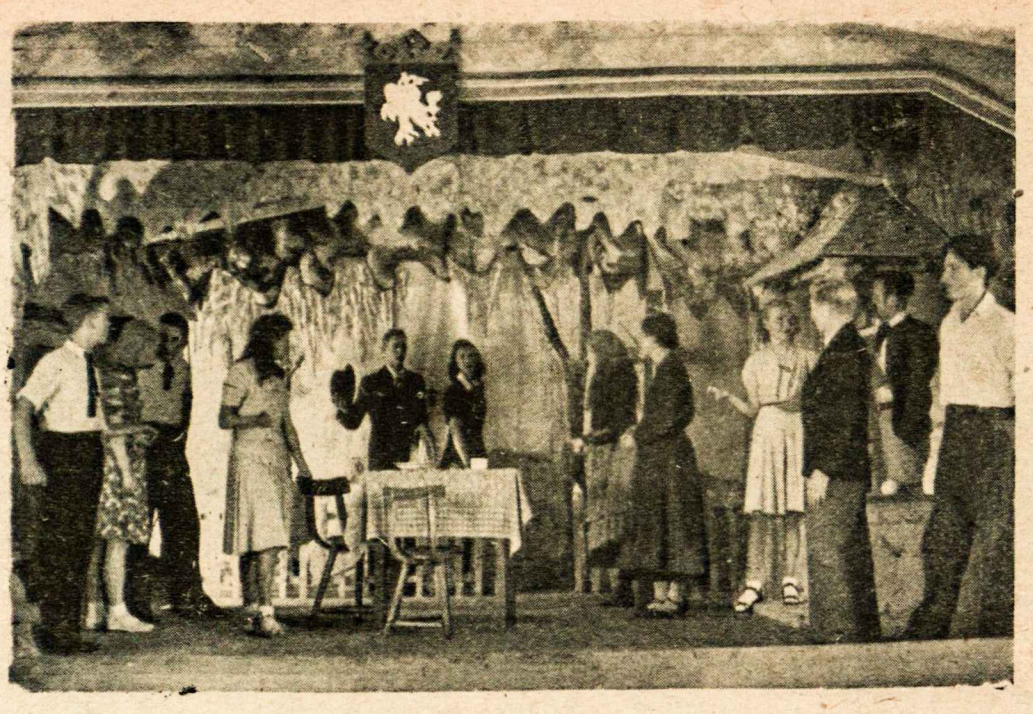

„Daktaras grįžta“ ... Weideno moksl. at-kai vaidina A. Gustaičio „Sekminių Vainiką“

WEIDENAS

„Sekminių vainikas.“ Rugsėjo 8 dieną, tautos šventės proga moksl. at-kų kuopa pastatė Ant. Gustaičio veikalą „Sekminių vainiką“. Šventės metu lankėsi ir MAS dvasios vadas kun. P. Patlaba.

Nauja kuopos valdyba. Naujon šv. Kazimiero vardo moksl. at-kų kuopos valdybon išrinkti: pirm. A. Kasputis (6 kl.), sekr. N. Sirtautaitė (5 kl.), ižd. R. Kairaitytė (4 kl.) ir socialinių reikalų ved. J. Barila (5 kl.).

Darbai ir planai. Nemaža mūsų kuopos narių yra emigravę ar išsikėlę kitur, nes „tėvelio“ Stalino vargonai čia pat, ir visiems lietuviams nelabai jauku gyventi, netoliese vis labiau raudonuojant dangaus pakraščiams ir vis labiau drebant langų stiklams. Mat, anoj pusėj dažnai „derinamos stygos“. Bet nenusimindami dirbame savo kasdieninį darbą. Rengiamės išleisti kuopos laikraštėlį ir paminėti gruodžio 8-sios šventę.

A. Kasputis

MÜNCHENAS

Svečias gimnazijoje. Lapk. 17 d. gimnazijoje lankėsi LTB Muencheno apygardos pirmininkas Kalvaitis. Jis skaitė visų klasių mokiniams labai įdomią ir aktualią paskaitą, kurios pagrindinė mintis buvo: „lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būt!“

Kariuomenės šventės minėjimas. Kadangi visos stovyklos Kariuomenės šventės minėjimas buvo atidėtas, gimnazija lapkričio 23 dieną šventę paminėjo atskirai. Ta proga Lietuvos kariuomenės reikšme ir didvyriškumą savo kalboje iškėlė gimnazijos inspektorius mokyt. Ignatonis.

At-kų kuopos veikla. Palikus Muencheno gimnaziją trečiajai abiturientų laidai, šv. Kazimiero vardo ateitininkų kuopelė buvo sumažėjus: liko vien jaunesnieji nariai. Bet netrukus į kuopelę įsirašė dar dešimt I—IV klasių mokinių. Visi jie nusiteikę labai pozityviai. Lapkričio 16 dieną įvyko bendras susirinkimas, kuriame buvo išrinkta kuopelės valdyba. Jauniesiems ateitininkams kalbėjo ir kuopos dvasios vadas ir kuopos globėjas mokyt. Dambriūnas. Dabar yra pradėta dirbti dviem būreliais: berniukų ir mergaičių. Vietos studentai ateitininkai mielai sutiko jauniesiems jų darbe padėti.

D. V.

HANAU

Iškylos. Vasariškojo rudens metu moksl. at-kų kuopa nemaža iškylavo: po Taunų kalnus ir t. t.

Meno vakaras. Prof. Pr. Dovydaičio vardo moksl. at-kų kuopa š. m. lapkričio mėn. 14 d. globėjos mokyt. Z. Jonynienės ir kuopos pirm. Ant. Sužiedėlio iniciatyva surengė literatūros-meno vakarą. Vakaras praėjo sekmingai. Be rašinių, šokių, dainų, piano solo, melo-deklamacijų buvo pastatytas montažas „Kenčianti Lietuva“ — deklamacijų ir partizaniškų dainų pynė. Visuomenei pageidaujant, montažas antru kartu buvo pakartotas lapkričio 23 d. (Kariuomenės šventės minėjime).

Kuopos nariai aktyviai dalyvavo su menine dalimi Kristaus Karaliaus garbei surengtoje akademijoje.

Užjūrin. Š. m. lapkričio mėn. 20 d. visi liūdnai atsiskyrėme su ilgai mūsų kuopai vadovavusiu pirm. Antanu Sužiedėliu. Kartu išvyko vyr. mergaičių at-kių būrelio globėja Sužiedėlienė ir mūsų mylimas mokytojas prof. Sužiedėlis.

Taip pat neseniai mus paliko viena aktyvė kuopos narė Ald. Baužinskaitė („Ateities“ ebndradarbė). Visi išvyko į J. A. V. (Neužmirškite išvykusių moksl. adresus pranešti MAS CV Užsienių Skyriui. Red.). Mes linkime jiems sekmės ir ateitininkiškos ištvermės naujame gyvenimo kelyje.

Šimtadienis. Lapkričio 27 d. Hanau gimnazijos aštuntokai ir būsimieji aštuntokai šventė 100 dienų iki egzaminų. Šimtas dienų-ir į pasaulį: tokia buvo pagrindinė dienos mintis. Šventės programa: oficialioji ir linksmoji. Oficialiąją sudare: gimnazijos dir. Maldeikio ir mokyt. Kaminsko kalbos, rakto perdavimas, aktas, dainos, deklamacijos, sveikinimai; neoficialioji — šokiai, žaidimai, pyragai ir t. t. **N. Vd.**

AUGUSTDORFAS

Įsisteigė ateitininkai. Š. m. spalių įvyko — pirmas ateitininkų kuopos — susirinkimas. Į moksleivius žodį tarė kun. kap. V. Radvinauskas. Barzdukas ir MAS J anglų zonos rajono vadovas mokyt. P. Bagdonas supažindino su ateitininkų istorija, principais ir pareigom. Narių isirašė 6. Vadovybėn išrinkti: pirm. V. Vaitkevičius, sekr. R. Binkevičius ir ižd. G. Rutkauskas. Susirinkimas baigtas ateitininkų himnu.

Augame. Dabar gi narių turime 12., t. y. pusę gimnazijos moksleivių (iš viso 24 moksl.). Kuopa išsirinko St. Šalkauskio varda. **A. B. C.**

M. Krupavičius, Krikščioniškoji demokratija, Tėvynės Sargo bibliotekos. N. 2. Išleido Lux, spaudos darbas — leidyklos „Ventos". 1948 m., tiražas 3000 egz., 163 pusl. Kaina 2 DM.

EICHSTÄTTAS

Šimtadienis gimnazijoje. Lapkr. 13 d. mūsų gimn. IV laidos abiturientai suruošė tradicinį šimtadienį: vainikais išpuoštoje salėje įvyko iškilmingas aktas, kurio metu VIII kl. seniūnai: N. Svičiulytė ir Vyt. Kamentavičius perskaitė testamentą ir įteikė savo įpėdiniams tradicinį raktą. VII-sios kl. vardu kalbėjo Eug. Korženiauskas. Kalbėjo ir VIII kl. auklėtojas mokyt. St. Barzdukas ir tėvų komiteto pirm. Kynas. Perskaityta visa eilė sveikinimo raštų.

Vakare įvyko meninė dalis. Suvaidinta Vyt. Alanto 3 v. komedija „Buhalterijos Klaida". Reikia pažymėti, kad aštuntokai visų pasirodymų metu jau reiškėsi kaip scenos darbuotojai. Jau š. m. sausio mėn. buvo pastatę Moljero „Tartiufą", Tad ir „Buhalterijos Klaida" buvo suvaidinta be priekaišto. Geriausiai pasirodė L. Tamašauskas ir D. Meškauskaitė Grigonio ir Birutės vaidmenyse. Režisavo prof. Vyt. Žemkalnis.

Po vaidinimo įvyko trumpas pobūvis. Šimtadienis užbaigtas pasilinksminimu.

Literatūros — meno pynė. Š. m. rugsėjo mėn. 18 d. gimnazijos Maironio vardo moksl. at-kų kuopa surengė lietuviškų dainų, šokių ir žodžio meno pynę. Dalyvavo Augsburgo, Eichstätto, Kempteno ir Schwäbisch Gmünd kuopos. Programoje Schwäbisch Gmünd kuopos mergaitės at-kės pašoko visą eilę A. Grinienės choreografuotų šokių, jų tarpe ir naująjį „Pražydo jazminai po langu". Kempteno mergaitės pašoko baletą, o jaunoji pianistė Daugira Laukytė užkariavo savo skambinimu publikos simpatijas. Savo rašinėlius skaitė V. Karosaitė (Schw. Gmündas), D. Vėlavičiutė (Münchenas), A. Kasulaitis (Augsburgas) ir A. Sabaliauskas (Eichstättas). Pasirodė ir Eichstätto mergaičių at-kių sekstetas. Svečiai, pabūvoję ir ryto metą išklausę šv. Mišių, išsklido vėl į savo „kilmės kraštus".

Įsigijome ramovę. Vietos LTB Apylinkės komitetas ateitininkams pavedė stovyklos skaityklos patalpas, kuriose įsikūrėme ramovę. Papuošimo projektą padarė ir patį darbą pravedė stud. arch. Sigitas Nenorta, Stud. At-kų S-gos C. V. narys. Gavę iš stovyklos vadovybės paramos, įsirengėm lietuvišką menę: pasidarėm skobnis ir papuošėm smūtkeliu. Sienas puošia du lietuvos vaizdų ir jos istorijos triptikai. Čia įvyksta susirinkimai, posėdžiai ir kitoki subuvimai. Be to, ramovėje veikia skaitykla, kuria naudojasi vakarais visi stovyklos gyventojai. Esame dėkingi vietos komitetui, kuris ir toliau mūsų „vakarinį universitetą" remia. **Pūkulis**

Literatūros — meno pynės Eichstätte dalyviai (tarp jų „Ateities" nemaža bndr.) su moksl.-at-kų globėjais

Pagalba artimui ...

vasarą prisiminus

DIEPHOLZAS

Kuopos darbas ir sudėtis. Veikimas prasidėjo nuo rugpiūčio 15 dienos bendro susirinkimo: išrenkama valdyba. Diepholzo kuopos pirmininkas — S. Bobelis, vicepirm. — J. Gailevičius, sekr. — V. Baltrutytė ir ižd. V. Užgiris. (O socialiniam reikalam valdybos nario nėra? Red.).

Kuopa turi 70 narių: 27 berniukus ir 43 mergaites. Kuop. globoja mokyt. Laniauskas ir mokyt. Zaranka, o mergaites — mokyt. Stasienė. Dvasios vadas yra kun. Adomavičius.

Ramovė. Pirmutinis kuopos uždavinys buvo įsigyti ramovę, nes dirbti su malonumu galime tik turėdami mūsų pačių rankomis išpuoštą kampelį. Kuopos valdybos ir ypač kuopos globėjo mokyt. Laniausko ir dvasios vado kun. kap. Adomavičiaus pastangomis buvo gautas kambarys ramovei. Pagražinę užuolaidom, paveikslais, su pasitenkinimu galim rinktis savo ramovėj. Tačiau ne tik mes, bet ir kiti galėjo pasidžiaugti mūsų darbo vaisiais. Anglų zonos sendraugių suvažiavimas taip pat vyko ramovėj.

Anglų zonos sendraugių suvažiavimas — pažymėtinas įvykis naujai įsikūrusioje Diepholzo ateitininkijos istorijoje. Tą sekmadienį (spalio 31d.) Diepholze lietuviai pirmą kartą turėjo tiek daug svečių. Atstovų buvo iš apylinkėse esančių lietuvių stovyklų. Iš amerikiečių zonos atvyko prelegentai: Sendraugių S-gos Centro Valdybos pirmininkas Dr. Vilimas ir VLIKo narys Dr. Ķarvelis. Tą dieną taip pat turėjom progos vėl pamatyti mūsų seną bičiulį gen. T. Daukantą.

Išleistuvės. Spalio 30 d. atsisveikinom su viena iš veikliausių kuopos narių — išvykstančia į Angliją S. Palkimaitė. Ta proga buvo įteikta knyga su kuopos valdybos narių ir globėjų parašais. Išvykstančiai visi linkėjo daug laimės. Diepholzo ateitininkai linki, kad Palkimaitė ir toliau savo ateitininkiška veikla rodytų pavyzdį kitiems.

Kuopos veikimas dėl narės išvykimo nesumažėjo — kuopos nariai dar veiklesni pasidarė, norėdami užpildyti tą spragą, kuri liko Palkimaitei išvykus.

Ateities planai. Norima, kad sekmadieniais būtų ateitininkų mišios. Iš „Aušrinės“ chore dainuojančių ateitininkų manoma sudaryti nedidelį chorą, kuris giedotų per savas mišias. Tos mišios būtų vadinamos ateitininkų mišiomis.

Taip pat norima išleisti laikraštėlį. Periodinis ar neperiodinis priklausys nuo surinktos medžiagos gausumo. Sudaryta redakcinė komisija, kurios nariais yra: J. Gailevičius, Alg. Kriščiūnas ir S. Palkimaitė. **Alg. Kriščiūnas**

MEMMINGENAS

Metinės šventės minėjimas. Š. m. spalių mėn. 24 d. mūsų kuopa paminėjo vienerių metų darbo šventę. Ji prasidėjo pamaldomis, kurių metu at-kai ir jų tėveliai priėmė Kristų Eucharistijoje. Kuopos dvasios vadas Kun. V. Šiliauskas pasakė gražų pamokslą.

Po pietų įvyko iškilmingas posėdis, į kurį skaitlingai atsilankė ir stovyklos visuomenė. Posėdy 12 atkų davė at-kišką pasižadėjimą. At-

kus sveikino prof. dr. J. Meškauskas, komiteto pirm. Januškevičius, gimnazijos dir. J. Mikaila, skautų atstovai: Gulbinienė ir Alb. Augustinatis, stovyklos vadovas Vyt. Miklius, moterų draugijos pirm. Januškevičienė ir MAS CV narys stud. Pr. Joga.

Po iškilmingojo posėdžio sekė meninis pasirodymas. Moksl. at-kai pašoko keletą tautinių šokių, padeklamavo eilėraščių. Svečias kemptenišKis paskambino pianinu. Meninėje dalyvavo ir solistė Bičkienė, padainuodama keletą dalykėlių, kurių šiltą sutikimą publika įrodė nenuilstamais plojimais. At-kė sendraugė Augienė paskaitė savo kūrybos eilėraščių.

Vakare įvyko pobūvis, į kurį atsilankė at-kų tėveliai ir kiti svečiai. Vakarienės metu skambėjo dainos, kurios linksmino, o drauge ir visų mintis nešė į vargstantį kraštą — Lietuvą.

Nauji darbo barai. Po metinės šventės, buvusiai valdybai pasitraukus, buvo išrinkta nauja valdyba. Šiai valdybai pirmininkauja Vyt. Babušis.

Kad labiau galėtų pagyvinti savo veikimą, kuopa pasiskristė į būrelius. Laukiame gražesnių darbo rezultatų.

Dainius

NEUSTADTAS

Mūsų „koledžas". Į Neustadtą, miestelį prie Baltijos jūros, netoli rusų zonos, yra atkeltos lietuvių ir latvių gimnazijos iš Liubeko. Tai lyg ir koledžas: kartu dirbame, kartu ir gyvename. „Koledžą" administruoja latvis, yra du gimnazijų direktoriai: lietuvis ir latvis. Darbą čia pradėjome spalių 4 d. Latvių mokinių yra per 100, lietuvių 84 mokiniai, mišrūs ir tikybiniu atžvilgiu. Turime 14 mokytojų. Gimn. vadovauja dir. Gaurys.

Mums neįprasta yra ir „koledžo" tvarka: 7 val. kelti, 7,40 pusryčiai, 8,05 pamokų pradžia, 11 val. priešpiečiai, 14 val. pietūs, 16,45 pavakariai, 19 val. vakarienė. Pamokų rengimas klasėse 17—19 val. ir 20—22 val.

Maistas geras, aptarnavimas pilnas. Tik lovas patys klojamės . . .

Dažnai mus lanko didesni ir mažesni anglų viršininkai.

Moksleivių organizacijos. Veikia skautai, kuriem vadovauja mokyt. sktn. A. Venclauskas. Moksl. at-kų kuopa, veikusi Luebecke, aptrupėjo, nes dalis at-kų išvyko į kitas gimnazijas. Veikia jaunesniųjų ir vyr. at-kų būreliai. At-kus globoja mokyt. Kalavinskas. Dvasios vadas kapelionas kun. Gleveckas. Padeda atkams ir iš Luebecko atvykstąs kun. V. Martinkus. **Teisutis**

SPAKENBERGAS

Pirmininko išleistuvės. Į JAV išvyko ilgalaikis moksl. at-kų vysk. A. Baranausko vardo kuopos valdybos pirm. Juozas Manelis. Išleistuvių proga įvyko kuopos susirinkimas su arbatėle. Atsisveikinimo žodį tarė kun. V. Dabašinskas, kun. A. Sabas, Naujosis valdybos vardu kalbėjo pirm. J. Vyšniauskas, senosios valdybos — sekr. D. Aleksandravičiūtė, įteikdami jam gražią maldaknygę kuopos prisiminimui. Visi linkėjo jam daug laimės ir prašė neužmiršti kilniųjų ateitininkiškųjų idealų. Kalbėjo ir išvykstantysis. Pabaigai buvo sugiedotas at-kų himnas.

Naujoji valdyba. Spalių mėn. 10 d. įvyko bendras kuopos susirinkimas, kuriame dalyvavo ir Hamburgo Rajono Vadovas stud. A. Petkauskas. Susirinkimo metu buvo išrinkta nauja valdyba. Į valdybą įeina: Jonas Vyšniauskas — pirm., G. Kairaitytė — vicepirm., G. Kijauskas — sekr., Br. Galinaitis — ižd. ir J. Kijauskas — narys.

Talka stovyklai. Kuopa dažnai dalyvauja stovyklos ar gimnazijos parengimuose. Lapkričio mėn. 7 d. Raudonasis Kryžius suruošė taip vadinamą Rudens Balių. Programoje dalyvavo ir gimnazijos tautinių šokėjų grupė, kuri yra sudaryta beveik iš vienų ateitininkų.

Kristaus Karaliaus garbei buvo suruošta akademija, kurios meninę dalį išpildė beveik vieni ateitininkai. Ruošiamasi 8-jai gruodžio.

D. Aleksandravičiūtė

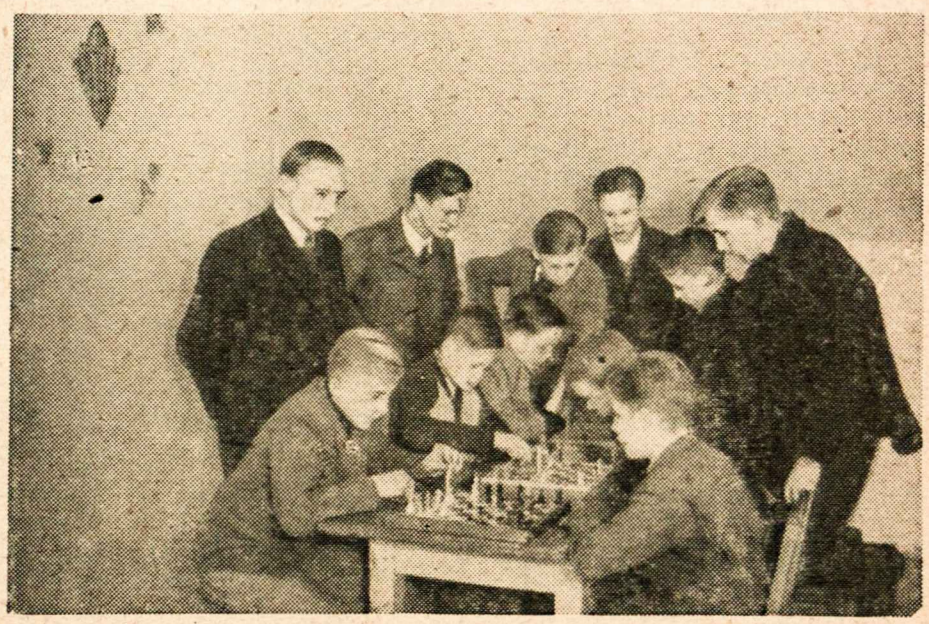

Kemptenišiai at-kai savo moksl. surengtame šachmatų turnyre

MŪSŲ PAŠTAS

J. P. Miškiniui. Piešinius ir rašinėlį gavome. Ačiū. Piešinių porą panaudosim. Apsakymėlis dar silpnas. Matai. rašant kad kas nors įvyksta, reikia ir motyvuoti, kodėl taip įvyko. Pačio rašinėly to nėra. Neužtenka vien tik pasakyti, kad „bažnyčia išgelbėjo". Bandyk parašyti ką nors proza. Išversk kokį trumpą dalykėlį iš vokiečių ar kt. kalbos. Lauksim. Neužmiršk mūsų ir toliau.

Edmundui P. Labai ištęsei eilėraštį. Rašyk visų pirma saugodamas ritmą, rašyk tik porą posmų ir neužmiršk, kad poezija — vaizdų kalba. Tavo eil. yra neblogų vietų, bet dar nedaug. Bandyk rašyti daugiau. Tik dirbant galima ką pasiekti. Laukiam.

A. Botyriui. Laišką perdavėm dėdei Ūtui. Jis, atrodo, panaudos. Tavo atsiųstus galvosukius ir tinkamai įvertins išspręstuosius. Dirbk nepailsdamas.

V. Vaitkevičiui. Gavome. Rezultatus sužinosi.

D. Aleksandrav. Apie liūdintį moksleivį gal tilps sekančiam nr. Fotogr. taip pat: į šį numerį nebespėjo.

N. Vd. Viena iš fotografijų bus sekančiam nr. Kai atliks — gražinsim. Reikia siųsti anksčiau, jei norit, kad tuoj būtų atsp.

V. Vielavičiūtei ir D. V. Neužmiršk mūs ir toliau.

AP, P. Apivarai. Rašykit daugiau. **Korespondentams.** Atsiųskim koresp. laiku: paskelbtu terminu. Nedarykim poezijos iš kronikų. Korespondencijoj turi būti tik **kada** įvyko, **kas** įvyko (kas dalyvavo ir t. t.) ir **kaip** įvyko. Todėl nekonkretūs dalykai dingsta redakcijos „krepšy". Laukiam Jūsų aktyvaus bendradarbiavimo.

Visiems. Sekančiam „Ateities" nr. medžiagos laukiam iki sausio 15 d. Numeris bus dvigubas. Nuo N. M. „Ateitis" eis perijodiškai kas mėnesį. Siųskim raštų: referatų, novelių, eilių, juokų, kronikų, vaizdų iš visos gimnazijos gyv. Mielai spausdinsim. Kurkim patys savo laikraštį, tada jis bus visiems įdomus.

INSTRUKTORIŲ AKTYVISTŲ KURSAI

Gruodžio 28 d. — sausio 3 d. anglų zonoje: Diepholze ir amerikiečių zonoje: Memmingene įvyksta moksl. at-kų instruktorių — aktyvistų kursai, kurie tęsis 7 dienas. Parengta įdomi ir naudinga programa. Tenebūna nei vienos moksl. at-kų kuopos, kuri į kursus nepasiųstų kuo didesnio skaičiaus kursantų.

MAS C. Valdyba

PRANEŠIMAS MOKSLEIVIAMS AT-KAMS

Pranešame, kad kiekvienas moksleivis ateitininkas gali įsigyti nario liudijimą. Per savo kuopas valdybą prašom pasiųsti dokumentinę fotografiją ir sekančias žinias: vardą, pavardę, gimimo datą ir vietą. Liudijimo kaina 1 DM. Pinigus prašome kartu siųsti su visomis reikalingomis žiniomis.

Liudijimus gali gauti ir **išemigravusieji** moksl. at-kai, prie minėtų žinių prisiųsdami ir adresą bei vardą moksl. at-kų kuopos, kuriai priklausė Vokietijoje. Išemigravusieji už liudijimus atitinkamai atsilygina savo valstybės ateitininkų spaudos atstovui. Tikslius atstovų adresus paskelbsime sekančiame „A" numeryje.

ATITAISYMAS

7 „Ateities" nr., 4 pusl. **Walt Whitmano eil.,** 5 posmo antroje eilutėje atspausdinta: „Ak, mano tėvas nebejaučia mano rankos: ji be valios ir be pulso". Turi būti: „ak, mano tėvas nebejaučia mano rankos: j i s be valios ir be pulso"; beto atsp. **nešinas t. b. — vežinas.**

Nemaloni klaida yra padaryta 12 pusl., išvardinant MAS vadovybės narius. Paraše po paveikslu praleista stud. V. Grajauskaitės, buv. C. Valdybos sekr., pavardė. Bičiulę atsiprašome.

Gimtosios kalbos skiltelėje (20 pusl.) antraštėje atspausdinta: „kaip rašyti žodį vers"; turi būti „kaip rašyti žodį GRESIA". **Redakcija**

Kun. dr. J. PRUNSKIUI už moksl. at-kų knygynėliams paaukotą savo knygą „Prie vilties kryžiaus tariame nuoširdų ačiū.

JAUNYSTĖS AIDAS, neperiodinis anglų zonos moksl. at-kų laikraštėlis. Leidžia Hamburgo Rajono Moksleivių Ateitininkų Valdyba. Redaguoja redakcinė kolegija. Adresas: (24 b) Pinneberg, Baltic University. 28 pusl. 1 n 4°. Vinjetė ir iliustracijos Eug. Snarskio. Spausd. rotatorium. Turiny: dr. A. Miškinio, E. Miniotaitės, A. Dumčiaus eil., R. Sėto, D. Augustinavičiaus, V. Kazlausko, prof. K. Valterio, A. Petkausko str, vertimas iš G. Kellerio, kronika ir t. t. Laikraštėlis išleistas gražiai, spauda švari; skoningai suredaguotas, turinys įdomus ir įvairus, pateikiąs malonaus pasiskaitymo ir ideologinių bei kt. žinių. Tai bene geriausias iš visų buvusių JA numerių. Laikraštėly pasigendama tiktai pačių moksleivių kūrybos. Anglų zonos moksleivija turėtų nepasnausti, įvertindama Hamburgo Rajono vadovybės, Baltijos un-to studentų darbą ir padėtos pastangos praturtinti atkų spaudą. Gerą įspūdį labai daro Eug. Snarskio darytos vinjetės. Linkim Hamburgo Rajonui ir toliau nenutraukti šio gražaus darbo.

SKAITYTOJAMS

Su šiuo „Ateities" numeriu kiekvienam skaitytojui siunčiame **Moksleivių Ateitininkų Sąjungos įstatus.**

„Ateities" Redakcija

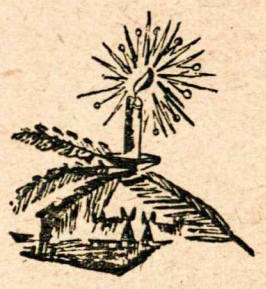

Ypatingai emigravusiems. Neužmirškit ir Jūs „Ateities", siųsdami savo gyvenimo kronikų, paveikslų, savo kūrybos ir t. t. „Ateitis" — Jūsų ryšys su Vokietijoj likusiu jaunimu. Rašykit visais Jum rūpimais klausimais; padėsim kuo galėsim.

„Ateity", kuri pasiekia visus pasaulio kampelius, spausdinsim mielai ir pažįstamų paieškojimus; skelbsim norinčius susirašinėti ir t. t.

TURINYS

Tomas Žiūraitis, OP, Prie prakartėlės 1
Nelė Mazalaitė, Kūčių vakarienė 2
K. Grigaitytė-Graudušienė, Eilėraščiai 5
A. Gr., Atmenu arklį, šunį ir gėlę 6
A. Kubilius, Domine dilexi 8
J. Minelga, Jaunystei (eil.) 8
T. S. Eliot, ××× (eil.) 9
J. K., Dirbsim, kovosim dėl Lietuvos 11
V. Būtėnaitė, Nijolė tremties mokykloje 12
J. Minelga, Kalėdų Kristui (eil.) 12
D. V., Kalėdų nakties varpai 13
V. Vielavičiūtė, Žvaigždėtas kūčių vakaras 14
J. Š., Lietuviškos Kalėdos 15
Kulbokas, Meno rūšys ir keliai 16
V. Jonikas, Eilėraščiai ..... 16—17
Juozas, Studento laiškas moksleiviui 19
D. Kisieliūtė, Kūčių valgiai 19
MIKLINK MINTĮ 20
GIMTOSIOS KALBOS KERTELĖ 21
AUKŠČIAU, TOLIAU, GREIČIAU 22
KREIVOS ŠYPSENOS 23
ĮVYKIAI, DARBAI IR ŽMONĖS 24
MES SVETIMOJE ŽEMĖJE 26

Viršely — šuolis į Naujuosius Metus
Viršelio vinjetė — A. Šermukšnio
Teksto vinjetės — dail. Markulio, dail. P. Rimšos, dail. V. Rato, E. Snarskio, P. Miškinio
Rankos 9 p. — A. Dürerio
Tekste 13 paveikslų ir 13 vinječių
Fotografijos: Kun. P. Vaserio (28 p.), J. Gaidžio (29 p.), K. J. P. (30 p.), Pr. Urbučio (31 p.)

ATEITIS

NR 8 **MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ ŽURNALAS** **1948**

Redaguoja REDAKCINĖ KOLEGIJA. Redakcijos adr.: 14b Tübingen, Herrenberger Str. 67.

Redaktorius VYTAUTAS ŽVIRZDYS. Administracijos adr.: Stuttgart - Fellbach, Mozartstr. 39

Leidžia ŠATRIJA. Spaudė: Buchdruckerei Schwertschlag, Fellbach

Į TALKĄ SPAUDAI

Pradedant Naujaisiais Metais „Ateitis“ išeis reguliariai 36—24 pusl. sąsiuviniais. PRIIMAMOS ATEITIES PRENUMERATOS; tuo tarpu tik keturiems mėnesiams (1949 m. sausio-balandžio mėn.). Per tą laiką skaitytoją aplankys trys sąsiuviniai.

Paprasta prenumerata: Vokietijoj — 2.70 DM, Anglijoj — 6 šil, JAV — 66 ct, Kanadoj — 75 ct; garbės: Vokietijoj — 10 DM, Anglijoj — 15 šil., Jav — 2 dol., Kanadoj — 2,5 dol. Garbės prenumeratoriai skelbiami „Ateityje“.

Visi garbės prenumeratoriai ir kas 10-tas prenumeratorius Vokietijoje GAUS DOVANŲ T. TOMO ŽIŪRAIČIO KNYGĄ „NEVYS TANČIAS ROŽES“.

Prenumeruotis kiekvienu atveju apsimoka, nes kainom kylant ir „Ateitis“ bus priversta brangėti.

Šia proga leidėjai skelbia

„ATEITIES“ PLATINIMO VAJU - KONKURSA

Laimėtojams skiriamos TRYS PAGRINDINĖS PREMIJOS.

1. **PREMIJA — 1 CARE PAKIETAS,**
2. **PREMIJA — 1 AID OVERSEAS PAKIETAS,**
3. **PREMIJA — KUN. DR. J. PRUNSKIO DEDIKUOTOS JO PATIES KNYGOS**

IR KITOS DOVANOS.

Konkurse gali dalyvauti visi. Konkurso sąlygos: Iki 1949 m. vasario 5 d. atsiųsti „Ateities“ administracijai prenumeratas kartu su iš anksto už visus keturis mėnesius įmokėtais pinigais. Platintojai (pavieniai ar kolektyviniai), nelaimėję pirmųjų premijų, bet surinkę nemažiau 30 prenumeratų arba 6 garbės prenumeratas, gaus žurnalą veltui.

IŠ UŽJŪRIŲ

Konkursinės prenumeratos priimamos per „Ateities“ atstovus iki 1949 m. kovo 1 d.

KANADOJE: Mr St. Dargis 32 Grace Str., Toronto 3, Ont.

ANGLIJOJĖ: Mr. A. Laurinaitis, 18 Bertram Rd Heaton Bradford.

JAV (laikinai): Dr. V. Šmulkštys c/o Mrs M. Zailskas, 241 Lincoln Str, Waterbury, Conn.

Visi užjūrių skaitytojai, užsiprenumeravę „Ateitį“ ir iš anksto įmokėję pinigus, gaus dovanų T. Žiūraičio, OP, knygą „Nevystančias Rožes“.

Užjūrių garbės prenumeratoriai be minėtos gaus ir netrukus pasirodysiančią A. Barono novelių knygą „Neramūs Žmonės“.

Be šių dovanų kiekvienas turės kas mėnesį savo namuose gausiai iliustruojamą, vienintelį Vokietijoje lietuvių jaunimo ir ateitininkų žurnalą, kuriame sau pasiskaitymų ras didelis ir mažas.

Kviečiame į talką. Padėkime išlaikyti šiuo metu labai sunkų perijodinį jaunimo spaudos leidimą. LEIDĖJAI

G. M. Z. F. O.
Visa N° 6879
de la Direction de l'Education Publique
Autorisation N° 5169
de la Direction de l' Information

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ!

TURINYS

Tomas Žiūraitis, OP, Prie prakartėlės 1
Nelė Mazalaitė, Kūčių vakarienė 3
K. Grigaitytė-Graudušienė, Eilėraščiai 5
A. Gr., Atmenu arklį, šunį ir gėlę 6
A. Kubilius, Domine dilexi 8
J. Minelga, Jaunystei (eil.) 8
T. S. Eliot, XXX (eil.) 9
J. K., Dirbsim, kovosim dėl Lietuvos 11
V. Būtėnaitė, Nijolė tremties mokykloje 12
J. Minelga, Kalėdų Kristui (eil.) 12
D. V., Kalėdų nakties varpai 13
V. Vielavičiūtė, Žvaigždėtas kūčių vakaras 14
J. Š., Lietuviškos Kalėdos 15
Kulbokas, Meno rūšys ir keliai 16
V. Jonikas, Eilėraščiai ..... 16—17
Juozas, Studento laiškas moksleiviui 19
D. Kisieliūtė, Kūčių valgiai 19
MIKLINK MINTĮ 20
GIMTOSIOS KALBOS KERTELĖ 21
AUKŠČIAU, TOLIAU, GREIČIAU 22
KREIVOS ŠYPSENOS 23
ĮVYKIAI, DARBAI IR ŽMONĖS 24
MES SVETIMOJE ŽEMĖJE 26

Viršely — šuolis į Naujuosius Metus
Viršelio vinjetė — A. Šermukšnio
Teksto vinjetės — dail. Markulio, dail. P. Rimšos, dail. V. Rato, E. Snarskio, P. Miškinio
Rankos 9 p. — A. Dürerio
Tekste 13 paveikslų ir 13 vinječių
Fotografijos: Kun. P. Vaserio (28 p.), J. Gaidžio (29 p.), K. J. P. (30 p.), Pr. Urbučio (31 p.)

ATEITIS

NR 8 **MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ ŽURNALAS** **1948**

Redaguoja REDAKCINĖ KOLEGIJA. Redakcijos adr.: 14b Tübingen, Herrenberger Str. 67.

Redaktorius VYTAUTAS ŽVIRZDYS. Administracijos adr.: Stuttgart - Fellbach, Mozartstr. 39

Leidžia ŠATRIJA. Spaudė: Buchdruckerei Schwertschlag, Fellbach

ALp(LKA)1786
1948, Nr.8

Į TALKĄ SPAUDAI

Pradedant Naujaisiais Metais „Ateitis“ išeis reguliariai 36—24 pusl. sąsiuviniais. PRIIMAMOS ATEITIES PRENUMERATOS; tuo tarpu tik keturiems mėnesiams (1949 m. sausio-balandžio mėn.). Per tą laiką skaitytoją aplankys trys sąsiuviniai.

Paprasta prenumerata: Vokietijoj — 2.70 DM, Anglijoj — 6 šil, JAV — 66 ct, Kanadoj — 75 ct; garbės: Vokietijoj — 10 DM, Anglijoj — 15 šil., Jav — 2 dol., Kanadoj — 2,5 dol. Garbės prenumeratoriai skelbiami „Ateityje“.

Visi garbės prenumeratoriai ir kas 10-tas prenumeratorius Vokietijoje GAUS DOVANŲ T. TOMO ŽIŪRAIČIO KNYGĄ „NEVYS TANČIAS ROŽES“.

Prenumeruotis kiekvienu atveju apsimoka, nes kainom kylant ir „Ateitis“ bus priversta brangėti.

Šia proga leidėjai skelbia

„ATEITIES“ PLATINIMO VAJU - KONKURSA

Laimėtojams skiriamos TRYS PAGRINDINĖS PREMIJOS.

1. **PREMIJA — 1 CARE PAKIETAS,**
2. **PREMIJA — 1 AID OVERSEAS PAKIETAS,**
3. **PREMIJA — KUN. DR. J. PRUNSKIO DEDIKUOTOS JO PATIES KNYGOS**

IR KITOS DOVANOS.

Konkurse gali dalyvauti visi. Konkurso sąlygos: Iki 1949 m. vasario 5 d. atsiųsti „Ateities“ administracijai prenumeratas kartu su iš anksto už visus keturis mėnesius įmokėtais pinigais. Platintojai (pavieniai ar kolektyviniai), nelaimėję pirmųjų premijų, bet surinkę nemažiau 30 prenumeratų arba 6 garbės prenumeratas, gaus žurnalą veltui.

IŠ UŽJŪRIŲ

Konkursinės prenumeratos priimamos per „Ateities“ atstovus iki 1949 m. kovo 1 d.

KANADOJE: Mr St. Dargis 32 Grace Str., Toronto 3, Ont.

ANGLIJOJE: Mr. A. Laurinaitis, 18 Bertram Rd Heaton Bradford.

JAV (laikinai): Dr. V. Smulkštys c/o Mrs M. Zailskas, 241 Lincoln Str, Waterbury, Conn.

Visi užjūrių skaitytojai, užsiprenumeravę „Ateitį“ ir iš anksto įmokėję pinigus, gaus dovanų T. Žiūraičio, OP, knygą „Nevystančias Rožes“.

Užjūrių garbės prenumeratoriai be minėtos gaus ir netrukus pasirodysiančią A. Barono novelių knygą „Neramūs Žmonės“.

Be šių dovanų kiekvienas turės kas mėnesį savo namuose gausiai iliustruojamą, vieninteli Vokietijoje lietuvių jaunimo ir ateitininkų žurnalą, kuriame sau pasiskaitymų ras didelis ir mažas.

Kviečiame į talką. Padėkime išlaikyti šiuo metu labai sunkų perijodinį jaunimo spaudos leidimą. LEIDĖJAI

G. M. Z. F. O.
Visa N° 6879
de la Direction de l'Education Publique
Autorisation N° 5169
de la Direction de l' Information

90. 725. 674